

CRNA GORA
AGENCIJA ZA CIVILNO VAZDUHOPLOVSTVO

PREDLOG

**IZVJEŠTAJ O RADU
AGENCIJE ZA CIVILNO VAZDUHOPLOVSTVO
ZA 2025. GODINU**

Podgorica, jun 2025. godine

AGENCIJA ZA CIVILNO VAZDUHOPLOVSTVO

JOSIPA BROZA TITA BB
81000 PODGORICA, CRNA GORA
www.caa.me

TEL: +382 20 625 507
FAX: +382 20 625 517
E-MAIL: acv@caa.me

SADRŽAJ

I UVOD	3
II PRAVNI POLOŽAJ I ORGANI AGENCIJE	3
III NADLEŽNOST I UNUTRAŠNJA ORGANIZACIJA AGENCIJE	4
a) Nadležnost	4
b) Unutrašnja organizacija	6
IV EDUKACIJA ZAPOSLENIH	8
V REALIZOVANE OBAVEZE PROPISANE ZAKONOM I UTVRĐENE PROGRAMOM RADA AGENCIJE ZA 2025. GODINU	9
VI PREDUZETE AKTIVNOSTI I MJERE U SPROVOĐENJU NADLEŽNOSTI AGENCIJE ZA CIVILNO VAZDUHOPLOVSTVO	19
Sektor za sigurnost vazdušne plovidbe i aerodroma	19
Sektor za sigurnost vazduhoplova i operacija vazduhoplova	30
Sektor za bezbjednost, olakšice i traganje i spašavanje	41
Bezbjednost i olakšice	41
Sistem upravljanja sigurnošću (<i>Safety Management System</i>)	50
Sistem za praćenje usklađenosti (<i>Compliance Monitoring System</i>)	54
VII MEĐUNARODNA SARADNJA	58
a) Saradnja sa Evropskom unijom u oblasti vazdušnog saobraćaja	58
b) Saradnja sa međunarodnim vazduhoplovnim organizacijama	60
c) Bilateralna i multilateralna saradnja	62
VIII KOMUNIKACIJE	64
IX ZAKLJUČNE OCJENE	65

I UVOD

Pravni osnov za pripremu i usvajanje godišnjeg Izvještaja o radu Agencije za civilno vazduhoplovstvo sadržan je u članu 204 stav 1 tačka 5 i stav 3 i članu 210 stav 1, 2 i 7 Zakona o vazdušnom saobraćaju („Službeni list CG“, br.52/26), kojima je propisano da Agencija za civilno vazduhoplovstvo (u daljem tekstu: Agencija) priprema godišnji izvještaj o radu i godišnji finansijski izvještaj za prethodnu godinu, koje usvaja Vlada Crne Gore, na predlog Savjeta Agencije.

Odredbom člana 210 stav 2 Zakona o vazdušnom saobraćaju („Službeni list CG“, br. 52/26) propisano je da godišnji izvještaj o radu Agencije sadrži naročito podatke o:

- 1) preduzetim mjerama u sprovođenju nadležnosti (o izdatim licencama, dozvolama, certifikatima, odobrenjima, uvjerenjima, saglasnostima i drugim aktima);
- 2) saradnji sa međunarodnim organizacijama i organima drugih država nadležnim za civilno vazduhoplovstvo;
- 3) vršenju inspekcijskog nadzora nad sprovođenjem zakona i zaključenim međunarodnim ugovorima;
- 4) drugim pitanjima značajnim za rad Agencije.

Shodno članu 204 Zakona o vazdušnom saobraćaju („Službeni list CG“, br. 52/26) Savjet Agencije predlaže godišnji izvještaj o radu i godišnji finansijski izvještaj Agencije, a izvještaj o radu i finansijski izvještaj Agencije usvaja Vlada.

U skladu sa članom 210 stav 7 Zakona o vazdušnom saobraćaju („Službeni list CG“, br. 52/26), godišnji izvještaj o radu i godišnji finansijski izvještaj za prethodnu godinu, sa izvještajem nezavisnog ovlaštenog revizora, Agencija dostavlja Vladi Crne Gore do 30. juna tekuće za prethodnu godinu.

II PRAVNI POLOŽAJ I ORGANI AGENCIJE

Članom 197 Zakona o vazdušnom saobraćaju („Službeni list CG“, br. 52/26) regulisan je pravni položaj Agencije, a kojim je propisano da je Agencija nezavisno pravno lice koje vrši javna ovlaštenja, funkcionalno nezavisna od državnih organa, organa državne uprave, organa lokalne samouprave i organa lokalne uprave, kao i od pravnih i fizičkih lica koja pružaju usluge vazdušnog saobraćaja, da Agenciju osniva Vlada i Agencija za svoj rad odgovara Vladi.

Shodno članu 200 Zakona o vazdušnom saobraćaju („Službeni list CG“, br. 52/26) organi Agencije su Savjet Agencije i direktor Agencije.

Shodno Zakonu o vazdušnom saobraćaju („Službeni list CG“, br. 30/12, 30/17, 82/20, 53/25 i 141/25) koji je bio važeći za godinu izvještavanja (2025.) članom 5 regulisan je pravni položaj Agencije, kojim je takođe bilo propisano da je Agencija nezavisno pravno lice koje vrši javna ovlaštenja u oblasti vazdušnog saobraćaja u skladu sa Zakonom, da je osniva Vlada Crne Gore, da je samostalna u obavljanju poslova iz svoje nadležnosti i da za svoj rad odgovara Vladi Crne Gore, te da su organi Agencije Savjet Agencije i direktor Agencije.

III NADLEŽNOST I UNUTRAŠNJA ORGANIZACIJA AGENCIJE

a) Nadležnost

Odredbama Zakona o vazdušnom saobraćaju („Službeni list CG“, br. 30/12, 30/17, 82/20, 53/25 i 141/25) koji je bio važeći u godini izvještaja (2025. godina) uređeni su uslovi za obavljanje vazdušnog saobraćaja u vazdušnom prostoru Crne Gore, uslovi za sigurnost i bezbjednost vazdušnog saobraćaja, upravljanje vazdušnim saobraćajem i druga pitanja od značaja za vazdušni saobraćaj.

Istovremeno, odredbama ovog zakona propisani su pravni položaj, nadležnost i poslovanje Agencije.

Članom 6 Zakona o vazdušnom saobraćaju („Službeni list CG“, br. 30/12, 30/17, 82/20, 53/25 i 141/25) koji je bio važeći u godini izvještaja (2025. godina) propisano je da Agencija izdaje certifikat vazdušnog operatora i operativnu licencu, izdaje uvjerenje o tipu vazduhoplova, uvjerenje o plovidbenosti vazduhoplova, potvrdu o provjeri plovidbenosti vazduhoplova, potvrdu o registraciji, izdaje uvjerenje o ispunjavanju uslova pravnom licu za održavanje vazduhoplova, izdaje uvjerenje o ispunjavanju uslova pravnom licu za stručno osposobljavanje vazduhoplovnog osoblja, izdaje certifikat i odobrenje za upotrebu civilnog aerodroma, izdaje uvjerenje o ispunjavanju uslova za obezbjeđivanje kontinuirane plovidbenosti vazduhoplova, izdaje dozvole i ovlašćenja civilnom vazduhoplovnom osoblju, priprema stručne osnove za izradu programa, planova, podzakonskih akata koje donose Vlada i organ državne uprave nadležan za poslove saobraćaja, donosi opšte akte u skladu sa ovim zakonom i akte radi sprovođenja ECAA Sporazuma (European Common Aviation Area Agreement – *Multilateralni sporazum između Evropske zajednice i njenih država članica i Republike Albanije, Bosne i Hercegovine, Republike Bugarske, Republike Hrvatske, bivše Jugoslovenske Republike Makedonije, Republike Island, Republike Crne Gore, Kraljevine Norveške, Rumunije, Republike Srbije i Misije privremene uprave Ujedinjenih nacija na Kosovu o uspostavljanju zajedničkog evropskog vazduhoplovnog područja*), drugih zaključenih međunarodnih ugovora, međunarodnih standarda i preporučene prakse iz oblasti civilnog vazduhoplovstva, a naročito standarda, procedura i preporučene prakse ICAO-a, ECAC-a, EASA-e i EUROCONTROL-a, uz saglasnost organa državne uprave nadležnog za poslove saobraćaja, donosi akte kojima se nalaže preduzimanje mjera radi uspostavljanja sigurnosti funkcionalnog sistema u cilju zaštite sigurnosti vazdušnog saobraćaja, vodi registre i evidencije u skladu sa ovim zakonom, vrši inspekcijski nadzor nad sprovođenjem ovog zakona i zaključenim međunarodnim ugovorima, vrši kontinuirani nadzor ispunjenosti uslova u skladu sa ovim zakonom, sarađuje sa organima drugih država nadležnim za civilno vazduhoplovstvo, te vrši i druge poslove u skladu sa ovim zakonom i Statutom Agencije.

Članom 6 stav 2 Zakona o vazdušnom saobraćaju („Službeni list CG“, br. 30/12, 30/17, 82/20, 53/25 i 141/25) koji je bio važeći u godini izvještaja (2025. godina) propisano je da se akti, koje donosi Agencija u skladu sa zakonom i akti radi sprovođenja ECAA sporazuma, drugih zaključenih međunarodnih ugovora, međunarodnih standarda i preporučene prakse iz oblasti civilnog vazduhoplovstva, a naročito standarda, procedura i preporučene prakse ICAO-a, ECAC-a, EASA-e i EUROCONTROL-a, uz prethodnu saglasnost organa državne uprave nadležnog za poslove saobraćaja, objavljuju u „Službenom listu Crne Gore“.

Članom 6 stav 3 Zakona o vazdušnom saobraćaju („Službeni list CG“, br. 30/12, 30/17, 82/20, 53/25 i 141/25) koji je bio važeći u godini izvještaja (2025. godina) propisano je da je Agencija Nacionalni nadzorni organ koji obavlja poslove koji se odnose na utvrđivanje ispunjenosti uslova za pružanje

usluga vazdušne plovidbe, izdavanje certifikata pružaocu usluga u vazdušnoj plovidbi, kontinuirani nadzor nad pružanjem usluga u vazdušnoj plovidbi i nadzor nad upravljanjem vazdušnim saobraćajem.

Pored navedenih poslova, propisanih članom 6 Zakona o vazdušnom saobraćaju („Službeni list CG“, br. 30/12, 30/17, 82/20, 53/25 i 141/15) koji je bio važeći u godini izvještaja (2025. godina), Agencija obavlja i druge poslove utvrđene zakonom, i to: izdaje odobrenja za letenje stranim civilnim vazduhoplovima za letenje u crnogorskom vazdušnom prostoru, daje odobrenja za vanaerodromsko slijetanje i polijetanje, odobrava površine za vanaerodromsko slijetanje i polijetanje, daje odobrenja za održavanje vazduhoplovnih priredbi, daje saglasnost vazdušnom prevozniku na zaključivanje ugovora o zakupu vazduhoplova, odobrava operativne priručnike, odobrava listu minimalne ispravnosti opreme vazduhoplova, daje saglasnost na tehničku dokumentaciju za izgradnju, rekonstrukciju i označavanje aerodroma, operativnih površina i drugih objekata, daje posebno odobrenje prije početka izvođenja radova na aerodromu radi zaštite sigurnosti vazdušnog saobraćaja i urednosti odvijanja prevoza u vazdušnom saobraćaju, izdaje prethodnu saglasnost za izgradnju i postavljanje vazduhoplovnih prepreka van područja aerodroma (područje sa ograničenom gradnjom) koji prelaze propisanu visinu, odobrava programe stručnog osposobljavanja za vazduhoplovno i drugo osoblje koje obavlja poslove od značaja za sigurnost vazdušnog saobraćaja, imenuje ispitne komisije i instruktore-ispitivače sa liste ispitivača, utvrđuje listu ispitivača, obavlja poslove u vezi traganja i spašavanja vazduhoplova i druge poslove, propisane ovim zakonom, u vezi sa zaštitom sigurnosti i bezbjednosti civilnog vazdušnog saobraćaja.

Inspekcijski nadzor nad sprovođenjem Zakona o vazdušnom saobraćaju („Službeni list CG“, br. 30/12, 30/17, 82/20, 53/25 i 141/25) i propisa donesenih na osnovu ovog zakona, kao i zaključenih međunarodnih ugovora koji obavezuju Crnu Goru, saglasno članu 151 navedenog zakona, vrši Agencija, u skladu sa odredbama Zakona o vazdušnom saobraćaju i Zakona o inspekcijskom nadzoru.

U skladu sa nadležnostima propisanim Zakonom o vazdušnom saobraćaju („Službeni list CG“, br. 30/12, 30/17, 82/20, 53/25 i 141/25) i podzakonskim aktima donijetim na osnovu ovog zakona, Agencija je u 2025. godini prioritetno realizovala svoje zakonom propisane obaveze i Programske aktivnosti za izvještajni period.

Obavljanje poslova inspekcijskog i kontinuiranog nadzora nad radom vazduhoplovnih subjekata uvijek je imalo je prioritet u radu Agencije. Zbog aktivnosti koje zahtijevaju posebna stručna znanja za preduzimanje zakonom propisanih mjera i sprovođenje inspekcijskog nadzora, u kontinuitetu je vršeno stručno osposobljavanje zaposlenih. Polazeći od činjenice da inspekcijski poslovi obuhvataju i ovlašćenja za obavljanje inspekcijskih pregleda, izricanje ograničenja i zabrana, nalaganje upravnih mjera, izdavanje prekršajnih naloga, podnošenje zahtjeva za pokretanje prekršajnog postupka, kao i preduzimanje drugih mjera propisanih Zakonom o inspekcijskom nadzoru („Službeni list RCG“, br. 39/03 i „Službeni list CG“, br. 76/09, 57/11, 18/14, 11/15, 52/16 i 84/24) i Zakonom o prekršajima („Službeni list CG“, br. 01/11, 06/11, 39/11, 32/14, 43/17, 51/17) i, istovremeno, zahtijevaju posebnu stručnost za obavljanje poslova inspekcijskog nadzora, Agencija je u ranijem periodu dodatnu pažnju usmjeravala na edukovanje zaposlenih iz oblasti vođenja upravnog postupka, inspekcijskih nadzora i preduzimanja prekršajnih mjera.

Pored poslova propisanih Zakonom o vazdušnom saobraćaju („Službeni list CG“, br. 30/12, 30/17, 82/20, 53/25 i 141/25) koji je bio važeći u godini izvještaja (2025. godina), Agencija obavlja i poslove

koji su joj utvrđeni u nadležnost odredbama Zakona o obligacionim odnosima i osnovama svojinsko-pravnih odnosa u vazdušnom saobraćaju („Službeni list CG“, br. 18 /11, 46/14 i 43/18 i 89/25) u pogledu zaštite prava putnika i lica sa invaliditetom ili lica smanjene pokretljivosti, u toku prevoza u vazdušnom saobraćaju. Naime, u skladu sa članom 93 navedenog zakona, putnik koji smatra da mu je povrijeđeno pravo u slučaju uskraćivanja ukrcaja, otkazivanja ili kašnjenja leta, kao i lice sa invaliditetom ili lice smanjene pokretljivosti, podnosi pisani prigovor sa odgovarajućim dokazima vazdušnom prevozniku, odnosno menadžmentu aerodroma. Prigovor se podnosi najkasnije u roku od 90 dana od dana kada je let obavljen ili kada je trebalo da se obavi, a vazdušni prevoznik, odnosno menadžment aerodroma je dužan da odluči po prigovoru u roku od 60 dana od dana njegovog podnošenja. Ukoliko u tom roku ne odluči po prigovoru, podnosilac može prijaviti povredu zakona Agenciji, dok u slučaju odbijanja prigovora ima pravo da radi ostvarivanja svojih prava pokrene postupak pred nadležnim sudom.

Takođe, odredbom člana 36a Zakona o obligacionim odnosima i osnovama svojinsko-pravnih odnosa u vazdušnom saobraćaju („Službeni list CG“, br. 18 /11, 46/14 i 43/18 i 89/25) propisan je obim prava lica sa invaliditetom ili lica smanjene pokretljivosti na aerodromima, pa je utvrđeno da lica sa invaliditetom ili lica smanjene pokretljivosti, koja koriste ili namjeravaju da koriste usluge vazdušnog prevoza putnika po dolasku, odlasku ili tranzitu kroz aerodrom kada se aerodrom nalazi na teritoriji Crne Gore, imaju pravo na pomoć u skladu sa ovim zakonom.

Pored navedenog, nadzor nad sprovođenjem ovog zakona i relevantnih međunarodnih propisa vrši Ministarstvo, dok inspekcijski nadzor sprovodi Agencija preko inspektora za vazdušni saobraćaj, u skladu sa ovim zakonom, zakonom kojim se uređuje vazdušni saobraćaj i zakonom kojim se uređuje inspekcijski nadzor.

Dalje, odredbom člana 67 Zakona o prevozu opasnih materija („Službeni list CG“, br. 33/14, 13/18, 84/24 i 89/25) propisana je nadležnost Agencije u pogledu davanja izuzeća kod prevoza opasnih materija vazdušnim putem. Naime, vazduhoplovom se ne mogu prevoziti opasne materije čiji je prevoz zabranjen u skladu sa Aneksom 18 (Siguran prevoz opasnih materija u vazdušnom saobraćaju) Konvencije o međunarodnom civilnom vazduhoplovstvu, kao i Tehničkim instrukcijama za siguran prevoz opasnih materija u vazdušnom saobraćaju (Dokument Međunarodne organizacije civilnog vazduhoplovstva ICAO Doc. 9284). Izuzetno, prevoz opasnih materija može se dozvoliti u vazdušnom prostoru Crne Gore, na osnovu rješenja o izuzeću od zabrane koje, u skladu sa Tehničkim instrukcijama, izdaje Agencija uz saglasnost nadležnih organa državne uprave zavisno od vrste opasne materije.

Agencija je tokom 2025. godine preko svojih predstavnika aktivno učestvovala i u radu nacionalnih odbora u skladu sa tada Zakonom o vazdušnom saobraćaju: Nacionalnog odbora za upravljanje sigurnošću u vazdušnom saobraćaju, Nacionalnog odbora za upravljanje vazdušnim prostorom, Nacionalnog odbora za olakšice u vazdušnom saobraćaju, Nacionalnog odbora za bezbjednost civilnog vazduhoplovstva, kao i Komisije za procjenu rizika bezbjednosti civilnog vazduhoplovstva, u skladu sa Nacionalnim programom bezbjednosti civilnog vazduhoplovstva.

b) Unutrašnja organizacija

Unutrašnja organizacija Agencije je regulisana Pravilnikom o unutrašnjoj organizaciji sa sistematizacijom br. 01/1-014/24-2518/1, a isti je stupio na snagu 30.10.2024. godine.

Pravilnikom je utvrđena sljedeća organizacija:

1. Kabinet direktora, u okviru koga su sljedeće funkcije:
 - Menadžer Sistema za praćenje usklađenosti (Compliance Manager);
 - Menadžer sistema upravljanja sigurnošću (Safety Manager);
 - Menadžer kvaliteta, ljudskih resursa i stručnog osposobljavanja (Quality and HR Manager);
 - Menadžer za komunikaciju (Communications Manager)
2. Sektor za sigurnost vazdušne plovidbe i aerodroma, sa 18 izvršilaca podijeljenih u sljedeće organizacione jedinice:

Odsjek za sigurnost vazdušne plovidbe;

Odsjek za aerodrome.
3. Sektor za sigurnost vazduhoplova i operacija vazduhoplova sa 18 izvršilaca podijeljenih u sljedeće organizacione jedinice:

Odsjek vazduhoplova, vazduhoplovnih komponenti i bespilotnih vazduhoplova;

Odsjek operacija vazduhoplova, licenciranja i obuku;

Referat za vazduhoplovnu medicinu.
4. Sektor za bezbjednost, olakšice i traganje i spašavanje sa 12 izvršilaca podijeljenih u sljedeće organizacione jedinice:

Odsjek za bezbjednost i olakšice u civilnom vazduhoplovstvu;

Odsjek za informacione tehnologije i informacionu bezbjednost;

Referat za traganje i spašavanje.
5. Odsjek za pravne i opšte poslove i međunarodnu saradnju sa 12 izvršilaca
6. Odsjek za finansije, računovodstvo i javne nabavke sa 6 izvršilaca.

U Agenciji je na kraju 2025. godine bilo zaposleno ukupno 64 izvršioca, od kojih je jedno lice u mandatu, dok jednom licu miruje radni odnos. Osim angažovanih po ugovoru o radu, jedno lice je angažovano po ugovoru o dopunskom radu. Po ugovoru o djelu tokom 2025. godine su bila angažovana lica za obavljanje poslova koja nisu bila predviđena Pravilnikom o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji: održavanje društvenih mreža, aktuarski poslovi, usluge preseljenja, fotografisanja, testiranja i sl.

Na rad i poslovanje Agencije, osim Zakona o vazdušnom saobraćaju i drugih nacionalnih propisa, primjenjuju se i ratifikovane međunarodne konvencije, ratifikovani međunarodni ugovori, međunarodni vazduhoplovni propisi, standardi i preporuke međunarodnih organizacija (ICAO, ECAC, EASA, EUROCONTROL, JAA, Evropske Komisije). Agencija je organizovana na način da ispunjava sve zakonske obaveze i obaveze preuzete ratifikovanim međunarodnim ugovorima, što uključuje osnivanje i rad organa civilnog vazduhoplovstva kao nezavisnog regulatornog i nadzornog organa koji mora biti samostalan u svom radu kako bi omogućio nesmetanu primjenu

međunarodnih standarda u ovoj oblasti, posebno u oblasti sigurnosti i bezbjednosti vazdušnog saobraćaja.

Ovakva pozicija i status Agencije potvrđeni su još u konstatacijama i zaključcima projekta koji je finansirala Evropska Unija - „Tehnička pomoć sektoru saobraćaja u Crnoj Gori” (Technical assistance to transport sector, Montenegro, Europeaid-127318/C/CER/ME). U rezimeu Finalnog izvještaja projekta, objavljenog u decembru 2011. godine nalazi se i dio koji se odnosi na Agenciju za civilno vazduhoplovstvo:

„ACV je doživjela značajan porast u kompetenciji i kvalitetu rada i potrebno je da sačuva svoju poziciju nezavisnosti u svojim aktivnostima i finansiranju, kao i da bude odgovorna za svoj rad isključivo Vladi. To je potrebno kako bi zadržala trenutno kompetentno osoblje, tj. da očuva kompetenciju same Agencije. U suprotnom, Agencija bi imala nedostatak profesionalnog kadra koji bi doveo do smanjenja kompetencije i njene pravne misije te se tako ugrozila sigurnost i bezbjednost vazdušnog saobraćaja u Crnoj Gori. Takođe, mora se uspostaviti transparentna finansijska održivost Agencije koja je u skladu sa preporukama ICAO i EU”. Da je takav stav međunarodnih institucija i dalje aktuelan, potvrđeno je i dopisom direktora EUROCONTROLA, iz decembra 2024. godine, u kome je naglašeno da Agencija mora biti kompetentan poslodavac, u stanju da privuče, zaposli i zadrži osoblje sa odgovarajućim kvalifikacijama i iskustvom, a povrh svega, da je od esencijalnog značaja da se zadrži autonomnost, finansijska i funkcionalna nezavisnost Agencije, kako bi bila u stanju da se nosi sa budućim izazovima i osigura najviše standarde sigurnosti u vazduhoplovstvu.

U cilju normalnog odvijanja radnih aktivnosti i obezbjeđivanja adekvatnog poslovnog prostora, Agencija je od 2014. godine smještena u kupljenom poslovnom prostoru, površine 996 m², sa 20 pripadajućih parking mjesta. Sjedište Agencije je u ulici Josipa Broza Tita bb, Stari aerodrom, Podgorica.

IV EDUKACIJA ZAPOSLENIH

Tokom 2025. godine, Agencija je dodatno radila na osnaživanju ljudskih resursa, prepoznajući stručnu osposobljenost kao ključni stub vazduhoplovne sigurnosti i efikasnog vršenja javnih ovlašćenja. Fokus je sa bazičnog osposobljavanja pomjeren ka naprednim specijalističkim vještinama, čime je potvrđena pozicija Agencije kao kredibilnog regulatornog tijela u regionalnim i evropskim okvirima.

Na osnovu revidiranog Trening programa, implementiran je godišnji plan koji je obuhvatio targetiranu edukaciju za inspeksijsko osoblje pri čemu je poseban akcenat stavljen na praktičnu primjenu standarda kroz specifične kurseve za nadzornike i inspektore kao i harmonizaciju sa EASA regulativom osiguravajući da nadzor nad subjektima bude u potpunosti usklađen sa tekućim evropskim propisima.

Neke od najznačajnijih obuka, održane su u organizaciji ICAO-a, EASA-e, EUROCONTROL-a (ALC), JAA i drugih priznatih međunarodnih organizacija.

Težeći maksimalnoj ekonomičnosti uz zadržavanje visokog kvaliteta, postignuti su sljedeći rezultati:

- Hibridni model edukacije: Optimizovan je balans između obuka u trening organizacijama i naprednih e-learning platformi, čime je nastavljen trend racionalizacije troškova bez kompromisa po kvalitet znanja.
- Regionalno liderstvo kroz projekte: Kroz aktivno učešće u IPA i TAIEX projektima, Agencija je ponovo bila inicijator i domaćin stručnih radionica, čime je promovisana kultura sigurnosti na regionalnom nivou, uz značajne uštede sopstvenih budžetskih sredstava.
- Korektivni mehanizmi: Planiranje obuka za 2025. godinu direktno je uvezano sa nalazima internih i eksternih audita, čime edukacija postaje direktan alat za eliminaciju neusaglašenosti i stalno unapređenje radnih procesa.

U cilju kontinuiranog održavanja visokog nivoa stručnih kompetencija i ispunjavanja strogih međunarodnih standarda, zaposleni Agencije za civilno vazduhoplovstvo su tokom izvještajnog perioda uspješno pohađali niz specijalističkih obuka. Fokus je bio na usklađivanju sa EASA regulativom, novim ICAO standardima i jačanju nadzornih (inspekcijskih) kapaciteta.

Između velikog broja realizovanih programa, po sektorima se izdvajaju sljedeće najznačajnije obuke:

SEKTOR ZA SIGURNOST VAZDUHOPLOVA I OPERACIJA VAZDUHOPLOVA

- Operations Oversight for Aviation Regulators (OPS for NAA Inspectors) (EU –IPA 6 Project).
- Auditing in Crew Licensing
- Auditing in Flight & Ground Operations Environment
- EU RAMP Inspection programme (SAFA)
- Special Operating Rules ETOPS, MNPS, RVSM, LVO (AWOPS), PBN
- UAS regulatory and SORA

SEKTOR ZA SIGURNOST VAZDUŠNE PLOVIDBE I AERODROMA

- ATM Occurrence Investigation and Analysis
- Oversight of Changes in ATM/ANS
- Safety at State Level
- Training and proficiency check program for aerodromes

SEKTOR ZA BEZBJEDNOST, OLAKŠICE I TRAGANJE I SPAŠAVANJE

- Information Security Management System (Part-IS)
- Search and Rescue
- Best Practices for National Auditors

ODSJEK ZA PRAVNE I OPŠTE POSLOVE I MEĐUNARODNU SARADNJU

- ICAO TRAINAIR PLUS – International Air Law

V REALIZOVANE OBAVEZE PROPISANE ZAKONOM I UTVRĐENE PROGRAMOM RADA AGENCIJE ZA 2025. GODINU

Prioriteti u radu Agencije i u 2025. godini bili su, kao i u proteklim izvještajnim periodima, vršenje poslova iz nadležnosti Agencije, koja je utvrđena Zakonom o vazdušnom saobraćaju („Službeni list CG“, br. 30/12, 30/17, 82/20, 53/25 i 141/25), uz realizaciju obaveza utvrđenih Programom rada Agencije za civilno vazduhoplovstvo za 2025. godinu.

Agencija je realizovala aktivnosti utvrđene Programom rada Agencije za civilno vazduhoplovstvo za 2025. godinu, u pogledu vršenja kontinuiranog i inspekcijskog nadzora, u skladu sa usvojenim Planom inspekcijskih i kontinuiranih nadzora Agencije za civilno vazduhoplovstvo za 2025. godinu, kojim su utvrđeni raspored i dinamika obavljanja nadzora vazduhoplovnih subjekata, a koje su vršili inspektori za vazdušni saobraćaj i ovlašćena lica Agencije za vršenje kontinuiranog nadzora, u skladu sa Zakonom o vazdušnom saobraćaju, podzakonskim aktima i internim aktima Agencije (Pravilnikom o unutrašnjoj organizaciji sa sistematizacijom, internim procedurama itd.), kao i odredbama Zakona o inspekcijskom nadzoru.

Dakle, Agencija je realizovala obaveze u pogledu vršenja kontinuiranog nadzora u smislu praćenja kontinuiranog ispunjavanja uslova na osnovu kojih su izdati sertifikati ili druge isprave, tokom čitavog perioda njihovog važenja, za obavljanje vazdušnog saobraćaja i drugih djelatnosti u vazdušnom saobraćaju, kao i u pogledu certifikovanja vazduhoplovnih subjekata i vazduhoplovnog osoblja i drugih djelatnosti propisanih zakonom, koje spadaju u osnovne i najznačajnije djelatnosti Agencije.

Navedene aktivnosti Agencija je realizovala saglasno odredbama Zakona o vazdušnom saobraćaju („Službeni list CG“, br. 30/12, 30/17, 82/20, 53/25 i 141/25) i podzakonskim aktima koji su donijeti na osnovu ovog zakona, a koji je bio važeći za godinu izvještavanja.

* * *

Zakon o vazdušnom saobraćaju („Službeni list CG“, br. 30/12, 30/17, 82/20, 53/25 i 141/25) načelno je obuhvatao osnovne principe sadržane u evropskim regulativama i direktivama i predstavlja pravni osnov za donošenje podzakonskih akata kojima se u potpunosti preuzimaju sadržaji regulativa EU iz oblasti vazdušnog saobraćaja.

Naime, ratifikacijom osnovnog teksta ECAA Sporazuma, Crna Gora je preuzela obaveze utvrđene odredbama ovog sporazuma. Jedna od najvažnijih obaveza propisana je članom 3 ECAA Sporazuma, kojim je precizirano da su odredbe propisa na koje se poziva ili koji su sadržani u Aneksu I ovog sporazuma, usklađeni prema Aneksu II ovog sporazuma, obavezujuće za strane ugovornice i predstavljaju, ili će predstavljati, dio njihovog unutrašnjeg pravnog poretka, sa obavezom da propisi koji odgovaraju regulativama Evropske unije treba da budu dio unutrašnjeg pravnog poretka strana ugovornica, dok je za propise koji odgovaraju direktivama Evropske unije nadležnim organima strana ugovornica ostavljen izbor načina implementacije.

Imajući u vidu navedene obaveze, koje je potpisivanjem i ratifikacijom ECAA Sporazuma preuzela država Crna Gora, Zakonom o vazdušnom saobraćaju („Službeni list CG“, br. 30/12, 30/17, 82/20, 53/25 i 141/25) propisano je ovlašćenje Agenciji za donošenje akata i na taj način je stvorena mogućnost da se zakonodavstvo Crne Gore u oblasti civilnog vazduhoplovstva na mnogo efikasniji i ažurniji način usklađuje sa pravnim poretkom Evropske Unije (*acquis communautaire*). Praktičan značaj ovakavog načina usklađivanja ogleda se u činjenici da su propisi EU u oblasti vazduhoplovstva

podložni čestim izmjenama ili dopunama, tako da je ažurnost u usklađivanju sa njima moguće ostvariti jedino kroz pravovremeni postupak izmjene i dopune odgovarajućeg podzakonskog akta.

U skladu sa odredbama Zakona o vazdušnom saobraćaju („Službeni list CG“, br. 30/12, 30/17, 82/20, 53/25 i 141/25) Agencija je, uz saglasnost Ministarstva saobraćaja, u 2025. godini donijela 8 podzakonskih akata koji su objavljeni u „Službenom listu Crne Gore“ i to:

1. Pravilnik o izmjenama i dopuni Pravilnika o dozvolama i organizacijama za osposobljavanje kontrolora letenja („Službeni list CG“, broj 09/25 od 07.02.2025. godine, stupio je na snagu 15.02.2025. godine, a primjenjuje se od 01.09.2025. godine)

* Ovim pravilnikom je, uz prilagođavanje pravu Crne Gore, preuzeta Sprovedbena regulativa Komisije (EU) 2023/893 od 21. aprila 2023. godine o izmjeni Regulative (EU) 2015/340 o utvrđivanju tehničkih zahtjeva i administrativnih procedura koji se odnose na dozvole i sertifikate kontrolora letenja

2. Pravilnik o uslovima i načinu stručnog osposobljavanja pomoćnog vazduhoplovnog osoblja – vazduhoplovno meteorološkog osoblja („Službeni list CG“, broj 54/25 od 03.06.2025. godine, stupio je na snagu 11.06.2025. godine); ispravka („Službeni list CG“, broj 59/25)

3. Pravilnik o izmjenama Pravilnika o kontinuiranoj plovidbenosti vazduhoplova i vazduhoplovnih proizvoda, djelova i uređaja i odobravanju organizacija i osoblja koji obavljaju ove poslove („Službeni list CG“, broj 54/25 od 03.06.2025. godine, stupio je na snagu 11.06.2025. godine)

* Ovim pravilnikom su, uz prilagođavanje pravu Crne Gore, preuzete Sprovedbena regulativa Komisije (EU) 2022/410 od 10. marta 2022. godine o izmjeni Regulative (EU) br. 1321/2014 u pogledu obezbjeđivanja kontinuirane plovidbenosti u jedinstvenoj poslovnoj grupaciji vazdušnih prevoznika i Sprovedbena regulativa Komisije (EU) 2022/1360 od 28. jula 2022. godine o izmjeni Regulative (EU) br. 1321/2014 u pogledu sprovođenja proporcionalnijih zahtjeva za vazduhoplove koji se koriste u sportskoj i rekreativnoj avijaciji

4. Pravilnik o izmjeni Pravilnika o unaprjeđenju sigurnosti, istraživanju i sprečavanju nesreća i nezgoda u civilnom vazduhoplovstvu („Službeni list CG“, broj 72/25 od 09.07.2025. godine, stupio je na snagu 17.07.2025. godine)

* Ovim pravilnikom se vrši usaglašavanje sa Regulativom (EU) 2024/1230 Evropskog parlamenta i Savjeta od 24. aprila 2024. godine o izmjeni regulativa (EZ) broj 80/2009, (EU) broj 996/2010 i (EU) broj 165/2014 u pogledu određenih zahtjeva za izvještavanje u oblasti drumskog i vazdušnog saobraćaja

5. Pravilnik o izmjeni i dopunama Pravilnika o uslovima za sigurnu upotrebu sistema bespilotnih vazduhoplova („Službeni list CG“, broj 75/25 od 16.07.2025. godine, stupio je na snagu 24.07.2025, a član 6a primjenjuje se do dana pristupanja Crne Gore Evropskoj uniji)

6. Pravilnik o izmjenama i dopuni Pravilnika o zajedničkim zahtjevima za pružaoce usluga upravljanja vazdušnim saobraćajem i usluga u vazdušnoj plovidbi i drugih mrežnih funkcija upravljanja vazdušnim saobraćajem i nadzoru nad njima („Službeni list CG“, broj 79/25 od 25.07.2025. godine, stupio je na snagu 02.08.2025. godine)

7. Pravilnik o zabrani ili ograničenju letenja vazdušnih prevoznika iz trećih država („Službeni list CG“, broj 108/25 od 26.09.2025. godine, a stupio je na snagu 04.10.2025. godine)

* Ovim pravilnikom preuzimaju se, uz prilagođavanje pravu Crne Gore, sljedeći evropski propisi:

1) Regulativa (EZ) br. 2111/2005 Evropskog parlamenta i Savjeta od 14. decembra 2005. godine o utvrđivanju liste vazdušnih prevoznika Zajednice kojima je zabranjeno letenje u Zajednici, o informisanju putnika u vazdušnom saobraćaju o identitetu vazdušnog prevoznika koji obavlja let i o prestanku važenja člana 9 Direktive 2004/36/EZ, a koja je izmijenjena i dopunjena sljedećim regulativama:

a) Regulativom (EZ) br. 596/2009 Evropskog parlamenta i Savjeta od 18. juna 2009. godine kojom se neki akti za koje se koristi član 251 Ugovora prilagođavaju Odluci Savjeta 1999/468/EZ u pogledu detaljnog regulatornog postupka - Prilagođavanje detaljnom regulatornom postupku - Dio četvrti;

b) Regulativom (EU) br. 2018/1139 Evropskog parlamenta i Savjeta od 4. jula 2018. godine o zajedničkim pravilima u oblasti civilnog vazduhoplovstva i nadležnostima Agencije Evropske unije za sigurnost vazduhoplovstva i izmjeni regulativa (EZ) br. 2111/2005, (EZ) br. 1008/2008, (EU) br. 996/2010, (EU) br. 376/2014 i direktiva 2014/30/EU i 2014/53/EU Evropskog parlamenta i Savjeta i stavljanju van snage regulativa (EZ) br. 552/2004 i (EZ) br. 216/2008 Evropskog parlamenta i Savjeta i Regulative Savjeta (EEZ) br. 3922/91;

c) Regulativom (EU) 2019/1243 Evropskog parlamenta i Savjeta od 20. juna 2019. godine o prilagođavanju niza pravnih akata koji predviđaju upotrebu regulatornog postupka kontrole članova 290 i 291 Ugovora o funkcionisanju Evropske unije; i

d) Delegiranom regulativom Komisije (EU) 2023/661 od 2. decembra 2022. godine o izmjeni Regulative (EZ) br. 2111/2005 Evropskog parlamenta i Savjeta u pogledu zajedničkih kriterijuma za uvođenje ili ukidanje zabrane letjenja na nivou Unije;

2) Regulativa Komisije (EZ) br. 474/2006 od 22. marta 2006. godine o utvrđivanju liste Zajednice koja se odnosi na vazdušne prevoznike kojima je zabranjeno letenje u Zajednici iz Poglavlja II Regulative (EZ) br. 2111/2005 Evropskog parlamenta i Savjeta; i

3) Delegirana regulativa Komisije (EU) 2023/660 od 2. decembra 2022. godine o utvrđivanju detaljnih pravila za listu vazdušnih prevoznika kojima je zabranjeno letenje unutar Unije ili na koje se primjenjuju ograničenja letenja unutar Unije iz poglavlja II Regulative (EZ) br. 2111/2005 Evropskog parlamenta i Savjeta i stavljanju van snage Regulative (EZ) br. 473/2006 o utvrđivanju sprovedbenih pravila za listu Zajednice onih vazdušnih prevoznika na koje se primjenjuje zabrana letenja unutar Zajednice iz poglavlja II Regulative (EZ) br. 2111/2005 Evropskog parlamenta i Savjeta.

8. Pravilnik o fleksibilnoj upotrebi vazdušnog prostora („Službeni list CG”, broj 113/25 od 07.10.2025. godine, a stupio je na snagu 15.10.2025. godine)

* Ovim pravilnikom se, uz prilagođavanje pravu Crne Gore, preuzima Regulativa Komisije (EZ) br. 2150/2005 od 23. decembra 2005. godine kojom se utvrđuju zajednička pravila za fleksibilnu upotrebu vazdušnog prostora

Dakle, u izvještajnom periodu Agencija je, uz prethodnu saglasnost Ministarstva saobraćaja, donijela 8 podzakonskih akata iz svoje nadležnosti, kojima se u najvećem dijelu preuzimaju izmjene i dopune već preuzetih osnovnih tekstova propisa EU iz oblasti civilnog vazduhoplovstva i na taj način vrši

ažurno usklađivanje nacionalnog zakonodavstva iz oblasti vazdušnog saobraćaja sa novim i izmijenjenim EU regulativama.

U izvještajnom periodu je intenzivno rađeno i na pripremi 12 pravilnika koji su objavljeni početkom 2026. godine. Radi se o sljedećim pravilnicima:

1. Pravilnik o zahtjevima za upravljanje rizicima informacione bezbjednosti sa potencijalnim uticajem na sigurnost vazduhoplovstva za organizacije obuhvaćene regulativama Komisije (EU) br. 748/2012 i (EU) br. 139/2014 i o izmjeni regulative Komisije (EU) br. 748/2012 i (EU) br. 139/2014 („Službeni list CG”, broj 6/26 od 20.01.2026. godine, stupio je na snagu 28.01.2026. godine, a odredbe člana 2 stav 1 tačka (c) i člana 5 stav 1 tačka (c) Priloga 1 ovog pravilnika primjenjuju se od 27.03.2031. godine)

* Ovim pravilnikom preuzima se, uz prilagođavanje pravu Crne Gore, prečišćeni tekst Delegirane Regulative Komisije (EU) 2022/1645 od 14. jula 2022. godine o utvrđivanju pravila za primjenu Regulative (EU) 2018/1139 Evropskog parlamenta i Savjeta u vezi sa zahtjevima za upravljanje rizicima informacione bezbjednosti sa potencijalnim uticajem na sigurnost vazduhoplovstva za organizacije obuhvaćene regulativama Komisije (EU) br. 748/2012 i (EU) br. 139/2014 i o izmjeni regulative Komisije (EU) br. 748/2012 i (EU) br. 139/2014, a koja je izmijenjena i dopunjena Delegiranim Regulativom Komisije (EU) 2025/22 od 19. decembra 2024. godine o izmjeni Delegirane regulative Komisije (EU) 2022/1645 u pogledu zahtjeva za informacionu bezbjednost organizacija koje pružaju usluge zemaljskog opsluživanja.

2. Pravilnik o utvrđivanju detaljnih pravila za sertifikaciju i deklarisanje sistema za pružanje usluga upravljanja vazdušnim saobraćajem/pružanje usluga u vazdušnoj plovidbi i sastavnih dijelova sistema za pružanje usluga upravljanja vazdušnim saobraćajem/pružanja usluga u vazdušnoj plovidbi („Službeni list CG”, broj 6/26 od 20.01.2026. godine, stupio je na snagu 28.01.2026. godine, a primjenjuje se od 31.01.2027. godine)

* Ovim pravilnikom preuzima se, uz prilagođavanje pravu Crne Gore, Delegirana Regulativa Komisije (EU) 2023/1768 od 14. jula 2023. godine o utvrđivanju detaljnih pravila za sertifikaciju i deklarisanje sistema za pružanje usluga upravljanja vazdušnim saobraćajem/pružanje usluga u vazdušnoj plovidbi i sastavnih dijelova sistema za pružanje usluga upravljanja vazdušnim saobraćajem/pružanja usluga u vazdušnoj plovidbi.

3. Pravilnik o utvrđivanju odredbi o opremi vazduhoplova potrebnoj za korišćenje vazdušnog prostora jedinstvenog evropskog neba i operativnim pravilima u vezi sa korišćenjem vazdušnog prostora jedinstvenog evropskog neba („Službeni list CG”, broj 6/26 od 20.01.2026. godine, stupio je na snagu 28.01.2026. godine, a primjenjuje se od 31.01.2027. godine). (Danom početka primjene ovog pravilnika prestaju da važe Pravilnik o uslovima za koordinisano uvođenje data link usluga u jedinstveno evropsko nebo („Službeni list CG”, broj 19/2021), Pravilnik o načinu identifikacije vazduhoplova, karakteristikama i interoperabilnosti sistema za nadzor za jedinstveno evropsko nebo („Službeni list CG”, br. 27/14, 24/16, 5/20 i 28/21) i Pravilnik o koordinisanom uvođenju govorne komunikacije sa razmakom govornih kanala od 8,33 kHz za jedinstveno evropsko nebo („Službeni list CG”, br. 27/14, 35/19 i 28/21).)

* Ovim pravilnikom preuzima se, uz prilagođavanje pravu Crne Gore, Sprovedbena regulativa Komisije (EU) 2023/1770 od 12. septembra 2023. godine o utvrđivanju odredbi o opremi vazduhoplova potrebnoj za korišćenje vazdušnog prostora Jedinственог evropskog neba i operativnim pravilima u vezi sa korišćenjem vazdušnog prostora Jedinственог evropskog neba i o stavljanju van snage Regulative (EZ) br. 29/2009 i Sprovedbenih regulativa (EU) br. 1206/2011, (EU) br. 1207/2011 i (EU) br. 1079/2012.

4. Pravilnik o utvrđivanju tehničkih zahtjeva i administrativnih procedura za odobravanje organizacija uključenih u projektovanje ili proizvodnju sistema i sastavnih dijelova za upravljanje vazdušnim saobraćajem/pružanje usluga u vazdušnoj plovitbi („Službeni list CG”, broj 6/26 od 20.01.2026. godine, stupio je na snagu 28.01.2026. godine, a primjenjuje se od 31.01.2027. godine)

* Ovim pravilnikom preuzima se, uz prilagođavanje pravu Crne Gore, Sprovedbena Regulativa Komisije (EU) 2023/1769 od 12. septembra 2023. godine o utvrđivanju tehničkih zahtjeva i administrativnih procedura za odobravanje organizacija uključenih u projektovanje ili proizvodnju sistema i sastavnih dijelova za upravljanje vazdušnim saobraćajem/pružanje usluga u vazdušnoj plovitbi i o izmjeni Sprovedbene regulative (EU) 2023/203.

5. Pravilnik o izmjenama i dopunama Pravilnika o dodatnim specifikacijama plovitbenosti za određenu vrstu operacija („Službeni list CG”, broj 6/26 od 20.01.2026. godine, a stupio je na snagu 28.01.2026. godine)

* Ovim pravilnikom preuzima se, uz prilagođavanje pravu Crne Gore, Sprovedbena regulative Komisije (EU) 2024/2954 od 29. novembra 2024. godine o izmjenama Regulative (EU) 2015/640 u vezi sa uvođenjem novih dodatnih zahtjeva za plovitbenost.

6. Pravilnik o izmjeni Pravilnika o načinu, pravilima i postupcima letenja vazduhoplova i operativnim uslugama u vazdušnom saobraćaju („Službeni list CG”, broj 6/26 od 20.01.2026. godine, stupio je na snagu 28.01.2026. godine, a Prilog 4 primjenjuje se od 15.07.2027. godine)

* Ovim pravilnikom preuzima se, uz prilagođavanje pravu Crne Gore, Sprovedbena regulativa Komisije (EU) 2024/1111 od 10. aprila 2024. godine o izmjeni Regulative (EU) br. 1178/2011, Sprovedbene regulative (EU) br. 923/2012, Regulative (EU) br. 965/2012 i Sprovedbene regulative (EU) 2017/373 u pogledu utvrđivanja zahtjeva za operacije vazduhoplova sa posadom sposobnih za vertikalno polijetanje i slijetanje

7. Pravilnik o izmjenama Pravilnika o tehničkim zahtjevima i procedurama za obavljanje letaćkih operacija operatora vazduhoplova iz trećih zemalja („Službeni list CG”, broj 6/26 od 20.01.2026. godine, stupio je na snagu 28.01.2026. godine, a primjenjuje se od dana pristupanja Crne Gore Evropskoj uniji)

* Ovim pravilnikom preuzima se, uz prilagođavanje pravu Crne Gore Delegirana regulativa Komisije (EU) br. 2023/659 od 2. decembra 2022. godine o izmjeni Regulative (EU) br. 452/2014 u pogledu tehničkih zahtjeva i administrativnih procedura u vezi sa vazdušnim operacijama operatora iz trećih zemalja

8. Pravilnik o izmjeni Pravilnika o zajedničkim zahtjevima za pružaoce usluga upravljanja vazdušnim saobraćajem i usluga u vazdušnoj plovitbi i drugih mrežnih funkcija upravljanja vazdušnim

saobraćajem i nadzoru nad njima („Službeni list CG”, broj 6/26 od 20.01.2026. godine, stupio je na snagu 28.01.2026. godine, a Prilog 7 primjenjuje se od 15.07.2027. godine)

* Ovim pravilnikom preuzima se, uz prilagođavanje pravu Crne Gore, Sprovedbena regulativa Komisije (EU) 2024/1111 od 10. aprila 2024. godine o izmjeni Regulative (EU) br. 1178/2011, Sprovedbene regulative (EU) br. 923/2012, Regulative (EU) br. 965/2012 i Sprovedbene regulative (EU) 2017/373 u pogledu utvrđivanja zahtjeva za operacije vazduhoplova sa posadom sposobnih za vertikalno polijetanje i slijetanje

9. Pravilnik o izmjenama Pravilnika o tehničkim zahtjevima i procedurama za obavljanje vazdušnih operacija („Službeni list CG”, broj 6/26 od 20.01.2026. godine, stupio je na snagu 28.01.2026. godine, a Prilog 21 ovog pravilnika primjenjuje se od 15.07.2027. godine, a Prilog 22 ovog pravilnika primjenjuje se od 15.07.2026. godine)

* Ovim pravilnikom preuzima se, uz prilagođavanje pravu Crne Gore, Sprovedbena regulativa Komisije (EU) 2024/1111 od 10. aprila 2024. godine o izmjeni Regulative (EU) br. 1178/2011, Sprovedbene regulative (EU) br. 923/2012, Regulative (EU) br. 965/2012 i Sprovedbene regulative (EU) 2017/373 u pogledu utvrđivanja zahtjeva za operacije vazduhoplova sa posadom sposobnih za vertikalno polijetanje i slijetanje i Sprovedbena regulativa Komisije (EU) 2024/2076 od 24. jula 2024. godine o izmjeni regulativa (EU) br. 1178/2011 i (EU) br. 965/2012 u odnosu na pojašnjenja zahtjeva za kopilote u krstarenju, ažuriranja zahtjeva za izdavanje dozvola letačkoj posadi i ljekarskih uvjerenja, kao i poboljšanja za generalnu avijaciju

10. Pravilnik o izmjenama Pravilnika o posadi vazduhoplova („Službeni list CG”, broj 6/26 od 20.01.2026. godine, stupio je na snagu 28.01.2026. godine, a Prilog 17 ovog pravilnika primjenjuje se od 15.07.2027. godine, a Prilog 18 ovog pravilnika primjenjuje se od 15.07.2026. godine)

* Ovim pravilnikom preuzima se, uz prilagođavanje pravu Crne Gore Sprovedbena regulativa Komisije (EU) 2024/1111 od 10. aprila 2024. godine o izmjeni Regulative (EU) br. 1178/2011, Sprovedbene regulative (EU) br. 923/2012, Regulative (EU) br. 965/2012 i Sprovedbene regulative (EU) 2017/373 u pogledu utvrđivanja zahtjeva za operacije vazduhoplova sa posadom sposobnih za vertikalno polijetanje i slijetanje i Sprovedbena regulativa Komisije (EU) 2024/2076 od 24. jula 2024. godine o izmjeni regulativa (EU) br. 1178/2011 i (EU) br. 965/2012 u odnosu na pojašnjenja zahtjeva za kopilote u krstarenju, ažuriranja zahtjeva za izdavanje dozvola letačkoj posadi i ljekarskih uvjerenja, kao i poboljšanja za generalnu avijaciju

11. Pravilnik o zahtjevima koje organizacije i nadležni organi treba da ispune u vezi sa upravljanjem rizicima informacione bezbjednosti sa potencijalnim uticajem na sigurnost vazduhoplovstva za organizacije obuhvaćene regulativama Komisije (EU) br. 1321/2014, (EU) br. 965/2012, (EU) br. 1178/2011, (EU) 2015/340, sprovedbenim regulativama Komisije (EU) 2017/373 i (EU) 2021/664 i za nadležne organe obuhvaćene regulativama Komisije (EU) br. 748/2012, (EU) br. 1321/2014, (EU) br. 965/2012, (EU) br. 1178/2011, (EU) 2015/340 i (EU) br. 139/2014, sprovedbenim regulativama Komisije (EU) 2017/373 i (EU) 2021/664 i o izmjeni regulativa Komisije (EU) br. 1178/2011, (EU) br. 748/2012, (EU) br. 965/2012, (EU) br. 139/2014, (EU) br. 1321/2014, (EU) 2015/340 i sprovedbenih regulativa Komisije (EU) 2017/373 i (EU) 2021/664 („Službeni list CG”, broj 6/26 od 20.01.2026. godine, stupio je na snagu 28.01.2026. godine, a primjenjuje se od 15.06.2026. godine)

* Ovim pravilnikom preuzima se, uz prilagođavanje pravu Crne Gore, prečišćeni tekst Sprovedbene Regulative Komisije (EU) 2023/203 od 27. oktobra 2022. godine o utvrđivanju pravila za primjenu Regulative (EU) 2018/1139 Evropskog parlamenta i Savjeta u vezi sa zahtjevima za upravljanje rizicima informacione bezbjednosti sa potencijalnim uticajem na sigurnost vazduhoplovstva za organizacije obuhvaćene Regulativama Komisije (EU) br. 1321/2014, (EU) br. 965/2012, (EU) br. 1178/2011, (EU) 2015/340, sprovedbenim Regulativama Komisije (EU) 2017/373 i (EU) 2021/664 i za nadležne organe obuhvaćene Regulativama Komisije (EU) br. 748/2012, (EU) br. 1321/2014, (EU) br. 965/2012, (EU) br. 1178/2011, (EU) 2015/340 i (EU) br. 139/2014, sprovedbenim Regulativama Komisije (EU) 2017/373 i (EU) 2021/664 i o izmjeni Regulativa Komisije (EU) br. 1178/2011, (EU) br. 748/2012, (EU) br. 965/2012, (EU) br. 139/2014, (EU) br. 1321/2014, (EU) 2015/340 i sprovedbenih Regulativa Komisije (EU) 2017/373 i (EU) 2021/664, a koja je izmijenjena i dopunjena Sprovedbenom regulativom Komisije (EU) 2023/1769 od 12. septembra 2023. godine o utvrđivanju tehničkih zahtjeva i administrativnih procedura za odobravanje organizacija uključenih u projektovanje ili proizvodnju sistema i sastavnih djelova za upravljanje vazdušnim saobraćajem/pružanje usluga u vazdušnoj plovidbi i o izmjeni Sprovedbene Regulative (EU) 2023/203, Sprovedbenom Regulativom Komisije (EU) 2024/1109 od 10. aprila 2024. godine o utvrđivanju pravila za primjenu Regulative (EU) 2018/1139 Evropskog parlamenta i Savjeta u vezi sa zahtjevima nadležnog organa i administrativnih procedura za sertifikaciju, nadzor i preduzimanje izvršnih mjera u vezi sa kontinuiranom plovidbenošću sertifikovanih sistema bespilotnih vazduhoplova i o izmjeni Sprovedbene Regulative (EU) 2023/203 i Sprovedbenom regulativom Komisije (EU) 2025/2293 od 10. novembra 2025. godine o izmjeni Sprovedbene regulative Komisije (EU) 2023/203 u pogledu zahtjeva koji se primjenjuju na organizacije u skladu sa deklaracijom i o ispravci Regulative (EU) br. 1178/2011, (EU) br. 748/2012, (EU) br. 965/2012, (EU) br. 139/2014, (EU) br. 1321/2014, (EU) br. 2015/340, i Sprovedbene Regulative (EU) 2017/373.

12. Pravilnik o stručnom osposobljavanju lica koja obavljaju poslove od značaja za sigurnost vazdušnog saobraćaja na aerodromu („Službeni list CG”, broj 13/26 od 06.02.2026. godine, a stupio je na snagu 14.02.2026. godine)

Agencija je od dana stupanja na snagu Zakona o vazdušnom saobraćaju iz 2012. godine, kojim joj je prenešeno javno ovlašćenje u pogledu donošenja podzakonskih akata, donijela 215 podzakonskih akata, kojima je u najvećem dijelu preuzimala evropsku regulativu iz oblasti vazdušnog saobraćaja, koja se često mijenjala i dopunjavala, u cilju ažurnog usklađivanja sa propisima EU.

Ostvarena dinamika u postupcima pripreme i donošenja akata Agencije u 2025. godini i ranije ukazuje da je omogućena mnogo efikasnija i ažurnija harmonizacija propisa, odnosno usklađivanje podzakonskih propisa iz oblasti civilnog vazduhoplovstva sa evropskim propisima, odnosno *acquis communautaire*, u procesu pridruživanja Crne Gore Evropskoj Uniji.

Pored navedenog, Agencija je, saglasno članu 6 stav 1 tačka 10 Zakona o vazdušnom saobraćaju („Službeni list CG”, br. 30/12, 30/17, 82/20, 53/25 i 141/25), kojim je propisano da donosi akte kojima se nalaže preduzimanje mjera radi uspostavljanja sigurnosti funkcionalnog sistema u cilju zaštite sigurnosti vazdušnog saobraćaja, nadležna za donošenje sigurnosnih akata, i to: Sigurnosnih direktiva (Safety directive), Sigurnosnih naloga (Safety order) i Sigurnosnih informacija (Safety information).

U izvještajnom periodu, Agencija je objavila jedan sigurnosni nalog i 5 sigurnosnih informacija:

- 2019/001 - Uslovi za uspostavljanje, održavanje i rad službi za traganje i spašavanje na teritoriji Crne Gore i iznad otvorenog mora, kao i koordinaciju takvih službi između država (Revizija 1, objavljeno 25. jula 2025.)
- 2014/001 - Sigurnosni bilteni Evropske Agencije za sigurnost vazdušnog saobraćaja (Revizija 2, objavljeno 03. januara 2025.)
- 2014/004 - Nalozi za plovidbenost (Revizija 1, objavljeno 03. januara 2025.)
- 2014/008 - Izdavanje Uvjerenja o tehničkoj ispravnosti vazduhoplova (CRS) nakon održavanja u stranim organizacijama za održavanje (Revizija 1, objavljeno 03. januara 2025.)
- 2015/004 - Utvrđivanje tipa ometajućih rasporeda u skladu sa ARO.OPS.230 za crnogorske CAT operatore (Revizija 1, objavljeno 03. aprila 2025.)
- 2017/001 - Komercijalne specijalizovane operacije visokog rizika i izdavanje ovlašćenja za njihovo izvođenje (Revizija 1, objavljeno 03. aprila 2025.)

Treba pomenuti i kontinuiranu koordinaciju sa Ministarstvom saobraćaja koja je vršena u I i II kvartalu sa ciljem izmjene zakona, koja bi omogućila uvođenje obavljanja prevoza na linijama od javnog interesa - takozvani PSO (*Public Service Obligation*). Izmjenom zakona se stvaraju pravni mehanizmi, kojima će se omogućiti da se redovni vazdušni prevoz obavlja i na linijama koje nisu komercijalno isplative, a od značaja su za privredni i društveno-socijalni razvoj Crne Gore. Linije od javnog interesa su dobro poznati pravni institut u okviru Evropske unije, kao efikasan model koji će i Crnoj Gori omogućiti bolju povezanost sa međunarodnim poslovnim okruženjem, ali i turističke tokove putnika sa evropskih i drugih tržišta, što bi imalo pozitivan ekonomski efekat, ali i povećalo zaposlenost i konkurentnost crnogorske privrede i turizma.

Tokom 2025. godine, Agencija je aktivno učestvovala i u procesu unapređenja odredbi propisanih Zakonom o vazdušnom saobraćaju („Službeni list CG“, br. 30/12, 30/17, 82/20, 53/25 i 141/25), odnosno u radu na pripremi novog zakona, u saradnji sa Ministarstvom saobraćaja i drugim nadležnim institucijama. U okviru Agencije interna radna grupa formirana za rad na izradi novog Zakona o vazdušnom saobraćaju i sastavljena od predstavnika svih organizacionih jedinica ACV nastavila je sa intenzivnim je radom na pripremi nacrt zakona. Novi zakon podrazumijevao je usaglašavanje sa - sa brojnim EU propisima, a takođe i jasnije i preciznije definisanje uloge i nadležnosti Agencije za vršenje inspeksijskog i kontinuiranog nadzora, nacionalnog nadležnog i nacionalnog nadzornog organa itd.

Osim na pripremi nacrt zakona, predstavnici Agencije su imali aktivno učešće u procesu javne rasprave i priprema tabela usklađenosti. Nakon završene javne rasprave (IV kvartal 2025. godine) i dostavljenih predloga i sugestija u toku procesa javnih konsultacija izvršena su dalja unapređenja nacrt zakona. Izrada novog Zakona o vazdušnom saobraćaju podrazumijevala je usaglašavanje sa standardima Evropske unije i ICAO standardima, a na osnovu smjernica predstavnika EK i održane javne rasprava. Posebno treba istaći da su u zakonu implementirane odredbe koje omogućavaju donošenje podzakonskih akata kojima se transponuju EU regulative 317/2019 i 2803/2024, što je predstavljalo dio završnih mjerila u okviru pristupnih pregovora Crne Gore za članstvo u EU za Poglavlje 14.

Zakonom o vazdušnom saobraćaju („Službeni list CG“, br. 30/12, 30/17, 82/20, 53/25 i 141/25) Agencija je ovlašćena u pogledu vršenja inspekcijskog nadzora.

Takođe, odredbama Zakona o inspekcijskom nadzoru („Službeni list RCG“, br. 39/03 i „Službeni list CG“, br. 76/09, 57/11, 18/14, 11/15, 52/16 i 84/24) propisano je da inspekcijski nadzor u oblasti vazdušnog saobraćaja vrši nezavisno pravno lice koje vrši javna ovlašćenja u ovoj oblasti, u skladu sa ovim zakonom i posebnim zakonom, što je u ovom slučaju Agencija.

Na ovaj način poslovi inspekcijskog nadzora u oblasti vazdušnog saobraćaja prenijeti su Agenciji, a istovremeno je izvršeno usaglašavanje sa evropskom regulativom koja propisuje da inspekcijski nadzor u vazdušnom saobraćaju vrši nacionalna vazduhoplovna vlast. Naime, odredbom člana 2 stav 2 Regulative (EZ) br. 550/2004 Evropskog Parlamenta i Savjeta, od 10. marta 2004. godine o pružanju usluga vazdušne plovidbe u Jedininstvenom evropskom nebu, koja je u pravni sistem Crne Gore preuzeta Pravilnikom o pružanju usluga u vazdušnoj plovidbi u Jedininstvenom evropskom nebu i poboljšanju efikasnosti i održivosti evropskog vazduhoplovnog istema („Službeni list CG“, broj 22/13), propisano je da poslove inspekcijskog nadzora nad upravljanjem vazdušnim saobraćajem i nad pružanjem usluga u vazdušnoj plovidbi vrši nacionalni nadzorni organ, a to je, saglasno članu 6 stav 3 Zakona o vazdušnom saobraćaju („Službeni list CG“, br. 30/12, 30/17, 82/20, 53/25 i 141/25), Agencija.

U izvještajnom periodu, inspektori za vazdušni saobraćaj izvršili su značajan broj inspekcijskih nadzora i, na osnovu utvrđenog činjeničnog stanja, preduzeli upravne i druge zakonom propisane mjere i radnje, uključujući izricanje prekršajnih naloga. O izvršenim inspekcijskim nadzorima i provjerama opširnije je rečeno u Poglavlju VI, u kojem je pojedinačno prikazan rad organizacionih jedinica Agencije.

Na ovaj način potpuno je uspostavljena i kontinuirano obezbjeđena funkcija inspekcijskog nadzora u civilnom vazduhoplovstvu.

U skladu sa obavezama propisanim odredbama Zakona o vazdušnom saobraćaju i obavezama iz Programa rada za 2025. godinu, Agencija je krajem drugog kvartala 2025. godine pripremila Predlog Izvještaja o radu i Predlog Finansijskog izvještaja za 2024. godinu. Savjet Agencije je, saglasno svojim nadležnostima, utvrdio predloge navedenih izvještaja koje je Vlada usvojila 11. septembra 2025. godine

U četvrtom kvartalu 2025. godine Agencija je usvojila Program rada Agencije za civilno vazduhoplovstvo za 2026. godinu i predlog Finansijskog plana Agencije za civilno vazduhoplovstvo za 2026. godinu, koji je uputila na proceduru usvajanja, što je i učinjeno zaključkom Vlade od 13. februara 2026. godine.

Tokom 2025. godine Agencija je nastavila sa intenzivnim aktivnostima na realizaciji preporuka datih od strane Državne revizorske institucije u Izvještaju o reviziji Godišnjeg finansijskog izvještaja Agencije za civilno vazduhoplovstvo za 2023. godinu.

Sprovedene aktivnosti bile su usmjerene na unapređenje sistema finansijskog upravljanja i kontrola, računovodstvenih evidencija i postupaka, finansijskog izvještavanja, kao i na dalje jačanje usklađenosti poslovanja sa važećim zakonskim i podzakonskim propisima.

Krajem 2025. godine realizovane su sve mjere predviđene Akcionim planom za sprovođenje preporuka DRI. Državna revizorska institucija je izvršila kontrolu realizacije preporuka i ocijenila da su sve preporuke date Agenciji realizovane. Ovakva ocjena predstavlja potvrdu da je Agencija uspješno otklonila uočene nedostatke i dodatno unaprijedila računovodstveni sistem, finansijsko poslovanje i kontrolne mehanizme.

VI PREDUZETE AKTIVNOSTI I MJERE U SPROVOĐENJU NADLEŽNOSTI AGENCIJE ZA CIVILNO VAZDUHOPLOVSTVO

Sektor za sigurnost vazdušne plovidbe i aerodroma

Odsjek za sigurnost vazdušne plovidbe

Agencija je, u skladu sa Zakonom o vazdušnom saobraćaju („Službeni list CG“, br. 30/12, 30/17 82/20, 53/25 i 141/25), Nacionalni nadzorni organ (eng. *National Supervisory Authority*, u daljem tekstu: NSA), i kao takva odgovorna je za vršenje stalnog procjenjivanja usaglašenosti pružaoca usluga u vazdušnoj plovidbi sa regulatornim zahtjevima, dominantno kroz aktivnosti Odsjeka za sigurnost vazdušne plovidbe (ANS odsjek). Agencija, kao NSA, obavlja i poslove koji se odnose na nadzor nad upravljanjem vazdušnim saobraćajem, tj. vrši nadzor nad pružanjem usluga u vazdušnom saobraćaju (*Air Traffic Services – ATS*), upravljanjem vazdušnim prostorom (*Airspace Management – ASM*) i nadzor nad upravljanjem protokom vazdušnog saobraćaja (*Air Traffic Flow Management – ATFM*).

U nadležnosti ovog odsjeka je nadzor nad radom Kontrole letenja Srbije i Crne Gore SMATSA d.o.o. Beograd (u nastavku teksta: SMATSA d.o.o.), kao zajedničkim pružaocem usluga u vazdušnoj plovidbi za Crnu Goru i Republiku Srbiju, sa sjedištem u Beogradu. Osnivači SMATSA d.o.o. su Vlada Crne Gore i Vlada Republike Srbije. U crnogorskom vazdušnom prostoru SMATSA d.o.o. pruža usluge u vazdušnoj plovidbi u skladu sa Ugovorom o kontinuitetu pružanja vazduhoplovnih usluga u vazdušnim prostorima Srbije i Crne Gore iz sledećih organizacionih jedinica:

- između nivoa leta FL145 i FL660 uslugu kontrole letenja pruža Centar oblasne kontrole letenja Beograd, smješten u Beogradu,
- iznad terena do nivoa leta FL145 uslugu kontrole letenja pruža Terminalna kontrola letenja Podgorica, koja obuhvata dvije operativno-organizacione cjeline i to: Aerodromsku kontrolu letenja Podgorica i Aerodromsku kontrolu letenja Tivat.

Provjere i inspekcije

Cilj periodične provjere (*audit*) je da se utvrdi da li je pružalac usluga u vazdušnoj plovidbi – imalac sertifikata, usaglašen, prije svega, sa Zajedničkim zahtjevima (opštim i posebnim) za pružanje usluga u vazdušnoj plovidbi, u skladu sa Pravilnikom o zajedničkim zahtjevima, sigurnosnom nadzoru nad upravljanjem vazdušnim saobraćajem i uslugama u vazdušnoj plovidbi i sistemu za obezbjeđivanje sigurnosti softvera, i sa drugim regulatornim zahtjevima koji proističu iz Zakona o vazdušnom saobraćaju i na osnovu njega donijetih podzakonskih akata, uz preuzimanje regulativa Evropske unije.

Kontinuirani nadzor u centralizovanim jedinicama Kontrole letenja Srbije i Crne Gore SMATSA doo i Oblasnoj kontroli letenja sprovodi se u saradnji sa Direktoratom civilnog vazduhoplovstva Republike Srbije, zajednički, u skladu sa Sporazumom o tehničkoj saradnji u oblasti zajedničkog nadzora nad pružanjem usluga u vazdušnoj plovidbi.

Subjekti nadzora ANS odsjeka su po nalogu Agencije, uredno dostavljali predloge korektivnih mjera. Procjenu adekvatnosti predloženih korektivnih mjera i rokova za njihovo sprovođenje obavlja tim za provjeru, o čemu se potom obavještava subjekat nadzora.

Poslovi inspekcijskog nadzora koji se odnose na pružaoca usluga u vazdušnoj plovidbi obuhvataju nadzor nad primjenom propisa o uslovima koje mora ispunjavati pružalac usluga u vazdušnoj plovidbi, tehničkim sistemima i objektima značajnim za sigurnost vazdušnog saobraćaja i to u pogledu ispravnosti, održavanja i pravilnog rada tehničkih sistema, načinu izvršenja operativnih usluga u vazdušnom saobraćaju, usluga komunikacije, navigacije i nadzora, usluga vazduhoplovnog informisanja i usluga vazduhoplovne meteorologije, kao i primjene propisanih postupaka, preporučene prakse i međunarodnih standarda.

Tokom vršenja inspekcijskih nadzora, subjektima nadzora je ukazano na utvrđene nedostatke i nepravilnosti, ukoliko su konstatovane, i preduzete su mjere kojima se nalaže njihovo otklanjanje.

U skladu sa usvojenim Planom inspekcijskih i kontinuiranih nadzora Agencije za civilno vazduhoplovstvo za 2025. godinu, broj: 01/2-348/23-3142/1 od 30.12.2024. godine, i Godišnjim programom i planovima provjera pružaoca usluga ATM/ANS za 2025. godinu, ANS-PLN-001, verzija 1.0 od 11.02.2025. godine, broj planiranih provjera, inspekcija i sprovedenih provjera prikazan je u Tabeli 1.

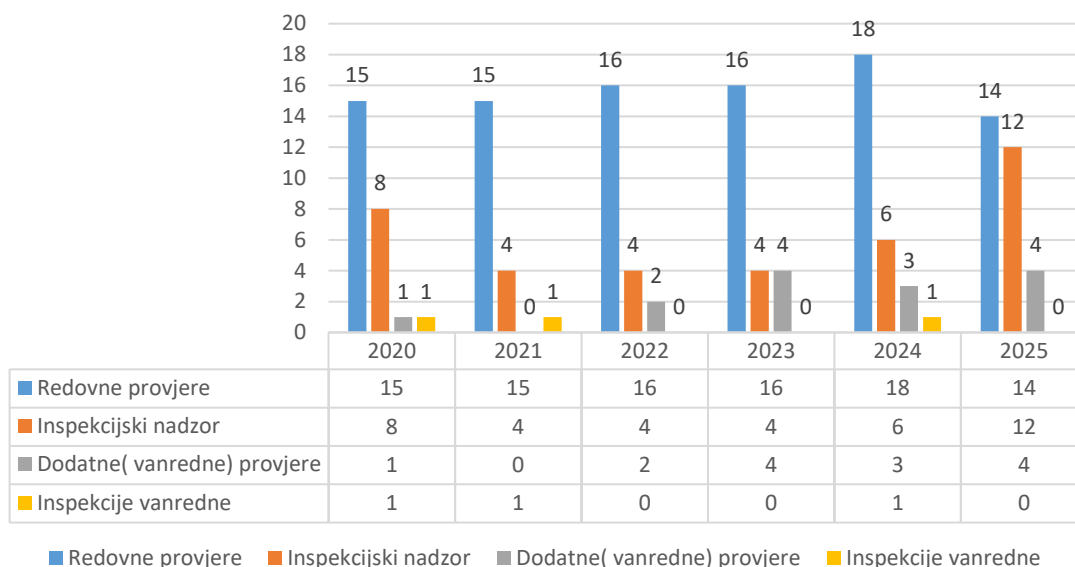
Tip nadzora	Sprovedeno
Redovne provjere	14
Dodatne (vanredne) provjere	4
Inspekcije	12

Tabela 1 – Sprovedene provjere i inspekcije u 2025. godini

Prema modelu kojim se procjenjuje vrijeme provedeno u aktivnostima nadzora, razvijenom od strane nadzornika u ANS odsjeku, može se zaključiti da je ovlašćeni provjerivač u ANS odsjeku okvirno proveo 82,67 radnih dana u aktivnostima u vezi sa vršenjem nadzora putem provjera/inspekcija ili oko 36% svog radnog vremena.

Na slici 1 dat je pregled broja planiranih i realizovanih provjera i inspekcija u 2025. godini. Na osnovu prikazanih podataka može se zaključiti da se održava trend visokog stepena realizacije redovnih provjera, odnosno svih četrnaest planiranih redovnih provjera je realizovano. Pored redovnih provjera, u toku 2025. godine sprovedene su i četiri vanredne provjere, od čega su tri izvršene u Aerodromskoj kontroli letenja Podgorica, dok je jedna sprovedena u Centru oblasne kontrole letenja Beograd. Kada je riječ o inspekcijskim nadzorima, sprovedeno ih je dvanaest u 2025. godini.

Pregled provjera i inspekcija po godinama

Slika 1 – Pregled broja provjera i inspekcija po godinama

Izdavanje dozvola kontrolora letenja

U toku 2025. godine ANS odsjek izvršio je:

- 1 izdavanje dozvole studenta kontrolora letenja
- 1 upis ovlašćenja aerodromska kontrola-instrumentalna (ADI);
- 1 upis ovlašćenja prilazna kontrola-proceduralna (APP);
- 1 upis dodatnog ovlašćenja za ovlašćenje aerodromska kontrola-instrumentalna (ADI);
- 1 upis posebnog jezičkog ovlašćenja (Nivo 5);
- 1 obnova posebnog jezičkog ovlašćenja (Nivo 4);
- 14 produženja roka važenja posebnog jezičkog ovlašćenja (od čega devet Nivoa 4 i šest Nivoa 5);
- 4 upisa posebnog ovlašćenja instruktora za obuku na radnom mjestu (OJTI);
- 8 produženja roka važenja posebnog ovlašćenja instruktora za obuku na radnom mjestu (OJTI);
- 2 produženja roka važenja posebnog ovlašćenja procjenjivača (Assessor);
- 1 obnova posebnog ovlašćenja za lokaciju (LYTV ADI/TWR-APP);
- 42 produženja roka važenja posebnog ovlašćenja za lokaciju (od čega šest LYTV ADI/TWR-APP, osamnaest LYPG ADC, tri LYPG APS/TCL, petnaest LYPG APS);

Nadzor nad uvođenjem promjena u funkcionalni sistem

Zakonom o vazdušnom saobraćaju propisano je da je pružalac usluga u vazdušnoj plovidbi dužan da obavijesti Agenciju o planiranim promjenama koje uvodi u funkcionalne sisteme. Promjena u funkcionalnom sistemu predstavlja postupak koji se sprovodi u cilju poboljšanja/održavanja sistema u skladu sa internim (nova oprema ili procedure) ili eksternim (promjene u regulatornom okruženju) potrebama i zahtjevima, a sa krajnjim ciljem održanja ili unapređenja sigurnosti i kvaliteta u pružanju usluga u vazdušnoj plovidbi.

ANS odsjek vrši analizu i procjenu dostavljene sigurnosne argumentacije i nakon toga dostavlja odgovarajući odgovor SMATSA d.o.o. za svaku od prethodno prijavljenih promjena u funkcionalnom sistemu SMATSA d.o.o. U 2025. godini SMATSA d.o.o. je prijavila šest standardnih promjena u funkcionalnom sistemu, a nakon sprovedenih analiza dostavljenih obavještenja o promjeni i prateće sigurnosne argumentacije, odlučeno je da jedna promjena bude predmet nadzora, odnosno da je za nju neophodno da Agencija izda rješenja o odobravanju promjene prije njenog uvođenja u operativni rad i funkcionalni sistem.

Dodatno, SMATSA d.o.o. je tokom 2025. godine vazduhoplovnim vlastima prijavila i 117 rutinskih promjena, koje su uredno evidentirane i praćene. Rutinskim promjenama u funkcionalnom sistemu smatraju se:

- promjene koje su bazirane na iskustvu u implementaciji, za koje su opasnosti prepoznate u okviru prethodno sprovedene promjene i koje osim prepoznatih ne donose nove opasnosti,
- promjene koje nemaju uticaja na sigurnost (SC5), ne uvode nove funkcionalnosti u operativni rad i ne zahtijevaju obuku operativnog osoblja.

Kalibraža iz vazduha

Kalibraža iz vazduha je provjera kojom se vrši mjerenje, utvrđivanje usklađenosti rezultata mjerenja sa zadatim specifikacijama i dovođenje parametara u okvire zadatih specifikacija za sredstva koja se kalibrišu. Kalibražom iz vazduha vrši se provjera zemaljskih navigacionih i nadzornih sistema, vazduhoplovnih telekomunikacija i opreme za svjetlosnu signalizaciju na aerodromima, sa ciljem da parametri navedenih sistema zadovolje zahtjeve za eksploataciju.

U cilju praćenja i održavanja pouzdanosti rada tehničkih sistema u operativnoj upotrebi, SMATSA d.o.o. kao organizacija ovlašćena za pružanje usluga kalibraže iz vazduha, po unaprijed utvrđenim rokovima, redovno održava i kalibriše sisteme i uređaje. SMATSA d.o.o. o tim aktivnostima uredno izvještava Agenciju, pa je tako na opremi u Crnoj Gori u toku izvještajnog perioda izvršila šest kalibraža – 07.03.2025. godine, 15.03.2025. godine, 03.06.2025. godine, 04.06.2025. godine, 17.12.2025. godine i 16.12.2025. godine, o čemu su sačinjeni potrebni izvještaji.

Ostvareni nivo sigurnosti

SMATSA d.o.o. je vazduhoplovni subjekat sa najzrelijim sistemom upravljanja sigurnošću u Crnoj Gori, koji je tokom protekle decenije nekoliko puta unapređivan. Stepem efektivne implementacije je visok i Agencija ne bilježi otvorena pitanja u vezi sa sistemom upravljanja sigurnošću kod ovog subjekta. Pored toga, stepen saradnje između Agencije i pružaoca usluga ATM/ANS u implementaciji Nacionalnog programa sigurnosti vazdušnog saobraćaja (u daljem tekstu: SSP) je na izuzetno visokom nivou.

Najveći broj prijava događaja na nivou Crne Gore, u skladu sa Pravilnikom o obavještanju, analiziranju i praćenju (follow-up) događaja u civilnom vazduhoplovstvu („Službeni list CG“, br. 45/16, 22/20, 129/20, 150/22 i 64/24), Agenciji dostavlja SMATSA d.o.o. Sistem prijavljivanja unutar SMATSA-e organizovan je na način da svaka organizaciona jedinica dostavlja prijave samostalno. U tom procesu prednjači Terminalna kontrola letenja Podgorica, zatim Aerodromska kontrola letenja Tivat, dok je broj prijava iz Centra kontrole letenja Beograd nešto manji. Ovakva raspodjela prijava je očekivana, imajući u vidu obim operacija, kao i karakteristike vazdušnog prostora kojim upravljaju navedene organizacione jedinice.

U 2025. godini, od sve tri navedene organizacione jedinice dostavljeno je ukupno 439 prijava koje se odnose na 417 različitih događaja. Od ukupnog broja događaja, 49 je klasifikovano u ATM kategoriju. Pri tome, značajan dio ovih prijava (36) odnosi se na situacije kada radarska-stanica Porto Romano u Albaniji nije bila operativna. Navedena radio-stanica dijeli radarsku sliku sa SMATSA-om, zbog čega postoji obaveza prijavljivanja ovakvih događaja, iako sama stanica nije pod direktnom kontrolom SMATSA-e.

U preostalim slučajevima iz ATM kategorije evidentirani su događaji koji su se odnosili na gubitak radarske slike sa drugih radio-stanica izvan Crne Gore, kratkotrajna ometanja GNSS signala, kao i smetnje na radnim frekvencijama. Pored ATM kategorije, značajna je i MAC kategorija (Mid-Air Collision), u okviru koje su zabilježena tri slučaja smanjene separacije. Za svaki od ovih događaja sprovedena je detaljna analiza i preduzete su odgovarajuće korektivne mjere. Kada su u pitanju ostale kategorije događaja koje je prijavljivala SMATSA d.o.o., najzastupljeniji su događaji povezani sa udarima ptica, neuspjelim i nestabilizovanim prilazima, kao i ometanjima laserom i sličnim pojavama.

Tehnička saradnja u oblasti zajedničkog nadzora nad pružanjem usluga u vazdušnoj plovidbi i plan zajedničkih aktivnosti Agencije za civilno vazduhoplovstvo Crne Gore i Direktorata civilnog vazduhoplovstva Republike Srbije

Direktorat i Agencija su potom, na osnovu člana 1 stav 8 Sporazuma o saradnji u oblasti vazdušnog saobraćaja između Vlade Republike Srbije i Vlade Crne Gore, potpisanog 3. februara 2012. godine u Beogradu, potpisali i Proceduru o tehničkoj saradnji u oblasti zajedničkog nadzora nad pružanjem usluga u vazdušnoj plovidbi, koja se primjenjuje od 26.08.2019. godine. Ovom procedurom detaljnije su propisani postupci izrade i usaglašavanja godišnjih programa i planova periodičnih provjera, sprovođenja zajedničkih provjera iz predmeta Sporazuma, razmjene podataka iz evidencija sprovedenih provjera, saradnje prilikom razmatranja dokumentacije i procedura pružaoca usluga u vazdušnoj plovidbi i odlučivanja o njihovom odobravanju, saradnje prilikom analiziranja dostavljene sigurnosne argumentacije prije uvođenja promjena u funkcionalni sistem i odlučivanja o prihvatanju planirane promjene, i dr.

Direktorat i Agencija su u potpunosti realizovali planove po pitanju sprovođenja zajedničkog nadzora nad SMATSA d.o.o. tokom 2025. godine.

U skladu sa Godišnjim programom i planovima provjera pružaoca usluga ATM/ANS za 2025. godinu, sprovedeno je pet zajedničkih provjera u centralizovanim jedinicama SMATSA d.o.o: ASM/ATFM

provjera (sprovedena tokom aprila); ATCO provjera (sprovedena tokom maja); CNS provjera (sprovedena tokom septembra); ATS/MET/AIS provjera (sprovedena tokom oktobra) i OCC provjera (sprovedena tokom novembra).

Tokom 2025. godine Agencija i Direktorat su redovno i uspješno sarađivali i u sklopu nadzora nad promjenama u funkcionalnom sistemu koje je uvodila SMATSA d.o.o, poput: Unapređenje Cybersecurity i komunikacionog dela TopSky-ATC sistema (Step 4) i Uvođenje zamenjenih radarskih stanica Murtenica i Jahorina u TopSky-ATC i Fallback (FASOS) ATM sistem.

Takođe, između predstavnika Agencije i Direktorata je vršena konstantna koordinacija u vezi sa prijavljenim učestalim promjenama u SMATSA d.o.o, kao i po pitanju kriterijuma za vršenje nadzora, odnosno u cilju postizanja pune implementacije Uredbe 2017/373 i njenih izmjena i dopuna.

Nadležne kontakt osobe iz Agencije i Direktorata usaglasile su međusobno predlog Godišnjeg programa provjera SMATSA d.o.o. za 2026. godinu, a potom i sa nadležnim predstavnicima SMATSA d.o.o, u skladu sa regulatornim zahtjevima.

Na kraju, usaglašene su i osnovne aktivnosti za saradnju u oblasti sigurnosti vazdušne plovidbe tokom 2026. godine.

TOP SKY – ATC SISTEM KORAK 4

U skladu sa strategijom poslovanja SMATSA doo, u periodu od jula 2024. do kraja marta 2025. godine sprovedena je četvrta faza unapređenja TopSky ATC sistema SMATSA doo, glavnog operativnog sistema za upravljanje vazдушnim saobraćajem, implementacijom novih funkcionalnosti. U skladu sa dugoročnim planovima upravljanja SMATSA doo i Programom modernizacije kontrole letenja – SUSAN (*SMATSA Upgrade of System for Air Navigation*), sprovedeno je unapređenje TopSky ATC sistem kroz četiri faze, i to:

- Faza 1 (Step 1): unapređenje softvera FAMUS TopSky-ATC sistema;
- Faza 2 (Step 2): unapređenje hardvera i softvera FAMUS TopSky-ATC sistem sa proširenjem sistema;
- Faza 3 (Step 3): unapređenje funkcionalnosti Data Processing System (DPS) u okviru TopSky-ATC sistema, koje je zasnovano na prethodnom unapređenju Korak 2, a kojima se obezbjeđuju sve SESAR funkcionalnosti zahtijevane regulativama Evropske Komisije i
- Faza 4 (Step 4): unapređenje cybersecurity i komunikacionog dijela TopSky-ATC sistema.

Prethodno navedene faze Step 1, Step 2 i Step 3 su realizovane, respektivno, u periodu od aprila 2017. do kraja decembra 2023. godine.

Unapređenjem funkcionalnosti sa prelaskom na TopSky-ATC sistem Step 4, izvršena je nadogradnja softvera i hardvera ATM sistema da bi SMATSA doo mogla da odgovori zahtjevima saobraćaja i poveća otpornost glavnog ATM sistema na potencijalne sajber napade koji mogu biti prouzrokovani sve većom potrebom u vazduhoplovstvu za otvaranjem ka eksternim sistemima.

Puštanja unaprijeđenog TopSky ATC sistema u operativni rad izvršeno je 09.04.2025. godine.

Unapređenjem softverske platforme TopSky-ATC sistema sa zadržavanjem postojećih funkcionalnosti planiranih u okviru projekta „Unapređenje Cybersecurity i komunikacionog dela TopSky-ATC sistema (Step 4)“, zadržan je nivo sigurnosti sistema za pružanje usluga u vazdušnoj

plovidbi, što omogućava da postavljeni ciljevi sigurnosti, bezbjednosti, kvaliteta i efikasnosti SMATSA doo budu ispunjeni.

Nadzor nad ovom promjenom u funkcionalnom sistemu SMATSA doo sproveo je zajednički tim provjerivača Agencije za civilno vazduhoplovstvo i Direktorata civilnog vazduhoplovstva Republike Srbije, u skladu sa Sporazumom o tehničkoj saradnji u oblasti zajedničkog nadzora nad pružanjem usluga u vazdušnoj plovidbi, Procedurom o tehničkoj saradnji u oblasti zajedničkog nadzora nad pružanjem usluga u vazdušnoj plovidbi i Protokolom o aktivnostima u vezi sa promjenama u funkcionalnom sistemu – PTK-CHG-001-ME.

SMATSA doo je u za to predviđenim rokovima, sukcesivno u skladu sa dinamikom plana sprovođenja aktivnosti za implementaciju predmetne promjene u funkcionalnom sistemu, dostavila dokumentaciju zahtijevanu od strane zajedničkog tima provjerivača Agencije i Direktorata.

U okviru implementacije pojedinih faza ove promjene TopSky ATC sistema, uspješno su izvršena sva testiranja u skladu sa relevantnim regulatornim zahtjevima, tehničkim standardima i planom sprovođenja predmetne promjene u funkcionalnom sistemu.

Provjerivači zajedničkog tima Agencije i Direktorata su izvršili analizu i procjenu prihvatljivosti svih dostavljenih dokaza i sigurnosne argumentacije, a nakon toga su se usaglasili u mišljenju da su dostavljena sigurnosna argumentacija i dokazi SMATSA doo prihvatljivi da bi se moglo početi sa početkom operativnog rada unaprijeđenog glavnog ATM sistema SMATSA doo (TopSky-ATC sistem), odnosno da su ispunjeni relevantni zahtjevi propisani Pravilnikom o zajedničkim zahtjevima za pružaoce usluga upravljanja vazdušnim saobraćajem i usluga u vazdušnoj plovidbi i drugih mrežnih funkcija upravljanja vazdušnim saobraćajem i nadzoru nad njima („Službeni list CG“, br. 99/20, 24/23 i 75/24).

Na osnovu svega navedenog, Agencija je donijela Rješenje o odobravanju uvođenja promjene u funkcionalni sistem SMATSA doo sa nazivom „Unapređenje Cybersecurity i komunikacionog dela TopSky-ATC sistema (Step 4)“, br. 03/2-348/25-74/48 od 31.03.2025. godine.

Uvođenje zamijenjenih radarskih stanica Murtenica i Jahorina u TopSky-ATC i Fallback (FASOS) ATM sisteme SMATSA doo

U okviru sprovođenja SUSAN programa SMATSA doo je u periodu od 16.09.2024. do 20.09.2025. godine sprovela promjenu u svojem funkcionalnom sistemu sa nazivom „Uvođenje zamijenjenih radarskih stanica Murtenica i Jahorina u TopSky-ATC i Fallback (FASOS) ATM sisteme“.

Jedna od najvažnijih aktivnosti u domenu unaprijeđenja sistema SMATSA tokom 2024. i 2025. godine odnosila se na poboljšanje usluge pružanja radarskih podataka i puštanje u rad novih uređaja radarskih sistema na lokacijama Beograd, Besna Kobila, Koševac, Murtenica i uvođenje radarske stanice Jahorina u u TopSky-ATC i Fallback (FASOS) ATM sisteme SMATSA doo.

Operativni i tehnički zahtjevi za sekundarni radar za nadzor vazdušnog saobraćaja proizilaze iz međunarodne regulative, standarda i preporučene prakse definisane kroz dokumente Međunarodne organizacije civilnog vazduhoplovstva (ICAO), Evropske komisije i EUROCONTROL, a koji e odnose na tu vrstu opreme, odnosno na zahtijevane performanse tih sistema i kvalitet podataka koji se tim senzorima obezbjeđuju.

U sprovođenju nadzora nad predmetnom promjenom u funkcionalnom sistemu SMATSA doo učestvovali su provjerivači iz Agencije za civilno vazduhoplovstvo i Direktorata civilnog vazduhoplovstva Republike Srbije, u skladu sa Sporazumom o tehničkoj saradnji u oblasti zajedničkog nadzora nad pružanjem usluga u vazdušnoj plovidbi, Procedurom o tehničkoj saradnji u oblasti zajedničkog nadzora nad pružanjem usluga u vazdušnoj plovidbi i Protokolom o aktivnostima u vezi sa promjenama u funkcionalnom sistemu – PTK-CHG-001-ME.

S obzirom na nadležnosti, vlasništvo, obim i vrstu aktivnosti faza projekta u vezi zamjene i uvođenja radarskih stanica Murtenica i Jahorina, kao i dinamiku implementacije ove promjene, zajednički tim provjerivača je odlučio da se razdvoje postupci odobravanja promjene i izdavanja rješenja za svaku od ovih radarskih stanica pojedinačno.

U prvoj fazi, u četrtom kvartalu 2024. godine, je sproveden postupak pregleda i odobravanja dijela predmetne promjene koji se odnosi na radarsku stanicu Murtenica, koja je u nadležnosti SMATSA doo i koja se nalazi na teritoriji Republike Srbije. U drugoj fazi, tokom trećeg kvartala 2025. godine, je sproveden postupak pregleda i odobravanja dijela predmetne promjene koji se odnosi na uvođenje zamijenjene radarske stanice Jahorina u TopSky-ATC i Fallback ATM sisteme SMATSA doo.

SMATSA doo je u za to predviđenim rokovima, sukcesivno u skladu sa dinamikom plana sprovođenja aktivnosti za implementaciju obje faze predmetne promjene u funkcionalnom sistemu, dostavila dokumentaciju zahtijevanu od strane zajedničkog tima provjerivača Agencije i Direktorata. U okviru implementacije pojedinih faza ove promjene, uspješno su izvršena sva testiranja u skladu sa relevantnim regulatornim zahtjevima, tehničkim standardima i planom sprovođenja predmetne promjene u funkcionalnom sistemu.

Zajednički tim provjerivača Agencije i Direktorata je na osnovu izvršene analize i procjene dostavljene dokazne dokumentacije utvrdio da su ispunjene sve pretpostavke iz sigurnosne dokumentacije SMATSA doo, koje su preduslov za sprovođenja obje faze planirane promjene u funkcionalnom sistemu.

Provjerivači zajedničkog tima Agencije i Direktorata su izvršili analizu i procjenu prihvatljivosti svih dostavljenih dokaza i sigurnosne argumentacije, a nakon toga su se usaglasili u mišljenju da su dostavljena sigurnosna argumentacija i dokazi SMATSA doo prihvatljivi da bi se moglo početi sa početkom operativnog rada novih nadzornih sistema, u okviru ATM sistema SMATSA doo, odnosno da su ispunjeni relevantni zahtjevi propisani Pravilnikom o zajedničkim zahtjevima za pružaoce usluga upravljanja vazdušnim saobraćajem i usluga u vazdušnoj plovidbi i drugih mrežnih funkcija upravljanja vazdušnim saobraćajem i nadzoru nad njima („Službeni list CG“, br. 99/20, 24/23 i 75/24).

Na osnovu svega navedenog, Agencija je donijela:

- Rješenje o odobravanju sprovođenja prve faze predmetne promjene u funkcionalni sistem SMATSA doo, tj. uvođenje zamijenjene radarske stanice Murtenica u TopSky-ATC i Fallback ATM sisteme SMATSA doo, br. 03/2-348/24-74/34 od 16.12.2024. godine i
- Rješenje o odobravanju sprovođenja druge faze predmetne promjene u funkcionalni sistem SMATSA doo, tj. uvođenje zamijenjene radarske stanice Jahorina u TopSky-ATC i Fallback ATM sisteme SMATSA doo, br. 03/2-348/24-74/54 od 15.09.2025. godine

Operativno korišćenje unaprijeđenog sekundarnog radara na radarskoj stanici Murtenica počelo je 9.5.2025. godine, na kojoj je prethodno, u periodu od septembra 2024. godine do početka maja 2025. godine mjeseca, izvršena zamjena postojećeg radarskog sistema i uspješno sproveden tehnički prijem na lokaciji (SAT), provjera iz vazduha, probni rad i podešavanje trekera. Dana 20.09.2025. godine uspješno je završeno podešavanje trekera za radarsku stanicu Jahorina, koja nije u vlasništvu i nadležnosti SMATSA već BHANSA, čime je unaprijeđena pouzdanost i kvalitet podataka u vazдушnom prostoru pod nadležnošću SMATSA.

Usluge komunikacije, navigacije i nadzora su infrastrukturno unaprijeđene sa početkom operativnog korišćenja podataka sa novih uređaja radarskih stanica Murtenica i Jahorina. Ova unaprijeđenja doprinose većoj tačnosti i sigurnosti u pružanju usluga kontrole letenja.

Izmjena granica CTR Tivat, ATS.SC.SSC.01/2025.

Promjena obuhvata izmjenu granica CTR Tivat u skladu sa zaključcima donijetim od strane Nacionalnog odbora za upravljanje vazдушnim prostorom (sednica NOUVP održana 30.7.2024. godine). S tim u vezi, izmijenjene su horizontalne i vertikalne granice CTR Tivat u skladu sa procedurama instrumentalnog letenja, zahtjevima za pružanje ATS i mogućnostima CNS sistema.

Uvođenje promjene u funkcionalnom sistemu je podrazumijevalo konsultovanje sa korisnicima vazдушnog prostora, sprovođenje dodatne provjere u Odjeljenju za upravljanje vazдушnim prostorom u SMATSA i donošenje Odluke o utvrđivanju izmijenjenih granica kontrolisane zone (CTR) Tivat od strane Nacionalnog odbora za upravljanje vazдушnim prostorom.

Izmijenjene granice CTR Tivat su objavljene u AIP Srbija/Crna Gora i stupile su na snagu 30.10.2025. godine.

Odsjek aerodroma

U okviru Odsjeka za aerodrome, tokom 2025. godine planirane su nadzorničke aktivnosti kod sljedećih vazduhoplovnih subjekata: Aerodromi Crne Gore AD (Aerodrom Podgorica i Aerodrom Tivat), Organizacija za pružanje usluga zemaljskog opsluživanja na aerodromu „Menzies Aviation“ DOO Podgorica, Aeroklub – „Špiro Mugoša“ (Letilište Čemovsko polje), Sportski aero klub – Nikšić (Letilište Kapino polje), Privredno društvo „Hotels Group Montenegro Stars“ (Helidrom Splendid), Organizacija za pružanje usluga zemaljskog opsluživanja na aerodromu „Montenegro GHS“ DOO Podgorica, Privredno društvo „Adriatic Marinas“ DOO TIVAT (helidrom Porto Montenegro), Organizacija za pružanje usluga zemaljskog opsluživanja na aerodromu „Flystar“ DOO Podgorica, Organizacija za pružanje usluga zemaljskog opsluživanja na aerodromu „Coffee Cake“ DOO Podgorica i Organizacija za stručno osposobljavanje lica koja obavljaju poslove od značaja za sigurnost vazдушnog saobraćaja na aerodromu „Helidromi Crne Gore“ DOO Podgorica.

Inspeksijskim i kontinuiranim nadzorom izvršena je provjera usaglašenosti navedenih organizacija sa zahtjevima iz Zakona o vazдушnom saobraćaju („Službeni list CG“, br. 30/12, 30/17, 82/20, 53/25 i 141/25), Pravilnika o standardima i kriterijumima za nesmetanu upotrebu operativnih površina, objekata, uređaja i opreme na aerodromu („Službeni list CG“, br. 29/14, 56/15, 19/17, 8/18, 71/18, 1/20, 110/20 i 26/21), Pravilnika o pružanju usluga zemaljskog opsluživanja na aerodromu („Službeni

list CG", br. 68/15), Pravilnika o uslovima za uspostavljanje i korišćenje sistema upravljanja sigurnošću na aerodromu („Službeni list CG“, br. 70/18), Pravilnika o obavještanju, analiziranju i praćenju (follow-up) događaja u civilnom vazduhoplovstvu („Službeni list CG“, br. 45/16, 22/20 i 129/20), Pravilnika o stručnom osposobljavanju lica koja obavljaju poslove od značaja za sigurnost vazdušnog saobraćaja na aerodromu („Službeni list CG“, br. 13/26), Pravilnika o bližim uslovima za izdavanje sertifikata operatoru aerodroma („Službeni list CG“, broj 12/14), Pravilnika o uslovima i načinu izdavanja odobrenja za upotrebu aerodroma („Službeni list CG“, br. 15/15), Pravilnika o kriterijumima i standardima za nesmetanu upotrebu operativnih površina, objekata, uređaja i opreme na letištu („Službeni list CG“, br. 48/19), Pravilnika o kriterijumima i standardima za nesmetanu upotrebu operativnih površina, objekata, uređaja i opreme na helidromima („Službeni list CG“, br. 9/15, 58/18 i 11/21) i Pravilnika o pružanju usluga spasilačko-vatrogasne zaštite na aerodromima („Službeni list CG“, broj 43/20).

U toku 2025. godine, u Odsjeku za aerodrome planiran je nadzor 10 vazduhoplovnih subjekata. Izvršen je nadzor nad devet vazduhoplovnih subjekata, dok nadzor nad Organizacijom za stručno osposobljavanje lica koja obavljaju poslove od značaja za sigurnost vazdušnog saobraćaja na aerodromu „Helidromi Crne Gore“ DOO Podgorica, nije izvršen jer je subjekat odustao od prethodno podnesenog zahtjeva za izdavanje ovlašćenja. Nadzor kod subjekta Aerodromi Crne Gore AD planiran je u ukupno 11 oblasti.

Aktivnosti u vezi sa sertifikacijom Aerodrom Tivat su planirane u periodu februar-decembar 2025. godine i po tom pitanju je izvršeno više sastanaka koji prethode zvaničnom zahtjevu. Provjera u oblasti navigacionih sredstava i postupaka na Aerodromu Podgorica nije izvršena, jer je navedena oblast provjerena u ANS odsjeku, izvještaj sa provjere br. sa oznakom 24-101-P-NSA, kojom se potvrđuje usaglašenost sa navedenim zahtjevima.

Provjera u oblasti pružanja usluga zemaljskog opsluživanja na Aerodromu Podgorica i Aerodromu Tivat je izvršena u postupku izdavanja/izmjene dozvole za pružanje usluga zemaljskog opsluživanja. Takođe, provjera u oblasti pružanja usluga zemaljskog opsluživanja kod subjekta Montenegro GHS DOO Podgorica je izvršena u postupku izdavanja dozvole za pružanje usluga zemaljskog opsluživanja.

Odsjek nadležan za nadzor nad aerodromima je realizovao ukupno 15 pojedinačnih nadzora (provjera), izvršena su i 4 vanredna inspeksijska nadzora. Vršanjem nadzorničkih aktivnosti, utvrđena su ukupno 72 nalaza, dok je u inspeksijskim postupanjima jednom vršeno ukazivanje a tri puta izdavanje prekršajnih naloga, pri čemu je jedan inspeksijski postupak nastavljen i u 2026. godini.

Tokom 2025. godine je izdata dozvola za pružanje usluga zemaljskog opsluživanja Akcionarskom društvu za uslužne djelatnosti u vazdušnom saobraćaju „Aerodromi Crne Gore“, Podgorica.

Takođe, izdato je i ovlašćenje Organizaciji za osposobljavanje – Centar za obuku Aerodroma Crne Gore AD za obavljanje poslova stručnog osposobljavanja lica koja obavljaju poslove od značaja za sigurnost vazdušnog saobraćaja na aerodromu. U sklopu vršenja aktivnosti za koju je navedena organizacija za osposobljavanje dobila ovlašćenje, Agencija je izdala ukupno 24 saglasnosti za obavljanje poslova instruktora za različite predmete/tematske cjeline.

Tokom 2025. godine, obrađen je ukupno 221 građevinski predmet, od toga:

- 136 zahtjeva odnosilo se na izdavanje urbanističko-tehničkih uslova za izradu tehničke dokumentacije,
- 46 predmeta obuhvatalo je analizu tehničke dokumentacije i izdavanje rješenja o davanju saglasnosti na tehničku dokumentaciju za građevinske objekte i
- dok je 39 predmeta bilo u okviru planskih dokumenata, uključujući izdavanje smjernica, saglasnosti i mišljenja.
- Uz navedno razmatrani su predlozi PUP-a za Podgoricu i Pljevlja, kao i DUP-a "Glavica" u Plavu.

Tokom 2025. godine, u Odsjeku su izrađivane sledeće procedure:

- Procedura za izdavanje dozvole za pružanje usluga zemaljskog opsluživanja - ADR-PRO-006, izdanje 2.0.
- Procedura za izdavanje/produženja važenja ovlašćenja organizaciji za stručno osposobljavanje lica koja obavljaju poslove od značaja za sigurnost vazdušnog saobraćaja na aerodromu - ADR-PRO-007, izdanje 2.0.
- Procedura postupanja sa izjavom (deklaracijom) organizacije odgovorne za pružanje usluga upravljanja platformom na aerodromu i obavještenjem o promjeni – ADR-PRO-009, izdanje 1.0.
- Procedura za izdavanje sertifikata aerodromu – ADR-PRO-001, izdanje 2.0
- Procedura za izdavanje odobrenja za upotrebu aerodroma – ADR-PRO-002, izdanje 2.0

Tokom 2025. godine su izvršene sledeće aktivnosti u vezi sa izdavanjem/produženjem dozvola:

- Produženje roka važenja dozvole za pružanje usluga zemaljskog opsluživanja - "MONTENEGRO GHS" d.o.o.;
- Izdavanje dozvole za obavljanje samoopsluživanja na Aerodromu Podgorica i Aerodromu Tivat - "To Montenegro" d.o.o.;
- Izdavanje dozvole za pružanje usluga zemaljskog opsluživanja - Akcionarsko društvo za uslužne djelatnosti u vazdušnom saobraćaju "Aerodromi Crne Gore" - Aerodrom Tivat;
- Izdavanje dozvole za pružanje usluga zemaljskog opsluživanja - Jugopetrol AD iz Podgorice;
- Izmjena dozvole za obavljanje samoopsluživanja (razleđivanje aviona) - To Montenegro DOO iz Podgorice.

Predstavnici Odsjeka aerodroma prisustvovali su drugom godišnjem TEB sastanku u sjedištu EASA-e u Kelnu.

Kao pridruženi član, zaposleni Odsjeka za aerodrome prisustvovao je sastanku radne grupe (GH Network) koja ima za cilj pripremu implementacije nove regulative u oblasti zemaljskog opsluživanja u zemljama članicama EASA-e, kroz implementaciju prihvatljivih načina usaglašavanja i uputstava.

Održan je sastanak u vezi sa Planom za vanredne situacije Aerodroma Podgorica čija je tema bila iznalaženje formalnog modela saradnje i koordinacije između Direktorata za zaštitu i spašavanje, AD Aerodroma Crne Gore, vatrogasnih jedinica i hitnih medicinskih službi u slučajevima vanrednih

situacija na i u okolini Aerodroma Podgorica. Predstavljena je dosadašnja praksa, postojeći Plan za vanredne situacije i problemi koji se ponavljaju tokom vježbi, aktivno su se iznosila mišljenja i iskustva u vezi sa dosadašnjim radom u vezi sa ovom temom. Cilj sastanka je bio da se jasno utvrdi koje službe učestvuju u procesu i da se izradi sporazum/memorandum koji će definisati uloge i obaveze svih aktera.

Izrađen je Program rada odsjeka aerodroma za 2026. Godinu, kao i Plan nadzora odsjeka aerodroma za 2026. godinu.

U 2025. Godini održan je sastanak između predstavnika Agencije za civilno vazduhoplovstvo i Aerodroma Crne Gore AD na Aerodromu Tivat sa ciljem razmatranja napretka u procesu sertifikacije po EASA regulativi. Konstatovan je napredak u CS dijelu, uz naglasak da je potrebno obezbijediti adekvatnu tehničku dokumentaciju ili alternativne dokaze gdje ona nedostaje. Istaknuto je kašnjenje u sekcijama OPS i OR, te potreba za intenziviranjem aktivnosti, ažuriranjem procedura i eventualnim proširenjem radnog tima. Na sastanku su dogovoreni su novi rokovi za završetak obaveza (23.06. za OR i 30.06. za OPS), uz zaključak da je neophodno ubrzati proces sertifikacije. U odsjeku aerodroma su po prvi put definisane smjernice za uspostavljanje zaštitnih ravni za NDB Danilovgrad, Mojkovac i Nikšić, na osnovu kojih je vršena analiza građevinskih predmeta (planske dokumentacije i planiranih objekata) s aspekta uticaja na rad radio-navigacionih uređaja.

Prekršajni nalozi i druge kazne

Inspektori Agencije iz ovo sektora izrekli su 4 prekršajna naloga, od čega 2 za fizička lica, u iznosu od po 200 i 300 eura, koji se odnose na prekršaje iz oblasti stručnog osposobljavanja i upravljanja postupcima zaštite od divljeg svijeta i 2 prekršajna naloga za pravna lica, u iznosu od po 1000 i 2000 eura, koji se odnose na prekršaje iz oblasti stručnog osposobljavanja i upravljanja postupcima zaštite od divljeg svijeta.

Sektor za sigurnost vazduhoplova i operacija vazduhoplova

Najveći dio aktivnosti u Sektoru za sigurnost vazduhoplova i operacije vazduhoplova odnosio se na realizaciju nadzora shodno Planu inspeksijskih i kontinuiranih nadzora Agencije za civilno vazduhoplovstvo za 2025. godinu. U Sektoru za sigurnost vazduhoplova i operacije vazduhoplova planirani su inspeksijski i kontinuirani nadzori po odsjecima: Odsjek vazduhoplova, vazduhoplovnih komponenti i bespilotnih vazduhoplova, Odsjek za operacije vazduhoplova, licenciranje i obuku i Referat za vazduhoplovnu medicinu.

Među aktivnostima sektora koje treba istaći je bilo i osposobljavanje zaposlenih koji su krajem 2024. i početkom 2025. godine započeli radni odnos u Agenciji.

Odsjek za operacije vazduhoplova, licenciranje i obuku

Najznačajnija aktivnost Odsjeka za operacije vazduhoplova, licenciranje i obuku odnosila se na opsežnu pripremu za najavljenju EASA standardizacionu inspekciju, sprovedenu u prvom kvartalu 2025. godine. Izrađen je plan aktivnosti i vršena su neophodna ažuriranja istog u skladu sa informacijama dobijenim u sklopu priprema za inspekciju. Odsjek je obavljao neophodnu komunikaciju i razmjenu potrebnih informacija sa vazduhoplovnim subjektima u cilju što kvalitetnije

pripreme za standardizacionu inspekciju. Tokom pripremnog perioda, popunjeni su svi traženi EASA upitnici, izmjenjeno je i ažurirano 14 internih procedura i akata, sprovedena interna provjera u oblasti MED sa ekspertom iz Hrvatske Agencije za civilno zrakoplovstvo, vršena stalna koordinacija sa EASA inspektorima, izmjenjene su i ažurirane autorizacije nadzornika u skladu sa novim Pravilnikom o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji Agencije, obavljena neophodna komunikacija i razmjenjivane su potrebne informacije sa vazduhoplovnim subjektima ATO Flight Academy Montenegro, DTO Aeroklub Nikšić i AeMC JZU Dom zdravlja "Dimitrije-Dika Marinić", ažurirana interna evidencija.

Standardizaciona inspekcija od strane EASA inspektora se realizovala u periodu od 24.02. do 28.02.2025. godine. Tokom standardizacione inspekcije uočeno je i evidentirano trinaest nalaza za Agenciju i osam neusaglašenosti (UNC) koje su pronađene kod organizacija koje nadzire Agencija. Plan korektivnih akcija je u propisanom roku izrađen i prihvaćen od strane EASA standardizacionog inspeksijskog tima, nakon čega se nastavilo sa aktivnom implementacijom plana. Svi nalazi i neusaglašenosti su do sada u propisanim rokovima zatvoreni, s tim što je rok za zatvaranje određenog broja nalaza ostavljen za 2026., 2027., i 2028. godinu. Propisana dinamika zatvaranja nalaza je konstatovana zvaničnom potvrdom od strane EASA standardizacionog inspeksijskog tima.

U okviru Odsjeka za operacije vazduhoplova, licenciranje i obuku planirani su tokom 2025. godine nadzori u odnosu na sljedeće vazduhoplovne subjekte: organizacije koje obavljaju komercijalni vazdušni prevoz – To Montenegro (ME.AOC.005) i Adriatic Airways (ME.AOC.002), organizacija koja obavlja obuku vazduhoplovnog osoblja – Flight Academy Montenegro (ME.ATO.001), deklarisanih organizacija za obuku Airways Aviation Academy (ME.DTO.002) i Aeroklub „NIKŠIĆ“ (ME.DTO.001), imaoce operativne licence – To Montenegro (ME.OL.005) i Adriatic Airways (ME.OL.002), Padobranski školski centar „Špiro Mugoša“ (ME.P-01), Centar za obuku padobranaca „ONOGOŠT“ (ME.NAT.002), organizacije za procjenu znanja engleskog jezika „PRINCE AVIATION“ (SRB/ATO-005), nosioce dozvola paraglajdera kao i inspekcije ispitivača koji se nalaze na Listi ispitivača koju vodi Agencija.

Inspeksijskim i kontinuiranim nadzorom izvršena je provjera usaglašenosti navedenih organizacija sa zahtjevima iz Pravilnika o tehničkim zahtjevima i procedurama za obavljanje vazdušnih operacija („Službeni list CG“, br. 31/13, 24/14, 47/14, 56/15, 27/16, 6/17, 25/17, 39/18, 67/18, 21/19, 63/20, 107/20, 90/22, 63/23 i 56/24) kojim je pruzeta Uredba Komisije (EU) broj 965/12, Pravilnika o načinu izdavanja operativne licence za obavljanje komercijalnog vazdušnog prevoza („Službeni list CG“, br. 9/15), Pravilnika o uslovima za upotrebu paraglajdera, dozvolama i organizacijama za osposobljavanje pilota paraglajdera („Službeni list CG“, br. 51/23), Pravilnik o uslovima i načinu za vanaerodromsko slijetanje i polijetanje vazduhoplova („Službeni list CG“, br. 79/17), Pravilnika o radnom vremenu, vremenu leta, dnevnom, nedeljnom i godišnjem odmoru, trajanju prevoza i obaveze dežurstva, broju polijetanja i slijetanja posade vazduhoplova („Službeni list CG“, br. 13/2016) i Pravilnika o posadi vazduhoplova („Službeni list CG“, br. 8/13, 23/14, 27/15, 15/17, 81/18, 46/19 i 33/21, 128/21 i 110/22, kojim su preuzete Uredbe Evropske komisije (EU) br. 1178/11 i 290/12) i Pravilnika o uslovima i načinu upotrebe padobrana („Službeni list CG“, br. 43/22).

Nadzori su izvršeni po planu kod operatora vazduhoplova koji obavlja komercijalni vazdušni prevoz To Montenegro, dok je kod Adriatic Airways došlo do odlaganja dijela nadzora za 2026. godinu, koji su u međuvremenu realizovani.

Nad organizacijom koja obavlja obuku vazduhoplovnog osoblja – Flight Academy Montenegro izvršen je nadzor u julu i decembru 2025. godine kako je planirano. Naknadni nadzor je obavljen u februaru 2026. godine gdje je ustanovljeno da je stanje značajno poboljšano i da su ispravljeni svi nedostaci koji su evidentirani prethodnim nadzorom.

U martu 2025. godine izvršen je nadzor nad operatorom vazduhoplova To Montenegro – inspekcija u letu/inspekcija obuka i provjera kabinskog osoblja. Utvrđene su određene neusaglašenosti koje su kroz izvještaj dostavljene operatoru.

Nadzor nad Deklarisanom organizacijom za obuku Aeroklub „NIKŠIĆ“ je izvršen je u junu i oktobru 2025. godine. Deklarisana organizacija za obuku Airways Aviation Academy od osnivanja nije sprovodila ni teorijsko ni praktično osposobljavanje.

U oktobru 2025. godine izvršen je nadzor nad organizacijom Padobranski školski centar „Špiro Mugoša“ zbog upita organizacije za odlaganje nadzora. Tokom nadzora utvrđene su značajne neusaglašenosti i naložene su mjere za njihovo otklanjanje.

Izvršena je jedna inspekcija pilota paraglajdera početkom avgusta 2025. godine. U skladu sa novim Zakonom o vazdušnom saobraćaju u toku je izmjena pravilnika koji uređuje ovu oblast kako bi se stekli uslovi za uspostavljanje organizacija koje bi se bavile obukom pilota paraglajdera i koje bi takođe vršile periodične obuke za sticanje dozvola i ovlašćenja pilota paraglajdera.

Izvršeno je ukupno 12 inspeksijskih nadzora od čega osam vanrednih i četiri planirana.

Inspektori Agencije iz ovog odsjeka izdali su 3 prekršajna naloga, od čega 2 (dva) za fizička lica, u iznosu od po 500,00 eura koji se odnose na prekršaje iz oblasti vazdušnog saobraćaja - Vazduhoplovi i pravila letenja i 1 (jedan) za pravna lica u iznosu od 3000,00 eura, koji se takođe odnosi na prekršaje iz oblasti Vazdušnog saobraćaja - Vazduhoplovi i pravila letenja.

Tokom maja 2025. godine organizovana radionica iz oblasti sigurnosti letenja paraglajderom i padobranom. Odziv pilota paraglajdera i padobranaca je bio značajan. Prezenter, koji su bili angažovani, su istaknuti instruktori piloti paraglajdera i padobrancima sa decenijskim iskustvom. Preko 20 učesnika radionice je osvježilo znanje iz predmetnih oblasti.

U januaru 2025. godine izvršen je desktop nadzor nad ovlašćenom organizacijom za procjenu znanja engleskog jezika „Prince Aviation“ iz Beograda. Utvrđeno je da organizacija ispunjava uslove propisane ICAO standardima i da se prihvataju sertifikati koje ova organizacija izdaje letačkom osoblju (procjene znanja poznavanja engleskog jezika u vazduhoplovstvu).

Tokom godine, sprovedena su tri nadzora ispitivača tokom kojih nije bilo nalaza.

Kada je riječ o SAFA i SANA (RAMP) inspekcijama, Agencija je za 2023. godinu pristupila *System-Wide Coordination* (SWC), potpisivanjem Radnog aranžmana sa EASA-om, na osnovu kojeg je dobijena kvota za RAMP inspekcije od EASA-e. Na osnovu dobijene kvote L1 operatera i našeg proračuna za L2 operatere u 2025. godini je realizovano 25 inspekcija na L1 operatorima i 31 inspekcija na L2 operatorima kao i 3 SANA inspekcije na osnovu čega je Crna Gora ispunila 62% State total MAX Target. Ovaj novi Radni aranžman se odnosi na prikupljanje i razmjenu informacija u vezi sa sigurnošću vazduhoplova u okviru EU programa inspekcija vazduhoplova na platformi aerodroma.

Ukupno je izvršeno 59 inspekcija, od čega 56 SAFA inspekcije i 3 SANA inspekcije.

Takođe od 2024. godine uvršteni smo i zvanično u proces alkotestiranja kao jedina NON EASA zemlja i u sklopu toga, tokom 2025. godine izvršeno je alkotestiranje 11 članova letačkog i kabinskog osoblja.

Tokom 2025.godine SAFA tim radio je na obradi alarma dobijenih od strane EASA preko EUROCONTROL-a i analizi operatera koji su obuhvaćeni tim alarmom bilo da se radi o prioritizovanim operatorima od strane EASA koordinacionog tima ili alarma vezano za sankcije protiv Ruske Federacije. Pregledano je 64.999 pristiglih alarma.

U 2025. godini SAFA tim je dobio još jednog novog inspektora, a urađena je periodična obnova znanja za 4 (četiri) inspektora. U 2025. godini započeto je osposobljavanje za još jednog SAFA inspektora koji je obuku na radnom mjestu završio u februaru 2026. godine.

U okviru Odsjeka vazduhoplova, vazduhoplovnih komponenti i bespilotnih vazduhoplova bili su planirani nadzori sljedećih vazduhoplovnih subjekata: organizacije odobrene po dijelu CAMO – To Montenegro (ME.CAMO.0009), Avio-helikopterska jedinica Ministarstva unutrašnjih poslova Crne Gore (ME.CAMO.0004), Adriatic Airways (ME.CAMO.0007, ACAM inspekcije i product audit-i. Nadzori su realizovani u odnosu na odredbe iz Pravilnika o kontinuiranoj plovidbenosti vazduhoplova i vazduhoplovnih proizvoda, djelova i uređaja i o odobravanju organizacija i osoblja koji obavljaju ove poslove („Službeni list CG“, br. 57/15, 69/15, 32/19, 108/20, 33/21, 116/21, 10/22 i 12/23) kojim je preuzeta Uredba Komisije (EU) broj 1321/2014 i Uredba Komisije (EU) broj 2015/1536.

U toku 2025. godine, izvršeni su nadzori nad četiri operatora (To Montenegro i Adriatic Airways, Avio helikopterska jedinica i Generalni sekretarijat Vlade Crne Gore) po dijelu Part 145 (tri nadzora), CAMO (osam nadzora) i tri ACAM inspekcija. Nadzor nad Avio-helikopterskom jedinicom Ministarstva unutrašnjih poslova Crne Gore (ME.CAMO.0004) koji je bio planiran u 2024. godini je odložen na zahtjev organizacije za 2025. godinu, kao i jedan ACAM inspekcija iste organizacije, takođe za 2025. godinu i tada su realizovani.

Nadzori nad CAMO organizacijom Avio-helikopterske jedinice Ministarstva unutrašnjih poslova Crne Gore (ME.CAMO.0004) nastavljani su tokom 2025. godine i izvršena su ukupno tri nadzora.

Nadzori nad Part 145 organizacijom Avio-helikopterske jedinice realizovani su dva puta tokom godine, a ACAM inspekcija kod istog operatora koja je bila planirana u 2024. godini i koja je odložena na zahtjev operatora, obavljena je u januaru 2025. godine. Product audit-i su izvršeni kod operatora Adriatic Airways (iz 2024. godine, zatvaranje Product audita zbog izmjene AOC) i AHJ MUP (u novembru i decembru 2025. godine).

Tokom 2025. godine na osnovu zahtjeva operatora vazduhoplova To Montenegro izvršeno je odobravanje ugovora o dugoročnom zakupu i izmjena AOC-a i operativne licence operatora. U flotu je uveden avion Embraer 195 IGW, registarskih oznaka 4O-AOE. Proces odobravanja Ugovora o dugoročnom zakupu vazduhoplova kao i utvrđivanja plovidbenosti aviona, upisa u Registar vazduhoplova, izmjenu sertifikata vazdušnog prevoznika – AOC, kao i ostale prateće procedure koje se odnose na odobravanje izmjena dijelova Operativnog priručnika operatora realizovani su u veoma kratkom roku zahvaljujući dodatnom zalaganju zaposlenih što je imalo za rezultat umanjavanja operativnih troškova operatora pošto je avion u rekordnom vremenu ušao u operativnu upotrebu.

Upravo zahvaljujući pravovremenom uvođenju aviona u operativnu upotrebu na početku ljetnje turističke sezone, operator nije morao da nastavi sa kratkoročnim zakupom vazduhoplova što je značajno uticalo na uštedu finansijskih sredstava.

Nastavljene su uobičajene aktivnosti odobrenja izmjena operativnih priručnika operatora vazduhoplova i praćenje aktivnosti operatora vazduhoplova, dominantno u vezi sa pitanjima koja dolaze iz sistema upravljanja ovog vazduhoplovnog subjekata. Otežavajuće okolnosti u radu odnosile su se na nedostatak kompetencija zaposlenih u domenu odobravanja dijela operativnih priručnika gdje se shodno regulatornim zahtjevima traže kompetencije inspektora sa iskustvom na tipu vazduhoplova koji je u floti operatora. Takođe, slični problemi su se javljali tokom nadzora i inspekcija u letu. Agencija je navedene probleme rješavala angažovanjem inspektora sa kompetencijama iz vazduhoplovnih vlasti država članica EASA-e kao i angažovanjem instruktora/ispitivača sa potrebnim kompetencijama koji su bili dostupni na tržištu.

Konfliktne zone postaju sve više problem sa kojim se suočavaju operatori vazduhoplova i pružaoci usluga u vazдушnom prostoru. Na nivou ICAO i EASA ova pitanja se razmatraju sa brižnom pažnjom pri čemu se pokušava dostići sistem koji će omogućavati da zainteresovane strane imaju na raspolaganju sve raspoložive informacije koje bi omogućile adekvatnu procjenu rizika koju je u obavezi da izvrši operator vazduhoplova. Sve raspoložive informacije kao i najbolju praksu se dijele sa operatorima vazduhoplova kako bi se obezbjedio prihvatljivi nivo sigurnosti vazdušnog saobraćaja. U saradnji sa operatorima izvršena je detaljna analiza navedenih rizika i mjera koje su operatori u tom dijelu razvili i koje aktivno primjenjuju.

Zaposleni iz Odsjeka za operacije vazduhoplova, licenciranje i obuku su tokom godine na poziv kolega iz Direkcije za civilno vazduhoplovstvo Bosne i Hercegovine tri puta pružali stručnu pomoć u dijelu priprema za EASA standardizacionu inspekciju.

U okviru Odsjeka vazduhoplova, vazduhoplovnih komponenti i bespilotnih vazduhoplova tokom 2025. godine vršile su se i brojne kompleksne aktivnosti u skladu sa Pravilnikom o uslovima za sigurnu upotrebu sistema bespilotnim vazduhoplova („Službeni list CG“, br. 24/23 i 117/23) kojim je preuzeta EU regulativa 2019/947, a koji je počeo sa primjenom 01. jula 2024. godine.

U 2025. godini izdato je ukupno 235 Potvrda o registraciji UAS operatora (205 fizičkim licima i 30 pravnim licima). Ukupno zahtjeva za registraciju UAS operatora bilo je 336 od čega je 101 odbijenih (87 fizičkih i 14 pravnih lica).

U oblasti UAS izvršeno je 16 vanrednih inspekcijskih nadzora.

Inspektori Agencije iz ovog odsjeka izdali su 6 prekršajnih naloga, fizičkim licima, u iznosu od po 500,00 eura koji se odnose na prekršaje iz oblasti ispunjenosti uslova za upotrebu sistema bespilotnih vazduhoplova.

Ukupan broj izdatih Dokaza o položenim online teorijskim ispitima (A1/A3 potkategorija) je 313. Ukupan broj izdatih Potvrda o kompetencijama pilota UAS (A2 potkategoriju) je 4.

Veliki je broj i operatora koji dolaze iz država članica EU koji su registrovani u tim državama i položili ispite, a koji podliježu provjeri navedenih dokumenata. Nakon provjere dokumenata, Agencija strane operatore i pilote informiše o nacionalnim propisima i obavezi da se pridržavaju istih.

Komunikacija koja se odvija sa licima, koja izražavaju želju da se registruju kao operatori dronova i da polažu ispite, kao i informisanja oko pravila, iziskuje veliko strpljenje i predanost kom prilikom treba licima pružiti sve raspoložive informacije pa i one koje ne dolaze samo iz Zakona o vazдушnom saobraćaju i aktima donesenim u odnosu na taj akt.

Izdato je jedno rješenje o odobravanju prekograničnih operacija u posebnoj kategoriji i jedno Rješenje o odobravanju pružanja usluga iz vazduha (UAS) .

Podniet je jedan zahtjeva za izdavanje operativne autorizacije je bilo 1, koji je odbijen.

Tokom 2025. godine izrađen je predlog Procedure registracije operatora UAS i registracije UAS-a (UAS-PRO-001) i predlog Procedure za polaganje teorijskih ispita pilota bespilotnih vazduhoplova UAS-PRO-002 , čija se efektivna primjena očekuje tokom 2026. godine).

Posebno treba istaći rad da su potpisani Sporazumi u oblasti suzbijanja nezakonite upotrebe bespilotnih vazduhoplova sa Opštinom Tivat, Opštinom Kotor. Nakon potpisivanja ovih Sporazuma održan je sastanak sa komunalnom policijom ove dvije opštine na kojem su se razmijenile informacije od značaja za implementaciju Sporazuma i usaglasile dalje aktivnosti u vezi sa tim.

Održan je sastanak sa Upravom policije po pitanju aktivnosti na terenu u vezi sa upotrebom bespilotnih vazduhoplova i napravljen je predlog novog Sporazuma u oblasti suzbijanja nezakonite upotrebe bespilotnih vazduhoplova sa Upravom policije koji će biti potpisan u toku 2026. godine.

Održan je i godišnji sastanak sa Ministarstvom odbrane (Vojska CG) na kojem je izvršena analiza Sporazuma o saradnji u oblasti upotrebe bespilotnih vazduhoplova.

Stručne službe Agencije su, kada su u pitanju bespilotni vazduhoplovi, tokom 2025. godine bili u intenzivnoj komunikaciji i sa Ministarstvom ekonomskog razvoja, u cilju izdavanja mišljenja za vršenje unosa/uvoza/izvoza bespilotnih vazduhoplova, kao i komunikacija u cilju izmjene Memoranduma o saradnji po pitanju uvoza/izvoza bespilotnih vazduhoplova u/iz CG.

Dodatno, održan je i sastanak sa predstavnicima CAA Slovenije po pitanju saradnje iz oblasti bespilotnih vazduhoplova.

Aktivno se radilo na promociji sigurnosti iz oblasti bespilotnih vazduhoplova putem društvenih mreža, objava za sajt, gostovanja u medijskim kućama, odgovorima na pitanja medija itd.

Pored svih ovih aktivnosti Agencija predstavlja i centralnu tačku u sistemu Crne Gore, ka kojoj se pored sigurnosti vazdušnog saobraćaja usmjeravaju i pitanja bezbjednosti i zaštite privatnosti, pa Agencija obavlja i neophodnu komunikaciju sa drugim organima i institucijama u čijoj se nadležnosti nalaze ova pitanja.

U 2025. godini došlo je do izdavanja i 19 odobrenja za vanaerodromsko polijetanje i slijetanje a izdata su i 4 odobrenja za pružanje usluga iz vazduha za avione/helikoptere od kojih je jedna bila visokog rizika.

U sljedećoj tabeli prikazan je broj dozvola letačkog osoblja.

Kategorija dozvola			PART-FCL	JAR-FCL	ICAO	NAC	Σ1	Σ2
	ATPL	A	29	0	0	0	29	37

Dozvola pilota transportnog vazduhoplova		H	8	0	0	0	8	
Dozvola komercijalnog pilota	CPL	A	17	0	0	0	17	22
		H	5	0	0	0	5	
		As	0	0	0	0	0	
Dozvola privatnog pilota	PPL	A	8	0	0	0	8	8
		H	0	0	0	0	0	
		As	0	0	0	0	0	
Dozvola pilota balona	BPL		0	0	0	0	0	0
Dozvola pilota jedrilice	SPL		7	0	0	0	7	7
Dozvola pilota lakog vazduhoplova	LAPL	A	1	0	0	0	1	1
			0	0	0	0	0	
			0	0	0	0	0	
			0	0	0	0	0	
Dozvola osoblja za pripremu, otpremu i praćenje leta	FDL		0	0	0	11	11	11
Dozvola pilota paraglajdera	PgL		0	0	0	32	32	32
Dozvola padobranca	PL		0	0	0	17	17	17
Dozvola pilota zmaja	HgL		0	0	0	2	2	2

Tabela 2 – Broj dozvola letačkog osoblja

U 2025. godini nije bilo izdavanja dozvola osoblja za pripremu, otpremu i praćenje leta.

Tokom 2025. godine su realizovani teorijski ispiti za sticanje pilotskih dozvola za 124 kandidata, što je zahtjevalo značajno angažovanje nadzornika na dnevnom nivou u ovom dijelu poslova.

Sprovedeno je 102 praktična ispita/provjere stručnosti/procjene kompetencija.

U Registru civilnih vazduhoplova je tokom 2025. godine došlo do upisa jednog aviona i jedne jedrilice. Ukupan broj vazduhoplova upisanih u Registar je 28.

U toku 2025. godine izdate su dvije potvrde o provjeri plovidbenosti vazduhoplova.

U Registru vazduhoplovnog osoblja, koji vodi Agencija, evidentirano je 39 važećih dozvola za održavanje i prepravke vazduhoplova i tri dozvole za održavanje komponenti vazduhoplova. Od ovih dozvola su 35 sa kategorijom ovlašćenja B1, zatim tri sa kategorijom ovlašćenja B2 i jedna sa kategorijom ovlašćenja C.

Odobreno je šest izmjena ranije odobrenih programa održavanja vazduhoplova.

Odobreno je šest izmjena priručnika organizacija za održavanje vazduhoplova i dvije izmjene priručnika organizacija za obezbjeđivanje kontinuirane plovidbenosti vazduhoplova.

U regulatornom dijelu značajan dio resursa, na nivou Sektora, opredjeljuje se na vršenje stručne redakture i priprema podzakonskih akata, shodno dinamici predviđenoj Planom o donošenju podzakonskih akata. Ono što značajno opterećuje ovu organizacionu cjelinu jeste i česta izmjena Prihvatljivih načina usklađivanja (AMC) i Smjernica (GM), koje izdaje EASA. Obim tih izmjena, posebno u oblasti operacija vazduhoplova, je uslovio potrebu da nadzornici odvoje značajan dio raspoloživog vremena u cilju razmatranja i uvođenja ovih dokumenata u naš sistem i to kako interno tako i eksterno, tj. u odnosu na vazduhoplovne subjekte.

U odnosu na ICAO, tokom izvještajnog perioda realizovane su aktivnosti koje proizlaze iz obaveza preuzetih pristupanjem Čikaškoj konvenciji, kao i drugih obaveza koje proizlaze iz članstva i saradnje sa ICAO-om.

Jedna od značajnih aktivnosti odnosila se na razmatranje ICAO državnih pisama (State Letters) kojima se državama ugovornicama dostavljaju prijedlozi amandmana na ICAO Anexe i druga dokumenta iz nadležnosti ICAO-a. U postupku pripreme nacionalnih stavova i odgovora korišćena je stručna podrška i koordinacioni mehanizmi uspostavljeni na nivou Evropske unije, uključujući aktivnosti Evropske komisije i EASA-e, posebno u oblastima u kojima predložene izmjene mogu imati uticaj na relevantno zakonodavstvo Evropske unije.

Kontinuirano su sprovedene aktivnosti na ažuriranju podataka u ICAO informacionim sistemima, uključujući popunjavanje i ažuriranje odgovarajućih lista provjere (Compliance Checklists), naročito nakon usvajanja amandmana na ICAO Anexe, kao i nakon izmjena nacionalnog zakonodavstva. Ove aktivnosti omogućavaju praćenje stepena usklađenosti nacionalnog regulatornog okvira sa ICAO standardima i preporučenim praksama (SARPs), te doprinose kvalitetu podataka dostupnih ICAO-u.

Takođe, kontinuirano se vrši analiza i evidentiranje eventualnih razlika između nacionalnih propisa i ICAO standarda, radi ispunjavanja obaveza notifikacije razlika u skladu sa članom 38. Čikaške konvencije. Podaci sadržani u listama provjere predstavljaju značajan izvor informacija za identifikaciju i evidentiranje takvih razlika.

Tokom 2025. godine nastavljene su aktivnosti na ažuriranju internih dokumenata, pri čemu se najveći dio ovih aktivnosti odnosi na regulatorno usklađivanje internih dokumenata.

Ažuriranje procedura se vrši u kontinuitetu, ne samo zbog učestalih regulatornih promjena već i zbog obimnih promjena Prihvatljivih načina usklađivanja (AMC) i Smjernica (GM). Ovaj proces čini

izazovnim okolnost da su se u Sektoru za sigurnost vazdušnog saobraćaja, tokom proteklog perioda, desile određene promjene u pogledu raspoloživih ljudskih resursa. Uvođenje novoangažovanog osoblja je zahtjevan proces koji iziskuje prilično vremena, a okolnosti kao što su sertifikacione i aktivnosti nadzora ne trpe vremensko odlaganje pa je njima i dodijeljen prioritet.

Referat za vazduhoplovnu medicinu

Referat za vazduhoplovnu medicinu je u 2025. godini nastavio aktivnosti u oblasti svoje nadležnosti.

U skladu sa Planom nadzora za 2025. godinu, vršen je kontinuirani nadzor nad radom vazduhoplovno-medicinskog centra (*Aero-Medical Center – AeMC*), kao i kontinuirani nadzor nad radom ljekara specijalista, ovlašćenih vazduhoplovno-medicinskih ispitivača (*Aero-Medical Examiner – AME*), koji su odgovorni za donošenje ocjene sposobnosti vazduhoplovnog i drugog stručnog osoblja. Osim redovnog nadzora vazduhoplovno-medicinskog centra, obavljen je i vanredni nadzor poslije EASA standardizacije inspekcije. EASA standardizaciona inspekcija u Referatu za vazduhoplovnu medicinu je sprovedena u februaru 2025. godine.

Jedan od zahtjeva Pravilnika o posadi vazduhoplova je da ovlašćeni ljekari specijalisti, medicinski ispitivači, AME-i, kontinuirano unapređuju znanje iz vazduhoplovne medicine. Referat za vazduhoplovnu medicinu je organizovao i sproveo Kurs za obnovu znanja za specijaliste vazduhoplovne medicine, ovlašćene za obavljanje poslova medicinskih pregleda, analiza i ocjenjivanja zdravstvenog stanja vazduhoplovnog osoblja (AME, Aero-Medical Examiner), nakon čega je izdato Uvjerenje o završenom kursu za obnovu znanja iz vazduhoplovne medicine po odobrenom Programu obuke iz vazduhoplovne medicine.

Ovlašćenje za rad ljekarima specijalistima, medicinskim ispitivačima, se izdaje na rok važenja od tri godine. U 2025. godini Referat za vazduhoplovnu medicinu je primio zahtjeve za produženje ovlašćenja za rad od ovlašćenih vazduhoplovno-medicinskih ispitivača sa zahtjevom za produženje roka važenja AME sertifikata od dva ljekara. Izvršena je provjera rada AME-a i ispunjenosti uslova za produžetak rada medicinskih ispitivača, nakon čega su izdata Uvjerenja za produžetak ovlašćenja rada AME-ima.

Takođe, po odobrenom Programu obuke iz vazduhoplovne medicine za utvrđivanje zdravstvene sposobnosti kontrolora letenja i studenta kontrolora letenja Referat za vazduhoplovnu medicinu, Medical Assessor je organizovao posjetu Aerodromskoj Kontroli letenja Podgorica za ovlašćene vazduhoplovno medicinske ispitivače (*Aero Medical Examiners, AME*) u cilju kontinuirane edukacije ljekara koji se tom prilikom upoznaju sa dinamikom i uslovima rada i radnom sredinom kontrolora letenja.

Nastavljena je stalna stručna komunikacija sa ovlašćenim vazduhoplovno-medicinskim ispitivačima, kao i konsultacije sa ljekarima specijalistima vazduhoplovno-medicinskog centra koji su uključeni u vršenje medicinskih pregleda vazduhoplovnog osoblja.

U 2025. godini vazduhoplovno medicinski centar je ažurirao svoj Priručnik za upravljanje vazduhoplovno medicinskim centrom i predao ga na odobravanje, kako bi sproveo korektivni akcioni plan za otklanjanje neusaglašenosti ustanovljenih na provjeri AeMC-a. Nakon analize, OMM (*Organization Management Manual*) je odobren.

U okviru aktivnosti iz korektivnog akcionog plana u Referatu za vazduhoplovnu medicinu za otklanjanje nalaza sa EASA standardizacije inspekcije iz MED oblasti, izvršeno je ažuriranje Priručnika za rad Referata za vazduhoplovnu medicinu.

Kontinuirano se sprovodilo ažuriranje medicinske dokumentacije sa ljekarskih pregleda i pretraga. Medicinska dokumentacija se pod režimom medicinske povjerljivosti i zaštite ličnih podataka po EU Opštoj uredbi o zaštiti podataka (GDPR – Uredba (EU) 2016/679) koja se primenjuje od maja 2018. godine, Zakonu o zaštiti podataka o ličnosti („Službeni list CG“, br. 79/08, 70/09, 44/12 i 22/17) i Pravilniku o načinu označavanja i zaštite posebne kategorije ličnih podataka („Službeni list CG“, br. 11/11) tretira i čuva u propisanom vremenskom periodu.

Referat za vazduhoplovnu medicinu je redovno obavljao poslove analize medicinske dokumentacije nastale pri vršenju ljekarskih pregleda za izdavanje ljekarskih uvjerenja i potvrda o zdravstvenoj sposobnosti vazduhoplovnom i ostalom stručnom osoblju.

Redovno su obavljene aktivnosti vođenja Registra vazduhoplovnog osoblja, upisivanja ličnih podataka i određivanja broja neophodnog za izdavanje sertifikata o zdravstvenoj sposobnosti i dozvole o stručnoj osposobljenosti vazduhoplovnom osoblju.

Nastavljena je stalna komunikacija i savjetovanje sa vazduhoplovnim osobljem, pomoćnim vazduhoplovnim i ostalim stručnim osobljem u cilju poboljšanja zdravlja ove populacije. Organizovani su sastanci i konsultacije sa strankama.

Redovno je obavljana komunikacija sa vazduhoplovnim subjektima čije osoblje mora da ispuni vazduhoplovno-medicinske zahtjeve za dobijanje ljekarskog uvjerenja ili potvrde o zdravstvenoj sposobnosti. Na zahtjev vazduhoplovnih subjekata, u saradnji sa vazduhoplovno-medicinskim centrom, vršeno je testiranje na psihoaktivne supstance kod vazduhoplovnog osoblja.

Referat za vazduhoplovnu medicinu je izdavao obavještenja kandidatima, kao i njihovim poslodavcima ako je tako propisano regulativom, o suspenziji i ukidanju ljekarskog uvjerenja. Ova obavještenja se izdaju u slučaju kada kandidati ne ispunjavaju u potpunosti medicinske zahtjeve za traženi kriterijum zdravstvene sposobnosti sa uputstavima kandidatima o njihovim pravima i obavezama.

Redovno su vođeni postupci ponovljenih i vanrednih ljekarskih pregleda. U 2025. godini nije bilo drugostepenih pregleda po žalbi kandidata u slučajevima kada kandidati za izdavanje ljekarskih uvjerenja ili potvrda o zdravstvenoj sposobnosti ne ispunjavaju propisane uslove.

Referat za vazduhoplovnu medicinu redovno obavlja multisektorsku saradnju u okviru ACV-a, posebno sa Sektorom za sigurnost vazduhoplova i vazduhoplovne operacije kod izdavanja dozvola letačkom osoblju, izdavanja odobrenja za upotrebu vazduhoplova koji nema uvjerenje o tipu i drugo.

Referat za vazduhoplovnu medicinu takođe sarađuje sa Sektorom za sigurnost vazdušne plovide i aerodroma i redovno šalje obavještenja o suspenzijama i ukidanjima ljekarskih uvjerenja kontrolorima letenja koji trajno ili privremeno ne zadovoljavaju zdravstveni kriterijum.

Takođe je izvršena analiza regulative 2024/2076 o izmjenama Regulative (EU) br. 1178/2011 i (EU) br. 965/2012 u pogledu pojašnjenja zahtjeva za kopilote za zamjenu na krstarenju, ažuriranja

zahtjeva za licenciranje letačke posade i ljebarske sertifikate i poboljšanja za generalnu avijaciju u oblasti vazduhoplovne medicine, kao priprema za preuzimanje u pravni sistem Crne Gore.

Obavljena je analiza rizika u sprovođenju regulative od strane vazduhoplovno-medicinskog centra i ovlašćenih ljebarica za ocjenjivanje zdravstvene sposobnosti vazduhoplovnog osoblja i na osnovu nje je napravljen plan nadzora subjekata za sljedeću godinu.

Nastavljena je saradnja sa Komisijom za istraživanje uzroka nesreća i ozbiljnih nezgoda u vazduhoplovstvu, uz poštovanje principa tajnosti ličnih podataka.

Takođe, nastavljena je saradnja i razmjena iskustava sa kolegama iz regiona i EU, posebno saradnja koja se, na propisani način, obavlja sa kancelarijama evropskih nacionalnih vlasti za vazduhoplovnu medicinu u cilju dostavljanja medicinske dokumentacije, kao i priznavanja evropskih ljebarskih uvjerenja na osnovu pristigle medicinske dokumentacije (*SOLI Transfer*).

ACV je, kao predstavnik Crne Gore, član Sporazuma o saradnji u vezi sa prevencijom i upravljanjem događajima u vazdušnom saobraćaju vezanim za javno zdravlje (*CAPSCA, The Collaborative Arrangement for the Prevention and Management of Public Health Events in Civil Aviation*), organizacije ICAO-a (*International Civil Aviation Organization*), od 2017. godine. Kao focal point ove organizacije, Referat za vazduhoplovnu medicinu redovno sarađuje i dobija informacije o događanjima značajnim za planetarno javno zdravlje a koji mogu da utiču na vazduhoplovstvo.

Kao član radne grupe za granične prelaze, po Riješenju ministra zdravlja o formiranju radnih grupa za izradu Nacionalnog akcionog plana za zdravstvenu sigurnost, Referat za vazduhoplovnu medicinu je nastavio multisektorske konsultacije i aktivno učestvovanje u razvijanju kapaciteta države za realizaciju obaveza definisanih Međunarodnim zdravstvenim pravilnikom (*International Health Regulations, IHR*) koji je ključni instrument za upravljanje u vanrednim zdravstvenim situacijama, uključujući epidemije bolesti, prirodne katastrofe i ekološke krize.

Referat za vazduhoplovnu medicinu je član Evropskog udruženja vazduhoplovne i svemirske medicine (*European Society of Aerospace Medicine, ESAM*) i redovnoj prati aktivnosti i dobija obavještenja o novostima iz oblasti vazduhoplovne medicine. U 2025. godini je učestvovao u izboru predsjednika Evropskog udruženja za vazduhoplovnu medicinu, Election of the President-Elect of the European Society of Aerospace Medicine (2025).

Zahtjev Pravilnika o posadi vazduhoplova je da ljebari specijalisti, medicinski procjenjivači nacionalnih vazduhoplovnih vlasti (*MA, Medical Assessors*) kontinuirano unapređuju znanje iz vazduhoplovne medicine. U 2025. godini Referat za vazduhoplovnu medicinu prisustvovao je na više obuka obnavljanja znanja iz vazduhoplovne medicine (*AME Refresher training*).

Referat za vazduhoplovnu medicinu redovno prisustvuje sastancima medicinskih stručnjaka (*MEG, Medical Expert Group*), koji se održavaju dva puta godišnje u Agenciji Evropske unije za sigurnost vazdušnog saobraćaja (*EASA*), u Kelnu. U 2025. godini prisustvovao je onlajn 26. sastanku medicinskih stručnjaka i 27. MEG sastanku u Kelnu.

U Podgorici je održana radionica u okviru EU IPA 6 Projekta – *Medical Oversight for Aviation Regulators (MED for NAA Inspectors)* finansirana od strane EU koju sprovodi EASA na kojoj je Referat za vazduhoplovnu medicinu aktivno učestvovao.

Referat za vazduhoplovnu medicinu je, na poziv i u organizaciji EASA-e u 2025. godini prisustvovao Konferenciji o unapređenju zdravstvenog menadžmenta u vazduhoplovstvu pod nazivom „Uvidi u istraživanje dijabetesa i kardiovaskularnih bolesti“.

Na poziv CAA Sjeverne Makedonije, radi asistencije u oblasti vazduhoplovne medicine, u cilju njihove pripreme za predstojeću EASA inspekciju, organizovan je boravak u Skoplju, kao izraz dobrih odnosa i saradnje nacionalnih vazduhoplovnih vlasti dvije države.

Sektor za bezbjednost, olakšice i traganje i spašavanje

U Sektoru za bezbjednost, olakšice i traganje i spašavanje, u dijelu regulatornih aktivnosti u 2025. godini, Agencija je, u skladu sa Zakonom o vazdušnom saobraćaju, razmotrila i dala saglasnost na programe bezbjednosti subjekata na koje se odnosi Nacionalni program bezbjednosti civilnog vazduhoplovstva. U Tabeli 4 su prikazani subjekti na čije je programe bezbjednosti Agencija dala saglasnost u 2025. godini i datumi davanja tih saglasnosti.

ToMontenegro – Izdanje 3, Revizija 1	24.06.2025. god.
ToMontenegro – Izdanje 3, Revizija 2	18.08.2025. god.
Aerodrom Podgorica – Izdanje 4, Revizija 9	02.09.2025. god.
Aerodrom Tivat – Izdanje 4, Revizija 8	08.09.2025. god.
ToMontenegro – Izdanje 3, Revizija 3	21.11.2025. god.
SMATSA, Program za Crnu Goru, verzija 9	23.12.2025. god.

Tabela 3 – Programi bezbjednosti u 2025. godini

Pored ovih programa, Agencija je dala saglasnost AD Aerodromi CG na Program obuke iz domena bezbjednosti civilnog vazduhoplovstva, Izdanje 3, Revizija 2 dana 11.03.2025. godine kao i Program bezbjednosti regulisanog agenta, Izdanje 3, Revizija 3 dana 02.09.2025. godine.

Takođe, Agencija je dala saglasnost TARA Aerospace AD Mojkovac na Program bezbjednosti, Izdanje 1 Revizija 1 od 23.12.2025. godine.

Tokom 2025. godine, Agencija je izdala rješenja AD Aerodromi Crne Gore – sa odobrenjem za korišćenje bezbjednosne opreme za obavljanje bezbjednosnog pregleda težnosti, aerosola i gelova na aerodromima Podgorica i Tivat, kao i odobrenje za instalaciju softvera na rendgenskim uređajima za kontrolu ručnog prtljaga Smiths Heimann u cilju detekcije eksploziva i eksplozivnih naprava, na oba aerodroma.

Agencija je u septembru 2025. godine, AD Aerodromima Crne Gore – Aerodrom Podgorica dala odobrenje i na imenovanje odgovornog lica za bezbjednosti civilnog vazduhoplovstva.

Tokom 2025. godine Agencija je učestvovala u pripremi, ili je u potpunosti pripremila, pet materijala za razmatranje, na četiri sjednice Nacionalnog odbora za bezbjednost civilnog vazduhoplovstva.

Izrađene su i distribuirane obaveze iz oblasti bezbjednosti za avio kompanije koje lete iz ili prema Crnoj Gori (*Regulation on civil aviation security rights, duties and obligations for foreign air carrier operating from/to Montenegro – July 2025*).

Takođe, Agencija je izradila i dostavila Evropskoj komisiji Izvještaj o sprovedenim nadzornim aktivnostima u 2024. godini iz domena bezbjednosti civilnog vazduhoplovstva.

Agencija je pripremila i izmjene Nacionalnog programa bezbjednosti civilnog vazduhoplovstva (Izdanje 4, Revizija 7), koje je Vlada usvojila dana 26.06.2025. godine.

Izrada internih procedura

Sektor za bezbjednost, olakšice i traganje i spašavanje je tokom 2025. godine izradio a Agencija usvojila sljedeće interne procedure:

- Procedura o načinu sprovođenja nadzora postupka sertifikacije KD kontrolora i osoblja koje obavlja poslove kontrole pristupa, vršenja nadzora i patroliranja – SEC.PRO-001,
- Procedura o načinu sprovođenja i nadzora postupka sertifikacije instruktora – SEC.PRO-002.
- Procedura o načinu sprovođenja i nadzora sertifikacije inspektora i nadzornika bezbjednosti civilnog vazduhoplovstva, SEC.PRO-003.
- Procedura o načinu sprovođenja sertifikacije internih kontrolora iz bezbjednosti civilnog vazduhoplovstva, SEC.PRO-004.
- Procedura o vođenju evidencije subjekata u civilnom vazduhoplovstvu, SEC.PRO-005.
- Procedura za upravljanje zajedničkim folderima na File serveru
- Procedura opremanja IT opremom
- Procedura filtriranja internet saobraćaja
- Procedura upravljanja programskim zakrpama.

Tokom 2025. godine, Sektor je izradio i Proceduru o vođenju evidencije i distribuciji NPBCV i PKKBCV.

Nadzorne aktivnosti

U dijelu nadzornih aktivnosti iz nadležnosti Sektora za bezbjednost, olakšice i traganje i spašavanje, Agencija je u 2025. godini izvršila 3 audita, 44 inspekcije i 19 testova iz oblasti bezbjednosti civilnog vazduhoplovstva, dok je u 2024. godini sprovedeno 2 audita, 44 inspekcije i 17 testova iz oblasti bezbjednosti civilnog vazduhoplovstva.

Predmet kontrole su bili operator aerodroma (aerodromi Podgorica i Tivat), ToMontenegro, pružalac usluga u vazdušnoj plovodbi (SMATSA), poznati pošiljalac TARA i strani vazdušni prevozioci (Pegasus, Jet 2, FlyOne Armenia, Lot Polish, Air Serbia, Turkish Airlines, Austrian Airlines, WizzAir, RyanAir i Easy Jet).

Ukupno su u nadzornim aktivnostima inspektori Agencije proveli 220, a nadzornici na obuci 48 dana, dok je taj broj u 2024. godini ukupno iznosio 232 dana (u što se ne računa vrijeme pripreme, kao ni vrijeme pisanja izvještaja), tako da je uvećanje dana provedenih u nadzoru, u odnosu na godinu dana ranije, iznosilo 15,5%.

U skladu sa preporukama Evropske komisije, od 2014. godine, vodi se evidencija o ukupnom broju dana provedenih u nadzorima. U periodu od 2014. do 2022. godine (računajući i 2014 i 2022. godinu, dakle za period od devet godina) inspektori Agencije iz ove organizacione jedinice su u posjeku proveli 137,8 dana u nadzorima godišnje.

Broj nadzora, kao i broj dana provedenih u nadzorima, je prvi put poslije korona krize značajno povećan u 2022. godini, kada je bilo 176 dana provedenih u nadzoru, potom je u 2023. godini zabilježen trend rasta (198 dana), u 2024. godini 232 dana, pa je u 2025. godini takođe nastavljen trend rasta u odnosu na 2024. godinu (268 dana).

Od 2014. godine zaključno sa 2024. godinom (11 godina) prosječno su inspektori i nadzornici Agencije imali 151,8 dana provedenih u nadzorima iz oblasti bezbjednosti, tako da je prosjek od 268 dana iz 2025. godine čak za 76,5% veći od prosjeka za period od 2014-2024. godine.

Nadzorne aktivnosti vršila su 3 inspektora, dok su od sredine maja mjeseca tokom nadzornih aktivnosti bila prisutna i 2 nadzornika na obuci (jedan iz domena IT bezbjednosti i 1 iz domena bezbjednosti civilnog vazduhoplovstva).

U 2025. godini su suspendovana 4 sertifikata KD kontrolorima za KD kontrolu ručnog prtljaga, 1 sertifikat KD kontroloru za kontrolu odvojenog prtljaga i 1 sertifikat za obavljanje poslova kontrole pristupa, a za 7 lica anagažovanih kod operatora aerodroma naloženo je upućivanje na ponovnu obuku, dok je u 2024. suspendovan 1 sertifikat za obavljanje poslova kontrole pristupa i za jednog člana kabinskog osoblja izvršeno je upućivanje na ponovnu obuku.

Agencija je tokom 2025.godine, u odnosu na prethode godine, sprovela najveći broj nadzornih aktivnosti u oblasti bezbjednosti civilnog vazduhoplovstva.

Operator aerodroma

Aerodrom Podgorica

Nad radom operatora aerodroma, tokom 2025. godine, izvršeno je četrnaest (14) inspekcija na Aerodromu Podgorica

Dodatno, pored inspekcija, početkom septembra 2025. godine izvršen je i audit ovog aerodroma, što podrazumijeva nadzor nad primjenom svih mjera bezbjednosti koje se primjenjuju na aerodromu.

Od sprovedenih četrnaest inspekcija pet su bile redovne- osam su bile ponovne inspekcije čiji cilj je praćenje korektivnih aktivnosti kako bi se verifikovalo otklanjanje utvrđenih nedostataka, dok je jedna inspekcija bila vanredna (po prijavi), i ona je realizovana u martu mjesecu.

Tokom dvije inspekcije su otklonjena dva od ukupno četiri nedostatka koja nisu otklonjena tokom 2024. godine, za jedan je rok za otklanjanje produžen (rekonstrukcija dijela zaštitne ograde), dok za drugi nije bilo primjenjivo provjeravanje statusa (formalni postupak verifikacije otklanjanja nedostataka utvrđenih internim kontrolama).

Osim audita i inspekcija izvršeno je i sedam tajnih testova na Aerodromu Podgorica u oblasti vršenja kontrole pristupa (1), KD kontrole osoblja i ručnog prtljaga (1), KD kontrole odvojenog prtljaga (1), zaštita putnika-kontaminacija (1), KD kontrole putnika i ručnog prtljaga (2), KD kontrole tereta i pošte (1).

Aerodrom Tivat

U toku 2025. godine izvršeno je deset (10) inspekcija nad radom operatora aerodroma na Aerodromu Tivat.

Pored inspekcija, izvršen je i audit ovog aerodroma, što podrazumijeva nadzor nad primjenom svih mjera bezbjednosti koje se primjenjuju na aerodromu.

Od sprovedenih deset inspekcija, dvije inspekcije bile redovne), dok je sedam inspekcija sprovedeno s ciljem praćenja realizacije korektivnih mjera, odnosno verifikacije da li su utvrđeni nedostaci otklonjeni, Jedna inspekcija je bila vanredna (po prijavi).

Osim audita i inspekcija izvršeno je i šest (6) tajnih testova na Aerodromu Tivat u oblasti vršenja kontrole pristupa (1), zaštita putnika - kontaminacija (1), KD kontrole putnika (3) i KD kontrole osoblja (1).

Vazdušni prevozioci

ToMontenegro

Rad ToMontenegrta u oblasti bezbjednosti civilnog vazduhoplovstva u 2025. godini kontrolisan je kroz tri inspekcije, jedne redovne, kao i dvije ponovne.

Takođe, rad ToMontenegrta provjeravan je i tokom audita sprovedenog u početkom aprila 2025. godine.

Izvršena su i tri tajna testa, dva koja su se odnosila na zaštitu vazduhoplova sprovedena na Aerodromu Podgorica i Aerodromu Tivat, kao i jedan za bezbjednosni pregled vazduhoplova koji je u operativnoj upotrebi, na Aerodromu Podgorica.

Ostali vazdušni prevozioci

Tokom 2025. godine izvršeno je trinaest (13) inspekcija i dva tajna testa kod stranih vazdušnih prevozlaca (tokom 2024. godine 16 inspekcija), u dijelu vršenja bezbjednosnog pregleda vazduhoplova prije leta i kontrole pristupa. Kontrolisane su posade sljedećih avio-kompanija: Pegasus, Air Serbia , Turkish Airlines , Austrian Airlines , Wizz Air , Ryan Air , EasyJet i Lot Polish . U sklopu audita na Aerodromu Tivat kontrolisane su i Jet2 i FlyOne Armenia, a u sklopu audita na Aerodromu Podgorica Pegasus.

Pružalac usluga u vazdušnoj plovidbi

U 2025. godini sprovedene su dvije inspekcije i jedan tajni test nad radom SMATSA-e, u dijelu bezbjednosti. Ovim kontrolama utvrđena su tri nedostatka.

Od ove dvije inspekcije jedna je vršena tokom audita na Aerodromu Podgorica kao redovna inspekcija, dok je druga vršena kao ponovna inspekcija. U odnosu na utvrđene nedostatke inspektori agencije su izdali naloge za njihovo otklanjanje u određenom roku, a njihovo otklanjanje je verifikovano naknadnom tj. pomenutom ponovnom inspekcijom.

Ketering kompanije i snabdjevači vazduhoplova

Tokom 2025. godine nijesu vršene posebne inspekcije prema ketering kompanijama. Na Aerodromu Podgorica postoji jedna kompanija koja vrši usluge keteringa i iste pruža korisnicima generalne

avijacije, ali je za isporuku kateringa zadužen operator aerodroma. Tokom audita Aerodroma Podgorica, vršena je kontrola dostavljanja ovih zaliha na vazduhoplove i nijesu utvrđeni nedostaci.

Na Aerodromu Tivat nema isporuka katering kompanija, osim kateringa ToMontenegro i kateringa za letove generalne avijacije koji se 100% kontroliše na rendgenskom uređaju.

Kompanija ToMontenegro vrši isporuke kateringa na svoje vazduhoplove, shodno odobrenom programu bezbjednosti, ali se sve ove zalihe kontrolišu od strane operatora aerodroma, što je provjeravano tokom vršenja audita Aerodroma Tivat i audita Aerodroma Podgorica.

Bezbjednost tereta i pošte

Tara Aerospace AD je u 2024. godini, nakon ispunjenosti svih uslova propisanih NPBCV i izvršene validacije na terenu, opet stekla status poznatog pošiljaoca. Tokom oktobra mjeseca 2025. godine sprovedena jedna inspekcija nad ovim subjektom.

Osim ove kompanije jedino Aerodromi CG imaju status regulisanog agenta, koji se odnosi na bezbjednost tereta i pošte.

Bezbjednosne mjere koje se primjenjuju radi zaštite tereta i pošte na aerodromima Tivat i Podgorica kontrolisani su tokom audita, , kao i jednim testom na Aerodromu Podgorica.

Sertifikacija KD kontrolora i osoblja koje vrši nadzor i patroliranje

U Sektoru za bezbjednosti, olakšice i traganje i spašavanje je tokom 2025. godine nastavilo sa vršenjem sertifikacije KD kontrolora i osoblja koje vrši poslove kontrole pristupa, nadzora i patroliranja, na način utvrđen Nacionalnim programom bezbjednosti civilnog vazduhoplovstva i internim odlukama Agencije.

Ukupno je organizovano tridesetsedam ciklusa polaganja kandidata.

Svi kandidati za KD kontrolore polagali su teorijski i praktični dio ispita, a jedan dio KD kontrolora i test interpretacije rendgenske slike. Ukupno je izdato 128 sertifikata, od čega 37 sertifikata za obavljanje poslova kontrole pristupa, nadzora i patroliranja i 91 sertifikat za KD kontrolore.

Sertifikati izdati KD kontrolorima odnose se na:

- ručni pregled putnika, osoblja i lica, ručni pregled ručnog prtljaga i stvari i pregleda ručnog prtljaga i stvari na rendgenskom uređaju (HS1, HS2, CONV1) - ukupno 28 sertifikata;
- ručni pregled putnika, osoblja i lica (HS1) – ukupno 11 sertifikata;
- ručni pregled ručnog prtljaga i stvari i pregleda ručnog prtljaga i stvari na rendgenskom uređaju (HS2, CONV1) – ukupno 3 sertifikata;
- ručni pregled predatog prtljaga (HS3), pregled predatog prtljaga na rendgenskom uređaju (CONV2) i EDS – ukupno 18 sertifikata;
- ručni pregled tereta, robe i drugih zaliha (HS4) i pregled terete, robe i drugih zaliha na rendgenskom uređaju (CONV3) – ukupno 10 sertifikata;
- KD kontrolu vozila (VEH) – ukupno 16 sertifikata,
- rukovođenje i nadzor tima KD kontrolora (SUP) – ukupno 5 sertifikata i
- kontrolu pristupa, vršenje nadzora i patroliranje (Modul 2) – ukupno 37 sertifikata.

Sertifikacija instruktora i internih kontrolora vazduhoplovne bezbjednosti

Tokom 2025. godine, Agencija je organizovala ponovnu obuku za Instruktora vazduhoplovne bezbjednosti. Obuka je, u skladu sa NPBCV, organizovana s ciljem produženja odobrenja već sertifikovanog instruktora za izvođenje Programa obuke iz oblasti bezbjednosti civilnog vazduhoplovstva. Obuka je sprovedena u septembru a sertifikacija u oktobru 2025. godine, za 1 instruktora.

Procjene rizika za aerodrome Podgorica i Tivat

U skladu sa međunarodnom i nacionalnom regulativom, nastavljeno je vršenje procjene rizika za oba međunarodna aerodroma u Crnoj Gori. Procjene rizika vrši posebna komisija, na čijem čelu se nalazi predstavnik Agencije. Ove procjene se vrše u skladu sa metodologijom ICAO-a i ECAC-a i rade se na godišnjoj osnovi. Procjene je usvojio Nacionalni odbor za bezbjednost civilnog vazduhoplovstva.

Prekršajni nalozi i druge kazne

Inspektori Agencije izrekli su 25 prekršajnih naloga, od čega 23 za fizička lica, u iznosu od po 300 eura koji se odnose na pokušaje unošenja zabranjenih predmeta u bezbjednosno-zaštićenu zonu, odnosno vazduhoplov, a u 2 slučaja za fizička lica (u istom iznosu) zbog pokušaja ulaska u bezbjednosno-zaštićenu zonu, bez sprovedene KD kontrole.

U svim navedenim slučajevima razlog kažnjavanja putnika je bila municija ili biber sprejevi pronađeni na punktu za KD kontrolu putnika i ručnog prtljaga ili punktu za KD kontrolu odvojenog prtljaga na aerodromima Podgorica i Tivat. Svi zabranjeni predmeti su oduzeti i predati Graničnoj policiji.

Broj izdatih prekršajnih naloga je značajno povećan u odnosu na prethodni period, a jedan od razloga za ovakvo povećanje je i činjenica da je i u 2025. godini nastavljeno sa pripravnosću inspektora Agencije van redovnog radnog vremena, do 23 časa u ljetnjoj sezoni, odnosno do 22 časa u zimskoj sezoni.

Međunarodne aktivnosti

Na osnovu inicijative Agencije za civilno vazduhoplovstvo Crne Gore za jačanje institucionalnih i stručnih kapaciteta u oblasti informacione i sajber bezbjednosti, u periodu od 03. do 30. novembra 2025. godine realizovan je secondment u organizaciji EUROCONTROL-a u Briselu. Secondment je organizovan u okviru međunarodne stručne saradnje, sa ciljem prenošenja znanja, razmjene iskustava i praktične podrške u oblasti implementacije evropskog regulatornog okvira za informacionu bezbjednost u civilnom vazduhoplovstvu.

Primarni fokus secondmenta bio je na implementaciji Regulative (EU) 2023/203, kojom se kroz Part-IS regulišu obaveze nadležnih organa i organizacija u oblasti upravljanja informacionom i sajber bezbjednošću, kao i povezanosti ovih zahtjeva sa bezbjednošću vazdušnog saobraćaja. Imajući u vidu da se radi o relativno novoj i kompleksnoj regulativi, prepoznata je potreba za direktnim uključivanjem predstavnika Agencije u radnu sredinu u kojoj se Part-IS već aktivno tumači i primjenjuje.

U 2025. godini započelo se sa aktivnostima na implementaciji ISMS sistema, odnosno sa implementacijom zahtjeva iz Regulative (EU) 2023/203 – Part-IS, koja je planirana u punoj sinergiji sa

međunarodnim standardom ISO/IEC 27001, koji predstavlja najpriznatiji okvir za uspostavljanje, održavanje i stalno unapređenje Sistema upravljanja informacionom bezbjednošću (ISMS).

Paralelna implementacija Part-IS i ISO/IEC 27001 donosi višestruke strateške koristi:

- izbjegavanje dupliranja aktivnosti i dokumentacije;
- jedinstven i konzistentan okvir upravljanja informacionom bezbjednošću;
- viši nivo zrelosti sistema u odnosu na minimalne regulatorne zahtjeve;
- olakšana komunikacija sa međunarodnim partnerima i nadzornim tijelima;

Zahtjevi Part-IS su u velikoj mjeri usklađeni sa osnovnim poglavljima ISO/IEC 27001 standarda, posebno u oblastima:

- kontekst organizacije;
- liderstvo i odgovornost rukovodstva;
- planiranje zasnovano na procjeni rizika;
- podrška (resursi, kompetencije, svijest, dokumentacija);
- operativno upravljanje bezbjednošću;
- evaluacija performansi (auditi, pregledi);
- stalna poboljšanja.

Ovakvo strukturno preklapanje omogućava da se dokumenti, procedure i kontrole razvijene radi ispunjenja zahtjeva Part-IS istovremeno koriste i kao osnova za sertifikaciju prema ISO/IEC 27001.

U Odsjeku za informacione tehnologije i informacionu bezbjednost implementirani su sljedeći softveri:

- SWG Proxy SG Symantec software za kontrolu internet sadržaja (Procedura filtriranja internet saobraćaja – IT PRO 004)

Implementacija ovog softverskog rješenja je realizovana u aprilu 2025. godine.

Korišćenje web proxy rešenja donosi niz prednosti za organizacije koje žele da optimizuju i kontrolišu pristup internetu za svoje zaposlene, a ključne prednosti su

- Kontrola pristupa i filtriranje sadržaja
- Povećana sigurnost
- Praćenje i nadzor aktivnosti
- Usaglašenost sa propisima
- Jednostavna integracija sa drugim sigurnosnim rešenjima
- DLP (Data Loss Prevention) (Procedura za zaštitu podataka od gubitka (Data Loss Prevention) i upotrebu USB uređaja – IT PRO 006).

Ovo softversko rješenje je implementirano početkom 2025. godine.

DLP sistem ima ključnu ulogu u zaštiti povjerljivih podataka od neovlašćenog pristupa, curenja ili krađe.

Prednosti implementacije DLP sistema uključuju:

- Zaštita osjetljivih podataka
- Poštovanje regulative i standarda
- Smanjenje rizika od insajderskih prijetnji
- Praćenje i kontrola podataka u realnom vremenu
- Sprečavanje nenamjernih grešaka
- Unapređenje vidljivosti i kontrole nad podacima
- Smanjenje finansijskih gubitaka
- Zamjena postojećeg mrežnog *firewall* uređaja Sophos XG210 novim modelom Sophos XGS 2100 iz najnovije generacije firewall rješenja.

Ključni razlozi za zamjenu istog su sljedeći:

1. End of Life status XG210 uređaja

- Najavljeni prekid podrške za XG210 model
 - Znatno poboljšane performanse (XGS 2100)
- XGS 2100 koristi dvoprosorsku arhitekturu (CPU + Xstream Flow Processor) za obradu prometa, što omogućuje:
 - o Bržu SSL dekripciju
 - o Učinkovitiji DPI (deep packet inspection)
 - o Višu propusnost i manju latenciju
- Napredna sigurnosna arhitektura
- Produžena podrška i buduća sigurnost
- Veća fleksibilnost i skalabilnost.

Referat traganja i spašavanja (*Search and rescue – SAR*)

Tokom 2025. godine, aktivnosti SAR referata su bile usmjerene na unapređenje sistema traganja i spašavanja u civilnom vazduhoplovstvu kroz sprovođenje nadzornih aktivnosti, unapređenje regulatornih okvira, jačanje operativnih kapaciteta, kao i kroz aktivno učešće u međunarodnoj saradnji, a u cilju jačanja saradnje i razmjene iskustava.

Nadzorne i regulatorne aktivnosti

Agencija sprovodi nadzor u pogledu izrade i sprovođenja procedura i osposobljenosti lica iz Operativno komunikacionog centra 112 (OKC 112) Ministarstva unutrašnjih poslova i Koordinacionog centra traganja i spašavanja na moru (MRCC) Uprave pomorske sigurnosti koja učestvuju u traganju i spašavanju vazduhoplova na kopnu i moru, u skladu sa međunarodnim propisima, standardima i preporučenom praksom u ovoj oblasti. U skladu sa usvojenim Planom inspekcijskih i kontinuiranih nadzora Agencije za civilno vazduhoplovstvo za 2025. godinu, planirane su četiri SAR provjere, koje su i realizovane. Tokom sprovođenja provjera subjektima nadzora

ukazano je na uočene nedostatke i nepravilnosti i preduzete su mjere kojima se nalaže njihovo otklanjanje.

Takođe je ažuriran Sigurnosni nalog o uslovima za uspostavljanje, održavanje i rad službi za traganje i spašavanje na teritoriji Crne Gore i iznad otvorenog mora, kao i na koordinaciju takvih službi između država, broj 2019/001 (rev 00), u skladu sa izmjenama sadržanim u Amandmanu 19 ICAO Aneksa 12 – *Search and Rescue*.

Predstavnici Agencije su imenovani za članove radne grupa za izradu Nacionalnog SAR plana, kao i podzakonskog akta kojim se uređuje funkcionisanje aeronautičkog SAR sistema, u cilju usklađivanja sa ICAO Aneksom 12 i IAMSAR priručnikom.

Vježbe

Predstavnik Agencije je učestvovao u pripremi i realizaciji nacionalne terenske vježbe „Lovćen 2025“, organizovane u saradnji sa nadležnim institucijama uključenim u sistem zaštite i spašavanja. U okviru navedene vježbe realizovan je scenario pada vazduhoplova. Iako je glavni fokus vježbe bio reagovanje na šumske požare, scenario nesreće vazduhoplova omogućio je testiranje međuinstitucionalne koordinacije, procedure uzbunjivanja, SMC i integracije vazduhoplovnih SAR operacija u složenom, višestruko opasnom okruženju vanrednih situacija. Predstavnik Agencije je učestvovao na planskoj konferenciji, kao i u pružanju stručne podrške u pripremi scenarija i razradi operativnih SAR aktivnosti u okviru vježbe.

RASARAC (Regionalni savjetodavni odbor za traganje i spašavanje)

Regionalni savjetodavni odbor za traganje i spašavanje (RASARAC – Regional Aeronautical Search and Rescue Advisory Committee) u civilnom vazduhoplovstvu uspostavljen je u novembru 2016. godine potpisivanjem Memoranduma o razumijevanju između Bosne i Hercegovina, Makedonije, Srbije, Slovačke, Slovenije, Hrvatske i Mađarske. Formiranje RASARAC-a podržano je od strane ICAO-a i EUROCONTROL-a.

Crna Gora je punopravni član RASARAC-a, zajedno sa Albanijom, Bugarskom, Bosnom i Hercegovinom, Hrvatskom, Sjevernom Makedonijom, Srbijom, Slovačkom i Slovenijom, dok Mađarska, Rumunija i Češka, imaju status članica posmatrača u radu RASARAC-a. Proces pridruživanja Grčke, kao punopravne članice RASARAC-a, je u toku. Ciljevi ovog tijela su, između ostalog, međusobna podrška zemalja članica, izgradnja i razvoj kapaciteta u oblasti traganja i spašavanja vazduhoplova, unapređivanje prekogranične saradnje između zemalja članica, kao i podrška pri realizaciji ICAO standarda u ovoj oblasti.

Tokom 2025. godine Republika Hrvatska je bila zemlja predsjedavajuća radom RASARAC-a. Predstavnici Agencije učestvovali su na 22. i 23. sastanku RASARAC-a, održanim u maju 2025. godine, kao i na 24. i 25. sastanku RASARAC-a, održanim u decembru 2025. godine. U okviru navedenih sastanaka održani su sastanci Radnih grupa, Ekspertskog tima i Upravnog odbora RASARAC-a, na kojima su razmatrana pitanja daljeg razvoja regionalne saradnje i unapređenja koordinacije SAR aktivnosti kako na nacionalnom tako i na međudržavnom nivou. Takođe, u okviru navedenih sastanaka, u Malom Lošnju je organizovana nacionalna SAR vježba, u kojoj su u svojstvu posmatrača učestvovali predstavnici Agencije zajedno sa predstavnicima nadležnih institucija država članica RASARAC-a. Pored toga, prisustvovali su i SAR radionici koja je održana u Zagrebu. Agencija će i dalje nastaviti sa naporima u pogledu učešća u RASARAC, posebno imajući u vidu brojne benefite za

sistem našeg civilnog vazduhoplovstva, koji se već ostvaruju ili će biti ostvareni u narednom periodu. U tom kontekstu, do sada su realizovane brojne obuke za osoblje koje učestvuje u poslovima traganja i spašavanja, uglavnom u saradnji sa JRCC Larnaka na Kipru. Sa ovim spasilačkim centrom je postignut sporazum o nastavku saradnje po pitanju podizanja kompetencija i osposobljavanja predstavnika iz RASARAC država do 2027. godine. Imajući u vidu da Crna Gora, kao ni većina država koje učestvuju u radu RASARAC, nema međusobno donijete sporazume o koordinaciji, kojima bi se omogućilo sprovođenje akcija traganja i spašavanja na znatno efikasniji, racionalniji i sadržajniji način, potpisivanjem multilateralnog SAR sporazuma predstavlja odličan preduslov za svestraniji i racionalniji pristup regionalnoj saradnji na operativnom nivou, čime bi se ispunili standardi ICAO utvrđeni Aneksom 12 Čikaške konvencije, a koje je Crna Gora u obavezi da implementira. U skladu sa tim, Agencija za civilno vazduhoplovstvo je uspostavila koordinaciju sa MSP, MVP i MUP, u cilju razmatranja daljih koraka i upućivanja predloga SAR sporazuma na saglasnost Vladi. Vlada Crne Gore je, na 49. sjednici održanoj 1. decembra 2021. godine, donijela zaključak kojim je prihvatila navedeni predlog SAR sporazuma i ovlastila direktora Agencije za civilno vazduhoplovstvo da u ime Crne Gore potpiše SAR sporazum. Nakon 15. RASARAC sastanka, četiri države (Crna Gora, Sjeverna Makedonija, Slovenija i Srbija) izrazile su spremnost da u prvoj fazi potpišu predmetni SAR sporazum, a ostale RASARAC članice mogu pristupiti naknadno u skladu sa članom 11. i 13. SAR sporazuma. Zvanično potpisivanje Sporazuma između Savjeta ministara BiH, Vlade Republike Bugarske, Vlade Republike Hrvatske, Vlade Mađarske, Vlade Republike Sjeverne Makedonije, Vlade Crne Gore, Vlade Republike Srbije, Vlade Slovačke Republike i Vlade Republike Slovenije u vezi sa saradnjom i koordinacijom u oblasti traganja i spašavanja u vazduhoplovstvu je bilo u februaru 2023. godine u Sjevernoj Makedoniji, kada se ujedno i predala nadležnost za predsjedavanje RASARAC-om za 2023. godinu. U međuvremenu su sprovedene brojne aktivnosti koordinacije sa gore navedenim nadležnim institucijama u cilju ratifikacije sporazuma, koja je i formalno okončana kada je Skupština Crne Gore 12. februara 2025. godine donijela Zakon o potvrđivanju Sporazuma između Savjeta Ministara Bosne i Hercegovine, Vlade Republike Bugarske, Vlade Republike Hrvatske, Vlade Mađarske, Vlade Republike Sjeverne Makedonije, Vlade Crne Gore, Vlade Republike Srbije, Vlade Slovačke Republike i Vlade Republike Slovenije u vezi sa saradnjom i koordinacijom u oblasti traganja i spašavanja u civilnom vazduhoplovstvu, a isti je objavljen u „Službenom listu CG“, međunarodni ugovori broj 1/25 od 19.02.2025. godine. U međuvremenu Sporazumu se pridružila i Republika Albanija.

Sistem upravljanja sigurnošću (*Safety Management System*)

Uvođenje funkcije Menadžera Sistema upravljanja sigurnošću (*Safety Manager*), zajedno sa tijelima Odbor za analizu sigurnosti (*Safety Review Board – SRB*) i Grupa za analizu sigurnosnih rizika (*Safety Risk Group – SRG*), značajno je obilježilo aktivnosti Agencije u pogledu osiguranja i unapređenja standarda sigurnosti.

Primjena načela dobrog upravljanja sigurnošću ključna je za kontinuirano poboljšanje sigurnosti civilnog vazduhoplovstva, proaktivno upravljanje sigurnosnim rizicima i optimalnu upotrebu raspoloživih tehničkih resursa.

Nacionalni okvir za planiranje i sprovođenje mjera za unaprjeđenje sigurnosti definisan je Nacionalnim programom sigurnosti vazdušnog saobraćaja, Zakonom o vazdušnom saobraćaju i podzakonskim aktima. Nacionalni zahtjevi usklađeni su sa zahtjevima koji proističu iz regulative Evropske unije, kao i sa standardima i preporučenim praksama ICAO Aneksa 19 Konvencije o

međunarodnom civilnom vazduhoplovstvu (Čikaške konvencije). Na nivou Evropske Unije uspostavljen je zajednički okvir za planiranje i sprovođenje mjera za unaprijeđenje sigurnosti i formalno je regulisan status Evropskog programa i Plana sigurnosti vazdušnog saobraćaja (EASP & EPAS), odredbama Osnovne Uredbe (EU) 2018/1139. Zahtjevi regulative Evropske Unije usaglašeni su sa zahtjevima koji proističu iz standarda i preporučenih praksi ICAO Aneksa 19 Čikaške konvencije.

Pored Nacionalnog programa sigurnosti, izrađuje se i nacionalni plan sigurnosti koji sadrži mjere koje država planira da preduzme u cilju umanjenja prepoznatih sigurnosnih rizika. Nacionalni program sigurnosti vazdušnog saobraćaja predstavlja okvir kojim se utvrđuju regulatorni zahtjevi i aktivnosti koje vazduhoplovni subjekti preduzimaju u cilju održavanja i unapređenja sigurnosti u vazdušnom saobraćaju, a razvijen je u skladu sa ICAO standardima i programima Agencije Evropske unije za sigurnost vazduhoplovstva (EASA).

U skladu sa usvojenom politikom sigurnosti i svojim nadležnostima, Agencija kontinuirano sprovodi aktivnosti definisane Nacionalnim programom sigurnosti i Nacionalnim planom sigurnosti, te ostaje posvećena razvoju, implementaciji, održavanju i stalnom unapređenju procesa kojima se doprinosi održavanju najvišeg mogućeg nivoa sigurnosti civilnog vazduhoplovstva na teritoriji i u vazdušnom prostoru Crne Gore.

Agencija je tokom 2025. godine kontinuirano obavljala stručne poslove koji se odnose na sistem prijavljivanja događaja od značaja za sigurnost u vazdušnom saobraćaju.

ICAO definiše Sistem upravljanja sigurnošću (SMS) kao „sistemski pristup upravljanja sigurnošću, koji uključuje potrebnu organizacijsku strukturu, odgovornosti, politike i postupke“. Proces upravljanja sigurnosnim rizicima je bitan element tog sistema. U Agenciji se prikupljaju i obrađuju sve prijave o događajima koji su od značaja za sigurnost vazdušnog saobraćaja.

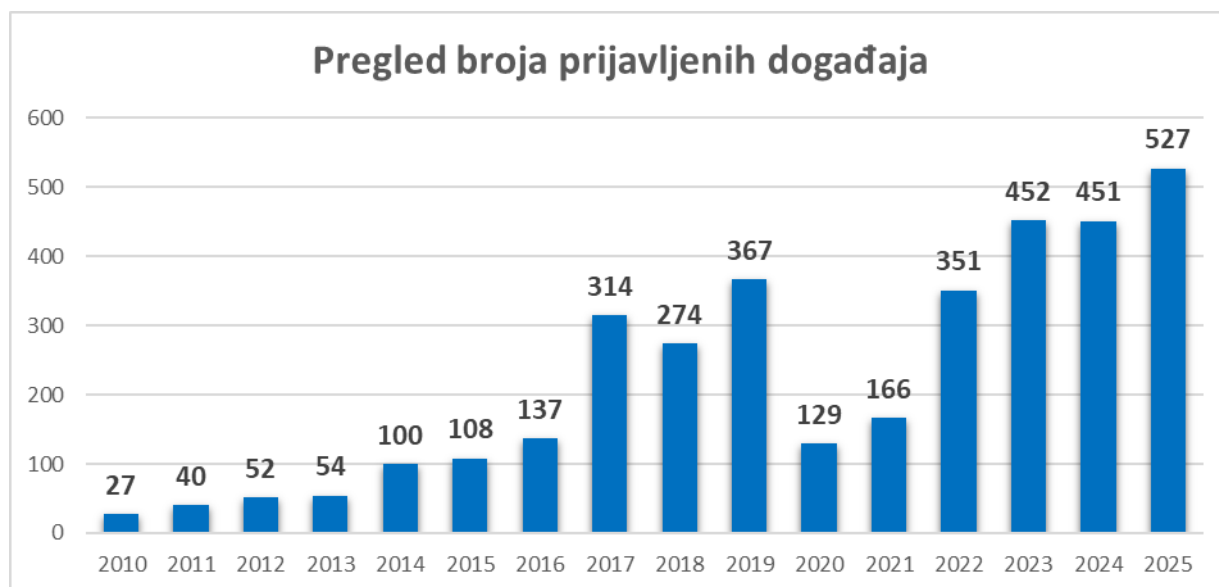
Prijave se analiziraju u cilju identifikacije opasnosti, procjene rizika i definisanja mjera za umanjenje rizika, ukoliko je primjenljivo, a prikupljeni podaci se prate radi definisanja indikatora sigurnosti (*safety indicators*) i ciljeva sigurnosti (*safety targets*), kao važnih elemenata Nacionalnog programa sigurnosti vazdušnog saobraćaja.

U 2025. godini, Agenciji je prijavljeno ukupno 527 događaja od značaja za sigurnost vazdušnog saobraćaja (događaji koji su se desili na teritoriji Crne Gore i događaji u inostranstvu u kojima su učestvovali vazduhoplovi registrovani u Crnoj Gori), što predstavlja povećanje u odnosu na 451 prijavu u 2024. godini i 367 prijava u 2019. godini, koja se koristi kao referentna godina prije poremećaja izazvanih pandemijom COVID-19 i geopolitičkim okolnostima (Slika 2). Istovremeno, obim aerodromskih operacija u 2025. godini bio je veći za približno 4,2% u odnosu na 2024. godinu, odnosno za 4,45% u odnosu na 2019. godinu.

Potrebno je imati u vidu da je na ukupan broj prijavljenih događaja u 2025. godini uticalo i 40 prijava koje se odnose na probleme u radu radio stanice u inostranstvu, što nije bio slučaj u prethodnim godinama. Bez ovih događaja, ukupan broj prijava iznosio bi 487, što i dalje ukazuje na kontinuitet razvijene kulture prijavljivanja događaja i visok nivo uključenosti vazduhoplovnih subjekata u sistem prijavljivanja događaja od značaja za sigurnost.

Imajući u vidu da se najveći broj događaja od značaja za sigurnost dominantno dešava tokom faza polijetanja i slijetanja, kao i činjenicu da je obim saobraćaja dostigao i premašio nivo iz referentnog

perioda, može se zaključiti da sistem prijavljivanja događaja pokazuje stabilan nivo zrelosti i kontinuirano unapređenje kvaliteta sigurnosnih podataka.

Slika 2 – Broj prijavljenih događaja po godinama

Događaji od značaja za sigurnost vazdušnog saobraćaja se obrađuju i analiziraju, a u zavisnosti od njegove ozbiljnosti preduzimaju se i dodatne aktivnosti u cilju utvrđivanja uzroka i definisanja odgovarajućih mjera za umanjeње sigurnosnih rizika.

Prema klasifikaciji događaja, tokom analiziranog perioda dogodila se jedna nesreća i dvije ozbiljne nezgode. Kada je riječ o nesreći, radi se o padu neregistrovane jedrilice u blizini aerodroma Kapino Polje u Nikšiću.

Pregled događaja prema kategorijama prikazan je na Slici 3, pri čemu su najzastupljenije kategorije prijavljenih događaja u 2025. godini bile:

1. OTHR (*Other*) – sa ukupno 166 prijavljenih događaja, predstavlja najzastupljeniju kategoriju. U okviru ove kategorije posebno se izdvajaju događaji povezani sa neuspjelim prilazima i nestabilizovanim prilazima, kao i događaji koji se odnose na derutiranje vazduhoplova.
2. BIRD – događaji koji se odnose na koliziju ili moguću koliziju ptice i vazduhoplova, sa ukupno 113 prijava, i dalje predstavljaju jednu od dominantnih kategorija događaja od značaja za sigurnost vazdušnog saobraćaja.
3. WSTRW (*Wind Shear or Thunderstorm*) – sa ukupno 37 prijavljenih događaja, ova kategorija obuhvata događaje povezane sa pojavom smicanja vjetra, grmljavinskih nepogoda i drugih značajnih meteoroloških fenomena koji mogu uticati na sigurnost izvođenja letачkih operacija.

Napomena: ATM (*Air Traffic Management*) – sa ukupno 50 prijavljenih događaja, ova kategorija bilježi značajan udio u ukupnom broju prijava. Međutim, potrebno je uzeti u obzir da se 40 prijava odnosi na probleme u radu radio stanica izvan Crne Gore. Ovakva vrsta događaja nije bila

karakteristična za prethodne izvještajne periode, ali kada se uzme u obzir lokacija događaja, ova kategoriju ne treba staviti u top 3 kategorije.

Slika 3 – Pregled događaja po pojedinačnim kategorijama

U skladu sa preporukama iz *Priručnika sistema upravljanja sigurnošću u Agenciji za civilno vazduhoplovstvo (SMS-MAN-001)* i operativnim potrebama procijenjenim na osnovu prepoznatih rizika, u 2025. godini SRB se sastao dva puta. Na sjednicama SRB razmatrana su i analizirana aktuelna pitanja iz oblasti sigurnosti, sa posebnim fokusom na identifikovane sigurnosne rizike, trendove i mjere za njihovo umanjeње.

U skladu sa zahtjevima koji uređuju sistem upravljanja nadležnih tijela (ARx zahtjevi), Agencija je uspostavila proces identifikacije i kontrole internih rizika koji bi mogli uticati na sposobnosti Agencije u sprovođenju aktivnosti nadzora. Sve identifikovane opasnosti se sistemski i proaktivno analiziraju kroz Bazu opasnosti i rizika Agencije (tzv. *Hazard Log*) uzimajući u obzir ljudske faktore i organizacionu strukturu Agencije, ključne procese, interne i eksterne procese, saradnju, promjene itd.

Predstavници Agencije su tokom 2025. godine aktivno učestvovali u radu regionalnih i evropskih tijela iz oblasti sigurnosti vazdušnog saobraćaja, uključujući tijela u okviru ICAO Regional Aviation Safety Group for Europe (RASG), kao i relevantna stručna tijela Agencije Evropske unije za sigurnost vazduhoplovstva (EASA), uključujući Safety Management Technical Body (SM TeB). Tokom godine nastavljena je praksa kontinuirane razmjene sigurnosnih informacija sa EASA-om i ostalim državama članicama, u cilju omogućavanja kvalitetnije analize sigurnosnih podataka na evropskom nivou. Za iste potrebe ostvarivana je kontinuirana komunikacija i sa predstavnicima ICAO EUR/NAT kancelarije.

Promocija sigurnosti je jedna od četiri osnovne komponente sistema upravljanja sigurnošću (SMS). Kroz promociju pozitivnih primjera iz prakse i razmjenu sigurnosnih informacija doprinosi podizanju ukupnog nivoa svijesti i sigurnosti. Na ovaj način se stvara pozitivna sigurnosna kultura.

Tokom 2025. godine, Agencija je organizovala i podržala više stručnih radionica iz oblasti sigurnosti vazdušnog saobraćaja, sa ciljem unapređenja znanja i razmjene iskustava među relevantnim učesnicima u sistemu civilnog vazduhoplovstva.

U aprilu 2025. godine održana je radionica iz oblasti Sistema upravljanja sigurnošću (SMS), sa posebnim fokusom na implementaciju i unapređenje SMS procesa kod operatora, uključujući predstavnike kompanije ToMontenegro, Aerodroma Crne Gore i SMATSA-e.

U maju 2025. godine organizovana je stručna radionica posvećena sigurnosti u padobranstvu i paraglajdingu, sa ciljem unapređenja nivoa sigurnosti u ovim oblastima, razmjene iskustava i dodatnog upoznavanja učesnika sa regulatornim zahtjevima i dobrim praksama. Više informacija dostupno je na internet stranici Agencije: stručna radionica o sigurnosti u padobranstvu i paraglajdingu

Tokom oktobra 2025. godine održane su dvije stručne radionice iz oblasti ljudskih faktora (*Human Factors – HF*) i sistema upravljanja sigurnošću (SMS), usmjerene na unapređenje kompetencija i razmjenu iskustava među stručnjacima iz oblasti civilnog vazduhoplovstva. Dodatne informacije dostupne su na internet stranici Agencije: radionice iz oblasti sigurnosti u civilnom vazduhoplovstvu

U novembru 2025. godine, Agencija je bila domaćin regionalnih radionica koje je organizovala EASA iz oblasti operacija vazduhoplova (OPS) i vazduhoplovne medicine (MED), čime je dodatno potvrđena aktivna uloga Agencije u regionalnoj saradnji i unapređenju sigurnosti civilnog vazduhoplovstva.

Agencija za civilno vazduhoplovstvo, kao nadležno tijelo za nadzor nad upotrebom bespilotnih vazduhoplova (dronova), nastavila je i tokom 2025. godine sa aktivnostima usmjerenim na edukaciju operatora dronova i šire javnosti.

Cilj svih navedenih aktivnosti jeste podizanje nivoa svijesti, promocija odgovornog ponašanja i smanjenje rizika od incidenata, uz naglašavanje obaveze poštovanja važećih propisa i drugih učesnika u vazдушnom prostoru.

Sistem prijavljivanja događaja je glavni izvor podataka za analize u dijelu SSP, indikatora i sigurnosti uopšte. Broj prijava u 2025. godini, od strane svih učesnika u civilnom vazduhoplovstvu, po mjesecima i sa klasifikacijom ozbiljnošću događaja, dat je u Tabeli 4.

Broj prijavljenih događaja po mjesecima												KLASIFIKACIJA					
	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	ACC	SI	INC	Bez utic.	UNK
2025	26	11	31	38	49	42	80	91	47	66	24	21	1	2	216	308	0

Sistem za praćenje usklađenosti (*Compliance Monitoring System*)

Aktivnosti Sistema za praćenje usklađenosti, u sklopu sistema upravljanja se sastoje od unapređenja sistema za praćenje usklađenosti u skladu sa regulatornim zahtjevima za menadžment sisteme, propisanim u evropskim regulativama, koje su prenijete u pravni okvir Crne Gore. Tokom procjene efikasnosti i efektivnosti sistema za praćenje usklađenosti, sistem rada čine smjernice za unapređenje kroz ažuriranje, izradu i usaglašavanje internih priručnika i procedura Agencije koji su dio sistema upravljanja Agencije, usaglašavanje svih internih priručnika u odnosu na regulatorne zahtjeve, prihvaćene standarde i preporučenu praksu; procjenu kvaliteta rada i procesa rada u Agenciji, usaglašenost poslova iz nadležnosti Agencije u odnosu na regulatorne zahtjeve,

međunarodne standarde, interne akte i procedure; upravljanje i unapređenje internog sistema praćenja usklađenosti sa propisanim zahtjevima kroz sistem internih nadzora, u skladu sa Planom internih nadzora, u cilju identifikacije eventualnih neusklađenosti, analizu njihovih uzroka, analizu, prihvatanje ili odbijanje korektivnih mjera za otklanjanje neusklađenosti predloženih od subjekta nadzora, usaglašavanje sadržaja korektivnih mjera Sistema za praćenje usklađenosti i rokova za njihovu realizaciju sa nosiocima aktivnosti, kao i verifikaciju efikasnosti i blagovremenost realizacije prihvaćenih korektivnih mjera, obezbjeđivanje potrebnih kvalifikacija i obuka obaveznih za provjerivače koji sprovode interne provjere, izbor provjerivača za sprovođenje internih provjera za praćenje usklađenosti.

Redovne aktivnosti Sistema za praćenje usklađenosti tokom 2025. godine obuhvatale su praćenje stanja ažurnosti internih priručnika i procedura Agencije koji su dio Sistema upravljanja Agencije, kao i usaglašavanje svih internih priručnika u odnosu na prihvaćene standarde, praćenje usklađenosti za zakonskim okvirom eksternih i internih akata koje izdaje/donosi Agencija, a koji podliježu internim procedurama saglasnosti Agencije, kao i procjenu usklađenosti radnih procesa Agencije kroz interne nadzore za praćenje usklađenosti u odnosu na regulatorne zahtjeve, međunarodne standarde i interne akte i procedure.

Plan za praćenje usklađenosti polazi od činjenice da sve oblasti pokrivene Osnovnom uredbom br. 2018/1139 i pravilima implementacije koja iz nje proizilaze, a koja su na snazi u Crnoj Gori, moraju biti predmet sistematske i organizovane provjere od strane Sistema za praćenje usklađenosti.

Agencija je do početka 2026. godine završila sve planirane interne provjere u svim oblastima u skladu sa navedenim pravilima, čime je umjesto za planirane tri godine, u mnogo kraćem roku zaokružen ciklus sprovođenja internih provjera, što je posebno važno istaći, imajući u vidu da se nisu u punom kapacitetu sprovodile u prethodnom periodu, prije donošenja Priručnika za praćenje usklađenosti 2024. godine. Nastaviće se rad na otklanjanju nalaza s prethodnih internih provjera, u cilju unapređenja Sistema upravljanja Agencije. Zatvaranje neusaglašenosti je kompleksan proces, koji podrazumijeva veliki broj aktivnosti i unapređenja procesa i procedura, imajući u vidu da se veliki broj internih procedura nijesu mijenjale od 2018. godine. U saradnji sa priznatim međunarodnim ekspertima iz usko definisanih oblasti civilnog vazduhoplovstva, uspješno su realizovane interne provjere u domenima sigurnosti vazdušne plovidbe, odjeljenja za sigurnost aerodroma, referata za vazduhoplovnu medicinu i odjeljenja nadležnog za plovidbenost vazduhoplova.

Analizom izvještaja s internih nadzora iz prethodnog perioda, prepoznate su određene oblasti za unapređenje u internim procedurama i komunicirane potrebe za izmjenama i usaglašavanjima, utvrđeno je i kako postoji potreba za dodatnim poboljšanjima u procesu analize i izrade dokumentacije, kao i dodatnih aktivnosti vezanih za implementaciju novih regulatornih zahtjeva. Potrebno je uvesti poboljšanja u području procjene ljudskih resursa, osposobljavanja nadzornika/inspektora i internih provjerivača, realizacije OJT osposobljavanja, procjeni i razvoju kompetencija, unaprjeđenju internih procesa i procedura, pa će se u narednom periodu navedenom posvetiti posebna pažnja. U skladu sa regulatornom obavezom uspostavljanja funkcije praćenja usklađenosti sistema upravljanja s relevantnim zahtjevima, Agencija će nastaviti kontinuirano da sprovodi interne nadzore nad svojim procesima, analizira svoja postupanja, te kontinuirano prati promjene propisa i osigurava njihovu adekvatnu implementaciju. U skladu s Programom i planom

internih nadzora Agencije, koji će od sljedeće godine imati definisan ciklus nadzora od 24 mjeseca, menadžer Sistema za praćenje usklađenosti je izradio programski ciklus za interne provjere u svim oblastima, u skladu sa zahtjevima Sistema upravljanja, procjenu rizika u skladu sa prethodnim izvještajima i efikasnosti i blagovremenosti sprovođenja korektivnih mjera.

Internim provjerama će se u narednom periodu provjeravati funkcionisanje sistema planiranja i upravljanja, vođenja dokumentacije, efikasnosti resursa i sistema osposobljavanja, realizacija procesa sertifikacije i nadzora, osiguranje primjene vazduhoplovnih propisa itd.

Dodatne aktivnosti sistema za praćenje usklađenosti su donošenje, praćenje i realizacije Plana inspekcijskih i kontinuiranih nadzora Agencije za civilno vazduhoplovstvo, koji pokriva sve oblasti u kojima Agencija vrši nadzore eksternih subjekata u skladu sa zakonskim obavezama. Planiranje nadzora obuhvata vrstu aktivnosti, subjekat nadzora, regulatorne zahtjeve čija se ispunjenost provjerava, broj aktivnosti u sklopu kojih se sprovodi nadzor ili inspekcija, planirano prosječno trajanje aktivnosti po inspektoru, koje uključuje pripremu aktivnosti, sprovođenje aktivnosti, administrativne poslove prije i poslije sprovođenja aktivnosti, koje se tiču analiza neusaglašenosti i pripreme izvještaja.

Kao što je ranije navedeno, svi predlozi korektivnih mjera za nalaze iz EASA standardizacije provjere su prihvaćeni i sada se kontinuirano sprovode aktivnosti u cilju zatvaranja nalaza prema odobrenim rokovima. U prvom kvartalu su zatvorene sve neusaglašenosti iz EASA provjere, u kojima se podrazumijevalo učešće CMM, sve u usaglašenom roku, bez odlaganja i kašnjenja, za šta je EASA Team Leader pohvalio tim Agencije.

Agencija za civilno vazduhoplovstvo je, u skladu sa članom 75 Zakona o sprečavanju korupcije („Službeni list CG“, broj 54/24), dužna da, na osnovu procjene podložnosti određenih radnih mjesta i radnih procesa za nastanak i razvoj korupcije i drugih oblika pristrasnog postupanja javnih funkcionera i zaposlenih u organu vlasti, donese plan integriteta koji sadrži mjere kojima se sprječavaju i otklanjaju mogućnosti za nastanak i razvoj korupcije i obezbjeđuje povjerenje građana u njihov rad. Plan integriteta se može mijenjati u zavisnosti od potreba, razvoja i interesa organa vlasti i da organ vlasti svake druge godine procjenjuje efikasnost i efektivnost plana integriteta u skladu sa Pravilima za izradu i sprovođenje Plana integriteta. U skladu sa zakonskim obavezama Agencija je pristupila revidiranju prethodno donešenih planova, procjeni efikasnosti i efektivnosti dotadašnjih mjera, razvoju i izradi internih akata, procjeni adekvatnosti prepoznatih rizika, mehanizmima umanjenja i kontrole rizika, kao i mjerama za umanjenje rizika. Menadžer sistema za praćenje usklađenosti je Menadžer integriteta, čije su obaveze: rukovođenje radnom grupom za izradu plana integriteta, koordinacija i učešće u pripremi programa izrade plana integriteta, koordinacija i učešće u sakupljanju i analizi potrebne dokumentacije koja se odnosi na funkcionisanje organa vlasti, a koja predstavlja osnov za procjenu rizika i izradu plana integriteta, nadziranje sprovođenja mjera za poboljšanje integriteta, sačinjavanje izvještaja o sprovođenju plana integriteta, u saradnji sa svim organizacionim jedinicama.

Agencija za civilno vazduhoplovstvo, u skladu sa Zakonom o sprečavanju korupcije („Službeni list CG“, broj 054/24), je u obavezi da Agenciji za sprečavanje korupcije u aprilu dostavi izvještaj o sprovođenju Plana integriteta za 2025, što je u propisanom roku urađeno.

Pravilnikom o detaljnim pravilima za implementaciju mrežnih funkcija u upravljanju vazdušnim saobraćajem se utvrđuju detaljna pravila za implementaciju mrežnih funkcija u upravljanju vazdušnim saobraćajem i pravila za upravljanje krizama na evropskoj mreži za upravljanje vazdušnim saobraćajem u cilju omogućavanja održivog razvoja sistema vazdušnog saobraćaja ostvarivanjem potrebne efikasnosti, interoperabilnosti, kompatibilnosti i koordinacije aktivnosti, uključujući one kojima se osigurava optimalna upotreba ograničenih resursa, utvrđena je i obaveza imenovanja Nacionalnog menadžera za frekvencije, funkcije na koju je imenovan Menadžer Sistema za praćenje usklađenosti. Ciljevi ove funkcije su da poveća upotrebu evropskog vazduhoplovnog radio spektra poboljšanjem procedura za upravljanje frekvencijama i kriterijuma za planiranje kako bi se spriječio nedostatak frekvencija koji bi smanjio kapacitet mreže, poboljša transparentnost praksi upravljanja frekvencijama što omogućava tačnu procjenu efikasne upotrebe frekvencija i utvrđivanje rješenja da bi se zadovoljila buduća potražnja za frekvencijama, poveća djelotvornost procesa upravljanja frekvencijama podsticanjem najboljih praksi i razvojem odgovarajućih alati.

Menadžer mreže i nacionalni menadžeri za frekvencije dogovaraju se o sveukupnim prioritetima ove funkcije u svrhu poboljšanja projektovanja i rada evropske vazduhoplovne mreže. Ti prioriteti se dokumentuju u dijelu o frekvencijama u strateškom planu mreže i mrežnom operativnom planu, o čemu se vrše intenzivne konsultacije. Određivanje prioriteta može se odnositi na posebne opsege, područja i usluge.

U toku jednog mjeseca Nacionalni menadžer za frekvencije dobije i analizira do 200 zahtjeva za koordinaciju frekvencija, gdje se mora voditi računa o izbjegavanju konflikata i interferencija, koje bi mogle predstavljati smetnju za sigurno odvijanje vazdušnog saobraćaja.

Menadžeru sistema za praćenje usklađenosti je dodijeljena uloga lica odgovornog za koordinaciju sprovođenja unutrašnje kontrole i izrađen je Godišnji izvještaj o aktivnostima na sprovođenju i unapređenju upravljanja i unutrašnje kontrole.

Na osnovu Zakona o unutrašnjim kontrolama i upravljanju u javnom sektoru („Službeni list CG“ br. 75/18) pripremljen je Godišnji izvještaj o aktivnostima na sprovođenju i unapređenju upravljanja i unutrašnje kontrole, i dostavljen je u zakonskim rokovima nadležnom državnom organu, na osnovu Pravilnika o načinu uspostavljanja i unapređenja upravljanja i unutrašnje kontrole u javnom sektoru („Službeni list CG“ br. 71/19).

U cilju efikasne primjene Zakona o restriktivnim mjerama, Vlada Crne Gore je obrazovala Stalno koordinaciono tijelo za restriktivne mjere. Poslovi Koordinacionog tijela su: koordinacija rada nadležnih organa i drugih subjekata, savjetovanje nadležnih organa i drugih subjekata, davanje preporuka i preduzimanje drugih aktivnosti u cilju postizanja ujednačene primjene restriktivnih mjera od strane nadležnih organa i drugih subjekata, iniciranje obuka koje se odnose na restriktivne mjere za zaposlene u nadležnim organima i drugim subjektima i obavljanje drugih poslova u cilju efikasne primjene restriktivnih mjera. Agencija je aktivno učestvovala u radu ovog tijela, i u narednom periodu će redovno ispunjavati obaveze člana.

Menadžer sistema za praćenje usklađenosti je određen za EASA Nacionalnog koordinatora za standardizaciju i prisustvuje sastancima nacionalnih koordinatora, koje organizuje EASA. Na sastancima se predstavljaju novi modeli standardizacionih inspekcije, novi upitnici koji će se bazirati na nivou zrelosti vazduhoplovne vlasti u odnosu na prioritete oblasti, pokazaće se napredak koji

utiče na razvoj, stabilnost i kompetentnosti vazduhoplovnih vlasti, na osnovu podataka iz SIS kampanje, postupanja sa neusaglašenostima sa EASA standardizacionih inspekcija, samoprocjenama država. Agencija ima priliku da učestvuje u evaluaciji upitnika.

Predstavnice Agencije su članovi EASA MAB grupe u ulozi *MAB observer nominee*. MAB je savjetodavno tijelo (*Member States' Advisory Body*) čine predstavnici država članica EASA-e, odabranih trećih zemalja sa radnim aranžmanima (kao što je Crna Gora) ili posebnim sporazumima sa EASA-om, odgovorna za usvajanje i primjenu Osnovne uredbe i pravila implementacije, kao i posebnih organizacija, kao što je *European Defence Agency* (EDA) i Evropska komisija. MAB okuplja predstavnike nacionalnih vazduhoplovnih vlasti, Evropske komisije i EASE, kako bi se vršile konsultacije o zajedničkim projektima sa EASA-om, kao i da bi se savetovali o različitim pitanjima u ranoj fazi programskog ciklusa. Glavna svrha je da omogući državama članicama da učestvuju u: definisanju evropskih prioriteta u vazduhoplovnoj sigurnost, razmatranju strateških, regulatornih i operativnih pitanja u vazduhoplovstvu, pripremi i razvoju regulatornih materijala (pravila i propisa), davanju povratnih informacija o primjeni propisa i standardizaciji, određivanju sadržaja i prioriteta Evropskog plana za vazduhoplovnu sigurnost (EPAS).

VII MEĐUNARODNA SARADNJA

U toku 2025. godine na planu međunarodne saradnje Agencija je intenzivirala svoje redovne aktivnosti, koje se odnose na komunikaciju sa međunarodnim vazduhoplovnim institucijama, i to:

- a) Evropskom unijom, u oblasti vazdušnog saobraćaja,
- b) međunarodnim vazduhoplovnim organizacijama (ICAO, EASA, ECAC, EUROCONTROL),

kao i na:

- c) bilateralnu i multilateralnu saradnju.

a) Saradnja sa Evropskom unijom u oblasti vazdušnog saobraćaja

Pravni osnov za integraciju Crne Gore u Evropsku uniju u oblasti vazdušnog saobraćaja predstavlja ECAA Sporazum (Multilateralni sporazum između Evropske zajednice i njenih država članica i Republike Albanije, Bosne i Hercegovine, Republike Bugarske, Republike Hrvatske, bivše Jugoslovenske Republike Makedonije, Republike Island, Republike Crne Gore, Kraljevine Norveške, Rumunije, Republike Srbije i Misije privremene uprave Ujedinjenih nacija na Kosovu o uspostavljanju zajedničkog evropskog vazduhoplovnog područja).

Sporazum predviđa potpuno usaglašavanje domaćih propisa sa propisima Evropske unije u oblastima vazduhoplovne sigurnosti, bezbjednosti, upravljanja vazdušnim saobraćajem, rukovođenja aerodromima, zaštite prava putnika i drugih korisnika usluga u vazdušnom saobraćaju, liberalizacije vazduhoplovnog tržišta, zabrane državne pomoći i zaštite životne sredine.

Tek nakon 11 godina od njegovog potpisivanja, ECAA Sporazum je ratifikovan od strane svih država članica EU i od strane depozitara, tako da je formalno stupio na snagu 01.12.2017. godine.

Da bi Crna Gora uživala u benefitima ovog Sporazuma u obavezi je da ispuni sve zahtjeve iz Protokola VII ovog Sporazuma, kroz dvije tranzicione faze.

U međuvremenu, tačnije – u avgustu 2019. godine, ažurirani Aneks 1 je i zvanično objavljen u Službenom listu Evropske unije, donošenjem Odluke br. 1/2019 ECAA Zajedničkog komiteta od 31.

jula 2019. godine kojom se zamjenjuje Aneks I ECAA Sporazuma o pravilima koja se primjenjuju na civilno vazduhoplovstvo [2019/1343] (*DECISION No 1/2019 of 31 July 2019 replacing Annex I to the ECAA Agreement on the rules applicable to civil aviation – OJL211/4 of 12.08.2019*).

Obaveza Crne Gore je da transponuje ovaj akt u nacionalno zakonodavstvo. Nakon brojnih sastanaka i intenzivnog rada zaposlenih Agencije sa predstavnicima Ministarstva saobraćaja i Ministarstva vanjskih poslova, Skupština Crne Gore je, na sjednici Prvog vanrednog zasijedanja u 2025. godini, dana 12. februara 2025. godine, usvojila Zakon o ratifikaciji Multilateralnog Sporazuma između Evropske zajednice i njenih država članica, Republike Albanije, Bosne i Hercegovine, Republike Bugarske, Republike Hrvatske, Bivše Jugoslovenske Republike Makedonije, Republike Island, Republike Crne Gore, Kraljevine Norveške, Republike Srbije i Misije privremene uprave Ujedinjenih Nacija na Kosovu o uspostavljanju zajedničkog evropskog vazduhoplovnog područja (ECAA Sporazum). Zakon je objavljen u "Službenom listu CG - Međunarodni ugovori", br. 1/2025 od 19.2.2025. godine.

Posljednja neposredna kontrola eksperata Evropske komisije (EK) u cilju identifikacije stepena transponovanja i implementacije ECAA propisa, sprovedena je u Crnoj Gori još u periodu 7-9. oktobar 2015. godine, kojom prilikom su bili upoznati sa svim do tada preduzetim aktivnostima Crne Gore u cilju konačnog ispunjenja zahtjeva iz I tranzicionog perioda ECAA Sporazuma. Izvještaj Evropske komisije je u septembru 2016. godine dostavljen je uz konstataciju da se njime potvrđuje značajan napredak koji je Crna Gora ostvarila u implementaciji zahtjeva ECAA Sporazuma, ne samo u odnosu na prvi tranzicioni period, već i na drugi. U ovom smislu, naglašeno je da je postignuta potpuna usaglašenost sa zahtjevima koji se odnose na prvi tranzicioni period u svim oblastima vazduhoplovstva, uz izuzetak od nekoliko preostalih otvorenih pitanja iz oblasti ekonomskih propisa. Ovi nedostaci odnosili su se na odredbe koje se tiču preciznog definisanja slobode određivanja cijena karata i, samim tim, zaštite prava potrošača u avio prevozu i nekih od osnovnih prava za zaštitu radnika, koja spadaju u domen obuhvata Zakona o radu i Zakona o zaštiti na radu.

U međuvremenu je, donošenjem Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o vazdušnom saobraćaju, koji je stupio na snagu 14. avgusta 2020. godine („Službeni list CG“, broj 82/20) u potpunosti otklonjen dio gore navedenih neusaglašenosti koji spada u domen odgovornosti vazdušnog saobraćaja.

S obzirom da je ranijim usvajanjem Zakona o radu („Službeni list CG“, broj 74/19) otklonjen ključni dio preostalih neusaglašenosti, već nekoliko godina unazad smo u iščekivanju da će Crna Gora biti prva država van Evropske unije koja će ispuniti uslove za pristupanje drugoj fazi ECAA Sporazuma.

Ovo dostignuće je nesumnjivo rezultat posvećenog rada prije svega Agencije, ali i drugih aktera iz oblasti vazdušnog saobraćaja, u ispunjavanje obaveza koje podrazumijeva ECAA sporazum.

Predstavnici Agencije su uzeli učešće na 4. sastanku ECAA Zajedničkog komiteta (*4th ECAA Joint Committee*) koji je održan 15-16. oktobra 2025. godine, u Skoplju. Države zapadnog Balkana su pojedinačno imale prezentacije svojih aktivnosti od prethodnog sastanka, što je bila prilika da, predstavimo novitete kod nas. Drugi dan boravka u Skoplju je bio posvećen bilateralnim sastancima predstavnika Evropske komisije, odnosno DG MOVE, sa predstavnicima država potpisnica, koji su otpočeli sa Crnom Gorom. Kako su državna pomoć i konkurencija i dalje tema od interesa za EK,

Agencija je ostvarila dodatnu komunikaciju sa Agencijom za u cilju razjašnjenja aktuelnih i potencijalnih pitanja, odnosno pružanja svih neophodnih informacija DG COMP-u u vezi sa tim.

U izvještajnom periodu intenzivno se radilo i na drugim poljima koja se odnose na evropske integracije: usaglašavanje sa *EU acquis*-jem iz oblasti vazdušnog saobraćaja, rad na informacijama i izvještajima prema EK. U premetnom periodu pripremljena je platforma i odgovori i učešće na dodatna pitanja Evropske komisije za potrebe sastanka Zajedničkog podkomiteta EU i Crne Gore za transport, energiju, životnu sredinu, klimatske promjene i regionalnu politiku (*EU-Montenegro joint sub-committee on transport, energy, environment, climate change and regional policy*), Podgorica, 02.04.2025. godine. Tokom cijele godine intenzivno se radilo u okviru radne grupe pregovaračkog poglavlja 14 – Saobraćaj, čiji je član rukovoditeljka odsjeka za pravne i opšte poslove i međunarodnu saradnju. U predmetnom periodu održavana je komunikacija i sa predstavnicima Evropske komisije. Tokom sastanaka razmatrane su obaveze ACV iz PPCG, kao i dokument “Indicative guidelines to support progress on Chapters 14 and 21”. Imajući u vidu završna mjerila (closing benchmarks) koja su navedena u predmetnom dokumentu, isticani su zahtjevi za prelazno razdoblje za regulativu 2019/317 tj. za izuzeće određenih članova regulative 2024/2803.

Osim navedenih aktivnosti na polju integracija, korišćeni su i određeni EU instrumenti, pa je tako u saradnji sa TAIX project u okviru Evropske Komisije organizovana TAIX Eksperska misija pod nazivom „Capacity building in the field of Safe Transport of Dangerous Goods by Air“ koju su održali eksperti Evropske unije, a kojoj su prisustvovali predstavnici Ministarstva saobraćaja, Ministarstva odbrane, Ministarstva vanjskih poslova, organizacija koje se bave prevozom opasnih materija, kao i zaposleni Agencije.

b) Saradnja sa međunarodnim vazduhoplovnim organizacijama

Značajan dio međunarodnih aktivnosti Agencije zasnovan je na članstvu u međunarodnim organizacijama, iz razloga što je najveći dio sistema civilnog vazduhoplovstva u Crnoj Gori uređen u skladu sa međunarodnim konvencijama, rezolucijama, standardima i preporukama sljedećih međunarodnih organizacija:

- Međunarodna organizacija civilnog vazduhoplovstva (*International Civil Aviation Organization – ICAO*),
- Agencija Evropske unije za sigurnost vazdušnog saobraćaja (*European Union Aviation Safety Agency – EASA*),
- Evropska konferencija civilnog vazduhoplovstva (*European Civil Aviation Conference – ECAC*),
- Evropska organizacija za sigurnost vazdušne plovidbe (*European Organization for the Safety of Air Navigation – EUROCONTROL*).

Direktor Agencije i zaposleni u Agenciji učestvuju na redovnim sastancima i to: ECAC (*Directors General Meeting – DG Meeting, Security Forum, ECAC Meeting*), EUROCONTROL (*Provisional Council – PC, Enlarged Committee – EC*); EASA (*EASA Management Board – EASA MB, EASA Advisory bodies meetings, ECAA (ECAA Joint Committee)*).

Uz prisustvo preko 3.000 predstavnika koji zastupaju 193 državu članicu ICAO u periodu od 23. septembra do 3. oktobra 2025. godine u Montrealu, Kanadi održala se 42. Skupština Međunarodne organizacije civilnog vazduhoplovstva (ICAO). Sve međunarodne organizacije i udruženja vazduhoplovne industrije, pridružile su se otvaranju 42. zasjedanja Skupštine ICAO, koja se sastaje svake treće godine. Crnogorsku delegaciju je predvodila ministarska saobraćaja i direktor Agencije.

Rad Skupštine je podijeljen na: Plenarno zasijedanje, Izvršni odbor, Tehničku komisiju, Ekonomsku komisiju, Pravnu komisiju i Administrativnu. Skoro 40 tema je razmatrano na Skupštini i to iz sljedećih oblasti: vazduhoplovna bezbjednost, vazduhoplovna sigurnost i upravljanje vazdušnim saobraćajem, programi za olakšice, zaštita okoline, inovacije u vazduhoplovstvu, globalni planovi i inicijative, ekonomski razvoj vazdušnog saobraćaja, godišnji izvještaji za 2022, 2023 i 2024. godinu, ICAO budžet za 2026, 2027 i 2028. godinu. Pored navedenih, najvažnija tema je bila izbor za članove Savjeta, gdje je Crna Gora glasala u skladu sa instrukcijama prethodno dobijenih od Ministarstva vanjskih poslova.

U toku zasjedanja Skupštine delegacija Crne Gore je bila u prilici da se sretne sa velikom brojem kolega iz zemalja članica ICAO-a i međunarodnih organizacija i institucija sa kojima smo razmijenili iskustva u cilju unaprjeđenja nivoa sigurnosti, bezbjednosti i efikasnosti odvijanja vazdušnog saobraćaja, prije svih sa generalnim sekretarom ICAO Huan Karlosom Salazarom.

Direktor Agencije je u Bernu je 28. avgusta 2025. godine po ovlašćenju Vlade, potpisao Konvenciju o Birou Evropske konferencije civilnog vazduhoplovstva (ECAC).

Ovom Konvencijom države članice, uključujući Crnu Goru, potvrđuju obavezu učestvovanja u jedinstvenom sistemu evropskog civilnog vazduhoplovstva. Konvencija ima za cilj, između ostalog, da naglasi međunarodni pravni subjektivitet Biroa, obezbijedi stabilnost i otvorenost u radu, kao i efikasniju primjenu standarda među državama članicama.

Potpisivanje ovog akta među prvim državama, još jednom je potvrđen status Agencije i Crne Gore kao prepoznatljivih partnera evropskih i međunarodnih organizacija u vazduhoplovstvu

Agencija aktivno učestvuje u EASA-IPA 6 projektu. Projekat je započeo 01. aprila 2024. i trajaće 24 meseca. Jasno je da je izgrađen kao nastavak povezanih prethodnih IPA projekata sa ciljem dalje podrške razvoju održivog sistema nadzora civilnog vazduhoplovstva.

IPA je glavni instrument EU koji pruža finansijsku i tehničku podršku zemljama koje su, ili će biti, dio proširenja.

Sveobuhvatan cilj ovog projekta je povećavanje usklađenosti IPA korisnika sa pravnim tekovinama EU iz oblasti vazduhoplovstva i posebno povećavanje njihove sposobnosti za transponovanje. Projekat je otvoren da bi se pružila podrška u svim oblastima sigurnosti vazdušnog saobraćaja gdje se sposobnost za transponovanje i implementaciju može unaprijediti. Cilj projekta je tretiranje potreba određene države ili regiona, a postići će se kroz organizovanje radionica, obuka, podrške.

Zaposleni Agencije su učestvovali u svim aktivnostima ovog projekta, a bili smo i domaćini dvije regionalne radionice koje su održane u Podgorici u novembru 2025. godine i to *OPS Oversight for Aviation Regulators (OPS for NAA Inspectors)* i *Medical Oversight for Aviation Regulators (MED for NAA Inspectors)*.

Agencija je sa EUROCONTROL-om potpisala Sporazuma o pružanju podrške od strane EUROCONTROL-a, za unapređenje sposobnosti Agencije za civilno vazduhoplovstvo.

Svi radni paketi za Project Management Plan za 2025. godinu su realizovani po planu: WP 01 – *Civil-Military/SERA*; WP 02 – *U space and UAS integration*; WP 03 – *Conformity assessment of ATM/ANS equipment*; WP 04 – *ATCO licencing*; WP 05 – *Cybersecurity*. U sklopu ovog projekta ostvareno je i upućivanje zaposlenih na *secondment* u EUROCONTROL, što je od izuzetnog značaja za unapređenje njihovih kompetencija i za rad na implementaciji međunarodnih standarda.

c) Bilateralna i multilateralna saradnja

Agencija posebnu pažnju posvećuje saradnji sa drugim nadzornim organima u zemlji i inostranstvu, odnosno međunarodnoj i regionalnoj saradnji sa vazduhoplovnim vlastima država u regionu.

Agencija je sa svim nacionalnim nadzornim organima država regiona ostvarivala respektabilnu saradnju po pitanju obavljanja redovnih aktivnosti iz svoje nadležnosti. U cilju doprinosa jačanju regionalne saradnje, razmjene dokumentacije, iskustava i kadrovskih potencijala, Agencija je prethodnih godina potpisala Memorandume o razumjevanju (MoU) sa vazduhoplovnim vlastima Bosne i Hercegovine, Makedonije, Srbije, Turske, Hrvatske, Ujedinjenih Arapskih Emirata, Albanije, Mađarske, Kosova, Slovenije, Bugarske, Austrije i Irske, kao i Program tehničke saradnje sa vazduhoplovnim vlastima Francuske.

U I kvartalu 2025. godine održan je bilateralni sastanak sa predstavnicima DCV-a na kome su razmatrane zajedničke aktivnosti koje, pored redovnog zajedničkog nadzora, podrazumijevaju i pregled promjena u funkcionalnom sistemu, kao i zajednički rad na transponovanju EU regulative i zajednički nastup i saradnju ka međunarodnim institucijama.

U julu 2025. godine sa Slovenijom je potpisan novi Memorandum o razumijevanju između naše dvije Agencije. Ovaj inovirani Memorandum predstavlja nastavak višegodišnje uspješne saradnje, započete još 2015. godine potpisivanjem prvog Memoranduma o razumijevanju, kojim su dogovoreni zajednički ciljevi i oblasti bilateralne saradnje. Potpisani memorandumi potvrđuju kontinuitet intenzivnih aktivnosti Agencije u uspostavljanju bliskih i partnerskih odnosa između vazduhoplovnih vlasti, prvenstveno u regionu ali i šire.

U IV kvartalu održan je sastanak direktora Agencije Ivana Šćekića i ambasadorke Francuske u Crnoj Gori, NJ.E. An Mari Maske, sa ciljem razmatranja prioriteta u oblasti vazduhoplovstva i saradnji sa Francuskom, upoznavanjem sa radom, ulogom i postignućima Agencije. Istaknuta je važnost organizacione i finansijske nezavisnosti Agencije, jer je kapacitet da privuče i zadrži kompetentne

kadrove sa iskustvom u vazduhoplovstvu krucijalan za pouzdan i efektivan rad Agencije, kako bi se održali standardi EU i garantovala sigurnost i bezbjednost vazdušnog prostora Crne Gore.

Na osnovu Memoranduma o razumijevanju o međusobnoj saradnji, direktor Agencije je u 16. septembra 2025. godine, bio domaćin sastanka predstavnicima vrha vazduhoplovnih vlasti zemalja regiona, kandidata za članstvo u Evropskoj uniji, na kome su razgovarali o brojnim zajedničkim temama iz oblasti civilnog vazduhoplovstva i produbljivanju regionalnog partnerstva.

Direktori vazduhoplovnih vlasti Crne Gore, Srbije, Sjeverne Makedonije, Bosne i Hercegovine i Albanije su posebnu pažnju posvetili aktuelnim temama (pripremama za ICAO Skupštinu, ECAA JC, razmjeni eksperata) i složili se da udruženo planiranje i koordinacija doprinose efikasnijem usklađivanju i primjeni evropskih i međunarodnih standarda.

Nakon dvije godine od potpisivanja i kontinuiranih aktivnosti koordinacije predstavnika Agencije sa nadležnim ministarstvima, Skupština je 12. februara 2025. godine donijela Zakon o potvrđivanju Sporazuma između Savjeta ministara Bosne i Hercegovine, Vlade Republike Bugarske, Vlade Republike Hrvatske, Vlade Mađarske, Vlade Republike Sjeverne Makedonije, Vlade Crne Gore, Vlade Republike Srbije, Vlade Slovačke Republike i Vlade Republike Slovenije u vezi sa saradnjom i koordinacijom u oblasti traganja i spašavanja u civilnom vazduhoplovstvu.

Zakon je objavljen u "Službenom listu CG - Međunarodni ugovori", br. 1/2025 od 19.2.2025. godine.

VIII PRAVA PUTNIKA

Tokom 2025. godine Agencija za civilno vazduhoplovstvo Crne Gore postupala je po zahtjevima zaprimljenim putem elektronske adrese passenger rights, koji su se odnosili na ostvarivanje prava putnika u vazdušnom saobraćaju. U izvještajnom periodu zaprimljeno je ukupno 70 upita i prigovora putnika i njihovih punomoćnika.

Od ukupnog broja zaprimljenih predmeta, značajan dio odnosio se na prigovore u vezi sa otkazivanjem, kašnjenjem ili uskraćivanjem letova, dok se manji broj odnosio na pitanja prtljaga, ukrcaja putnika, kupovine karata i druga pitanja iz oblasti vazdušnog saobraćaja. Ukupno 19 prigovora proslijeđeno je vazdušnim prevoznicima radi izjašnjenja. Po tim prigovorima: 7 prigovora riješeno je pozitivno u korist putnika, 12 prigovora riješeno je negativno, o čemu su putnici obaviješteni uz pravnu pouku da svoja prava mogu ostvarivati pred nadležnim sudom. U 15 slučajeva podnosioci su upućeni na dopunu dokumentacije u skladu sa članom 93 Zakona o obligacionim odnosima i osnovama svojinsko-pravnih odnosa u vazdušnom saobraćaju, pri čemu dokumentacija do zaključenja izvještajnog perioda nije dostavljena. Za ukupno 23 upita Agencija se oglasila nenadležnom, jer su se odnosili na pitanja koja ne spadaju u njenu nadležnost, kao što su: pomoć putnicima tokom leta, pitanja u vezi sa biometrijskim pasošima, naplata i oštećenje prtljaga, kao i nepravilnosti tokom kupovine avio-karata. U tim slučajevima podnosioci su upućeni na nadležne

institucije ili sudove, u skladu sa važećim propisima i međunarodnim konvencijama (Montrealska konvencija). Posebno se ističe da je dio prigovora zaprimljen van zakonom propisanog roka od 90 dana od dana kada je let obavljen ili je trebalo da bude obavljen, te su podnosioci o tome uredno obaviješteni, uz pojašnjenje daljeg postupka i mogućnosti prijave povrede zakona Agenciji u slučaju nepostupanja vazdušnog prevoznika u zakonskom roku od 60 dana. Tokom 2025. godine došlo je do izmjena Zakona o obligacionim odnosima i osnovama svojinsko-pravnih odnosa u vazdušnom saobraćaju, kojima je izmijenjena uloga Agencije. Umjesto ranije uloge u mirnom rješavanju sporova, Agencija je dobila ulogu nadzornog, odnosno inspekcijskog organa, koja se od avgusta 2025. godine aktivno primjenjuje u praksi. Na kraju izvještajnog perioda, 8 predmeta je u procesu rješavanja, prvenstveno zbog primjene novog zakonskog okvira i postupanja u okviru inspekcijskog nadzora.

IX KOMUNIKACIJE

Aktivnosti u oblasti komunikacija i odnosa s javnošću u 2025. godini realizovane su planski, kontinuirano i strateški, sa ciljem snaženja transparentnosti rada Agencije za civilno vazduhoplovstvo, jačanja povjerenja javnosti u njenu regulatornu i nadzornu ulogu, te unapređenja odnosa s medijima. Prioriteti djelovanja institucije su jasni - očuvanje i unapređenje nivoa sigurnosti i bezbjednosti, jačanje kontrolnog mehanizma, ulaganje u stručne kapacitete i sprovođenje evropskih propisa i međunarodnih standarda, o čemu je u kontinuitetu javno komunicirano.

Javnost je pravovremeno informisana o aktivnostima Agencije, uz fokus na promociju sigurnosti i bezbjednosti u civilnom vazduhoplovstvu, kao i sigurnu upotrebu bespilotnih vazduhoplova (dronova). Održavana je stalna i profesionalna komunikacija sa predstavnicima medija, uključujući blagovremene odgovore na sve upite i cjelodnevnu dostupnost za provjere informacija o radu Agencije.

Internom koordinacijom i adekvatnim planiranjem, uz konstantno praćenje aktivnosti organizacionih cjelina, postignut je rezultat u vidu potpune prevencije komunikacionih izazova. Uz pravovremenu pripremu sadržaja i pažljivo planiranje objava, aktivnosti su realizovane bez komunikacionih kriza, uz značajno unapređenje reputacije i kredibiliteta Agencije u odnosu na prethodni period

Osmišljene, pripremljene i realizovane su dvije informativno - edukativne kampanje. Objavama na društvenim mrežama se široj publici približavaju nadležnosti i značaj rada Agencije, kao i predstavljaju kompetencije zaposlenih, čime se predstavlja regulatorna i nadzorna svrha institucije.

Javnost se u kontinuitetu informiše, posredstvom medija i digitalnih kanala komunikacije Agencije, o propisima i pravilima za sigurnu upotrebu dronova, koji su jedan od najvećih izazova današnjice. Agencija je otišla korak dalje u suzbijanju nezakonite upotrebe dronova, potpisivanjem sporazuma sa Opštinom Tivat i Opštinom Kotor, te je promovisano da se saradnja, osim na državnom nivou sa Upravom policije, intenzivira i na lokalnom kroz podršku komunalne policije.

Paralelno je za 2026. godinu pripremana i dodatna kampanja o sigurnoj upotrebi dronova, usmjerena na jačanje sigurnosne kulture. U decembru 2025. je snimljen edukativni video sadržaj sa zaposlenima Agencije, koji odgovaraju na najčešća pitanja građana u vezi sa ovom važnom temom.

Kampanja se realizuje u saradnji sa medijskim partnerom – agencijom Mina, bez finansijskog opterećenja za Agenciju.

Komunikacija je obuhvatila saradnju sa povezanim nacionalnim i evropskim institucijama iz oblasti vazduhoplovstva, u cilju strateškog djelovanja. Menadžer za komunikaciju Agencije je i član Mreže stručnjaka za oblast komunikacija u okviru Evropske konferencije civilnog vazduhoplovstva (NETCOM).

Posebnu medijsku vidljivost imale su, između ostalog, aktivnosti vezane za međunarodnu saradnju, obuke i nadzorne procese, uključujući kontrolnu posjetu Agencije Evropske unije za sigurnost vazduhoplovstva (EASA). Prezentovana je podrška evropskih partnera organizacionoj i finansijskoj nezavisnosti Agencije, koja se ne finansira iz budžeta države Crne Gore, kroz informisanje o sastancima u Crnoj Gori i inostranstvu.

Javnosti su predstavljani, između ostalog, planovi rada i rezultati Agencije kroz intervju i izjave direktora i ostalih članova rukovodećeg tima, uz naglasak na jačanje nadzora, međunarodnu saradnju i doprinos procesu pristupanja Crne Gore Evropskoj uniji.

Pripremane i komunicirane su aktivnosti u vezi sa stručnim radionicama za vazduhoplovnu industriju u cilju promocije sigurnosti i bezbjednosti vazdušnog saobraćaja, kao i obukama zaposlenih u inostranstvu i sličnim događajima, čime je dodatno afirmisan stručni kapacitet institucije.

Agencija je bila i domaćin predstavnicima vrha vazduhoplovnih vlasti zemalja regiona, kandidata za članstvo u EU, na osnovu Memoranduma o razumijevanju o međusobnoj saradnji, što je prezentovano javnosti.

Uz brojna saopštenja za javnost i objave na internet stranici Agencije, društvene mreže korišćene su kao značajan kanal direktne komunikacije sa javnošću, zbog čega je pripremljeno i njihovo širenje u 2026. Zabilježen je najveći obim objava u 2025. godini od osnivanja Agencije, sa oko 400 objava (80-ak se odnosi na Story sadržaj), uz značajan rast broja pratilaca na LinkedIn i Facebook platformama. Bolja segmentacija sadržaja i veći fokus na vizuelne i video-formate rezultirali su značajno većim angažmanom i dosegom, što potvrđuje održivost i efikasnost komunikacionog pristupa. Očuvana je liderska pozicija u regionu po broju pratilaca na Facebook nalogu, kao i u odnosu na vazduhoplovne subjekte u Crnoj Gori, dok je prisustvo na LinkedIn platformi kontinuirano jačalo, što potvrđuje efikasnost i kvalitet plasiranog sadržaja.

Rezultati u oblasti komunikacija i odnosa sa javnošću potvrđuju efikasnost uspostavljenog pristupa i predstavljaju dobar temelj za unapređenje i razvoj u narednom periodu.

X ZAKLJUČNE OCJENE

Na osnovu navedenog može se zaključiti sljedeće:

- Agencija za civilno vazduhoplovstvo uspješno funkcioniše kao nezavisni i samostalni pravni subjekt i u potpunosti izvršava poslove u skladu sa svojim nadležnostima propisanim Zakonom o vazdušnom saobraćaju, odnosno obavlja zakonom propisana javna ovlašćenja, koja su joj prenijeta Zakonom o vazdušnom saobraćaju, Zakona o obligacionim odnosima i

osnovama svojinsko-pravnih odnosa u vazdušnom saobraćaju, Zakonom o prevozu opasnih materija i drugim zakonima kojima su propisane nadležnosti Agencije;

- U Agenciji su, u 2025. godini, nadzorne aktivnosti u svim oblastima njene nadležnosti evidentno intenzivirane u odnosu na prethodni period, zabilježeno je povećanje broja sprovedenih nadzora, što doprinosi obezbjeđivanju višeg nivoa poštovanja propisanih obaveza i standarda;
- Dominantno zahvaljujući aktivnostima Agencije, uz doprinos ostalih subjekata iz oblasti civilnog vazduhoplovstva, sve međunarodne institucije u kontinuitetu evidentiraju stalni napredak Crne Gore u ovoj oblasti, sa konstatacijom da je u oblasti vazdušnog saobraćaja ostvaren najveći napredak u odnosu na ostale grane saobraćaja, čemu najviše u prilog ide ocjena tima eksperata iz EASA kada je istaknuto da je provjerom u Crnoj Gori u februaru 2025. godine utvrđen visok nivo usaglašenosti sa propisima iz oblasti FCL/MED, pa se može konstatovati da je ova provjera okončana veoma uspješno i da Agencija i dalje drži visok nivo zadovoljenja obaveza u pogledu implementacije evropskih vazduhoplovnih propisa u Crnoj Gori u domenu sigurnosti licenciranja i vazduhoplovne medicine.
- U proteklom periodu uspješno je implementirana reorganizacija poslovanja i nastavljeno je kadrovsko osposobljavanje Agencije. U cilju izvršavanja zakonskih i međunarodnih obaveza Agencije, neophodno je zadržati finansijske i tehničke uslove za očuvanje i dodatnu edukaciju stručnog kadra, kao i za angažovanje novog specijalizovanog osoblja iz oblasti civilnog vazduhoplovstva.
- Agencija će i u narednom periodu, u skladu sa urađenim planskim dokumentima i u koordinaciji i saradnji sa ostalim subjektima civilnog vazduhoplovstva, nastaviti sa preduzimanjem svih mjera predviđenih zakonom i radom na dosljednoj implementaciji međunarodnih standarda, sa osnovnim ciljem podizanja sigurnosti i bezbjednosti civilnog vazduhoplovstva u Crnoj Gori na što veći nivo.